

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

ATASKAITA

Užsakovas: Birštono savivaldybės administracija

Temos pavadinimas: Birštono savivaldybės teritorijos bendrasis planas
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

2017 m. birželio 28 d. Sutarties Nr. (11.18)-IS-173

Instituto direktorė

prof. dr. Marija Burinskienė
(vardas, pavardė, parašas)

Rengėja

Julija Sokolovskaja
(vardas, pavardė, parašas)

PROJEKTĄ
ĮGYVENDINA

BIRŠTONO
SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA

PROJEKTĄ RENGIA

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS
UNIVERSITETAS
TERITORIJŲ PLANAVIMO INSTITUTAS

atamis

UAB „ATAMIS“

UAB
„FORMATAS A1“

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas

II etapas. Bendrųjų sprendinių formavimo stadija
STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO
ATASKAITA

Užsakovas: Birštono savivaldybės administracija

Rengėjas: Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Teritorijų planavimo institutas

Projekto vadovė: Eleonora Grablevskienė (Atest. Nr. TPV 0081)

2018 m.

TURINYS

IVADAS.....	2
1 PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS	3
1.1 Planavimo tikslai	3
1.2 Planavimo uždaviniai	5
1.3 Dokumentai, kuriais vadovaujantis rengiamas Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas.....	6
2 ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS.....	8
2.1 Urbanistinė aplinka.....	8
2.2 Gamtinė aplinka.....	14
2.3 Nekilnojamasis kultūros paveldas.....	20
2.4 Rekreatinė sistema	23
2.5 Birštono savivaldybės socialinė, ekonominė ir demografinė aplinka	25
2.6 Susisiekimo infrastruktūra.....	29
2.7 Inžinerinė infrastruktūra	32
3 TERITORIJOS KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS	38
4 SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS.....	45
5 TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI.....	47
6 GALIMOS REIKŠMINGOS TEIGIAMOS IR NEIGIAMOS PASEKMĖS APLINKAI.....	49
6.1 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su urbanistine plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas.....	49
6.2 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su socialine-ekonominė plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas	50
6.3 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su gamtinės aplinkos plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas	51
6.4 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su kultūros paveldo apsauga, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas	52
6.5 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su susisiekimo sistemos plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas	54
6.6 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su inžinerinės infrastruktūros plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas	55
6.7 Bendrojo plano sprendinių ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams, Europos ekologiniam tinklui Natura 2000 įvertinimas	57
6.8 Alternatyvos parinkimas.....	59
7 PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI	62
8 PASIRINKTŲ ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS	65
9 VERTINIMO SUNKUMAI.....	70
10 NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS..	71
11 SANTRAUKA	72
12 PRIEDAI.....	75
13 BRĖŽINIAI.....	86

IVADAS

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas pradėtas rengti nuo 2017 m. Bendrojo plano keitimo rengimo pagrindas yra Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. TS-216 „Dėl Birštono miesto, savivaldybės bendrųjų planų keitimo ir planavimo tikslų patvirtinimo“.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita rengiama remiantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu 2004-08-18 LR Vyriausybės nutarimu Nr. 967.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tikslai: nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas planų ir programų įgyvendinimo pasekmes aplinkai; užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su tam tikromis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus; užtikrinti, kad planų ir programų rengimo organizatoriai turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas planų ir programų įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita, rengiama pagal vertinimo apimties nustatymo dokumentą. Ataskaitoje aprašomos ir įvertinamos koncepcijos krypčių ir jų alternatyvų įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai.

Planavimo organizatorius: Birštono savivaldybės administracijos direktorius, Birštonas, Jaunimo g. 2, tel./faks. (8 319) 65 555, el. p.: sekretore@birstonas.lt, www.birstonas.lt.

Bendrojo plano rengėjai:

Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo institutas, direktorė Marija Burinskienė. Adresas: Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius. Kontaktinis asmuo – Marija Burinskienė, el. p.: marija.burinskiene@vgtu.lt, tel.: +370 686 08 322.

UAB „Atamis“, direktorius Mindaugas Undaravičius. Adresas: Žirmūnų g. 139-319, LT-09120 Vilnius. Projekto vadovė – Eleonora Grablevskienė, el. p.: e.grablevskiene@atamis.lt, tel.: +370 5 27 28 334.

UAB „Formatas A1“. Adresas: Paupio g. 13, LT 01201 Vilnius. Kontaktinis asmuo – Linas Naujokaitis, el. p: linasnauj@gmail.com, tel.: +370 687 31996.

1 PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas rengiamas tarybos sprendimo keisti bendrąjį planą pagrindu. Bendrajame plane nagrinėjamos dalys apima savivaldybės teritorijos funkcinio naudojimo, urbanistinės plėtros bendrųjų sprendinių, gamtinės aplinkos, nekilnojamojo kultūros paveldo, rekreacijos sistemos, socialinės, ekonominės, demografinės aplinkos, susisiekimo, inžinerinės infrastruktūros analizę ir pirminius conceptualiuosius pasiūlymus tolimesnei savivaldybės vystymosi kryptčiai.

Bendrasis planas būtinas tolimesnei darniai savivaldybės plėtrai, nes parengus jį bus suformuota Birštono savivaldybės perspektyvinio vystymo koncepcija: nustatyti teritorijos urbanistinio karkaso formavimo prioritetai bei atliktas savivaldybės teritorijos funkcinis zonavimas, nustatyta urbanizuojamų teritorijų prioritetinė plėtra bei urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų tvarkymo režimas; pateikti sprendiniai gamtinio karkaso lokalizavimui; nustatyta nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sklaida Birštono savivaldybės teritorijoje, jų apsaugos prioritetai ir paveldosaugos principai; nustatyti rekreacinės sistemos vystymosi tikslai ir kryptys; numatyta Birštono savivaldybės teritorijos vystymo socialinė ir ekonominė aplinka bei jos plėtra, numatytas gyvenamųjų vietovių institucinis ir socialinis aprūpinimas; išplėtotą inžinerinę, susisiekimo ir kita visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą.

1.1 Planavimo tikslai

Planavimo tikslai nustatyti Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros ir Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programoje:

- 1) Numatyti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą.
- 2) Sudaryti sąlygas darniai savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinei ir funkcinei integracijai, teritorijų sanglaudai, taip pat kompleksiskai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius uždavinius.
- 3) Nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros bei kitų svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, numatyti plėtrai reikalingas teritorijas.
- 4) Sudaryti sąlygas racionaliam gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui.

- 5) Kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse.
- 6) Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas.
- 7) Derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių bei savivaldybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų.
- 8) Sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui.

Pagal „Birštono savivaldybės 2013–2020 metų strateginį plėtros planą“ Birštono savivaldybės vizija – Birštonas – 2030 metais tarptautinio turizmo ir unikalių sveikatos paslaugų karališkasis kurortas. Birštoniečių gyvenimo kokybė, jiems teikiamos paslaugos ir aplinka, kurioje jie gyvena, yra prioritetinės Birštono savivaldybės veiklos sritys. Birštono savivaldybės prioritetai: savivaldybės bendruomenės poreikių tenkinimas ir turistinio potencialo plėtojimas.

1.1 lentelė. Birštono savivaldybės 2013-2020 m. strateginio plano prioritetų ir tikslų lentelė

Savivaldybės bendruomenės poreikių tenkinimas	Turistinio potencialo plėtojimas
Sudaryti gyventojams sąlygas mokytis visą gyvenimą, siekti didesnio asmens ir visuomenės saugumo, puoselėti kultūrinės tradicijas, ugdyti gyventojų kūrybiškumą ir bendruomeniškumą, sudaryti palankias sąlygas sveikai gyvensenai, kūno kultūrai ir sportui, plėtoto inžinerinę infrastruktūrą.	Didinti kurorto žinomumą šalies ir tarptautinėse rinkos, plėtoti sveikatos turizmą, didinti kurortinių paslaugų įvairovę.

1.2 lentelė. Birštono savivaldybės 2013-2020 m. turistinio potencialo plėtojimo tikslų lentelė

Tikslas	Uždavinys
Didinti kurorto žinomumą šalies ir tarptautinėse rinkose	Bendradarbiaujant su verslo sektoriumi intensyviai skleisti informaciją apie Birštono kurortą
	Formuoti Birštono, kaip tarptautinius kokybės standartus atitinkančio kurorto, įvaizdį
	Gerinti kurorto paslaugų prieinamumą
Plėtoti sveikatos turizmą	Įrengti sveikatinimo paslaugų infrastruktūrą atvirose erdvėse
	Modernizuoti gydymo, sveikatinimo ir sveikatingumo paslaugas
	Didinti apgyvendinimo vietų skaičių
Didinti kurortinių paslaugų įvairovę	Skatinti vietos gyventojų verslumą, pritraukti privačias investicijas į kurorto infrastruktūros ir paslaugų plėtrą
	Plėtoti vaikui ir šeimai pritaikyto kurorto kryptį
	Išvystyti aktyvaus poilsio turizmo infrastruktūrą ir paslaugas

1.2 Planavimo uždaviniai

- 1) numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, gamtinio karkaso ir ekologiškai pagrįstos žemės naudojimo teritorinės struktūros formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemonės;
- 2) detalizuoti atitinkamų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius;
- 3) optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą, nustatyti savivaldybės ir jos urbanistinių centrų socialinės infrastruktūros sistemos vystymo reikalavimus;
- 4) nustatyti žemės ūkio paskirties teritorijų vystymo ir formavimo kryptis;
- 5) nustatyti gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą;
- 6) numatyti savivaldybei svarbių objektų išdėstymą;
- 7) numatyti ypatingų inžinerinių, infrastruktūros (vandens ir sausumos transporto infrastruktūros statiniams, orlaivių nusileidimo infrastruktūros arba mažųjų orlaivių aerodromui skirtos teritorijos) statinių išdėstymą, pažymint visus esamus, rengiamu bendruoju planu ir kitais teritorijų planavimo dokumentais numatomus inžinerinius, infrastruktūros statinius,
- 8) atsižvelgti į Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą, kuriai pritarta Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. TS-150 „Dėl Birštono savivaldybės bendrojo plano sprendinių korektūros sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos tvirtinimo“, Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą, kuriai pritarta Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. TS-149 „Dėl Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos tvirtinimo“, numatyti priemonės ir apribojimus, užtikrinančius kurorto gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą;
- 9) sukonkretinti urbanizuotų teritorijų ir jose esančių miškų bei atskiriesiems želdynams priskirtas teritorijas;
- 10) integruoti patvirtintų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius į Bendrąjį planą, įvertinti valstybės ir savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinius;
- 11) išnagrinėti, įvertinti ir perkelti Birštono savivaldybės plėtros 2013–2020 metų strateginio plano nuostatas į Bendrąjį planą;

- 12) ištaisyti technines klaidas (brėžiniuose ir tekstinėje dalyje);
- 13) panaikinti sprendinių spragas;
- 14) spręsti galiojančių sprendinių kolizijas;
- 15) rengėjas esamos būklės įvertinimo stadijoje turi įvertinti visuomenės (pareiškėjų, pageidaujančių keisti/koreguoti bendrojo plano sprendinius, prašymus) pasiūlymus bei išanalizavus juos, suderinus su Birštono savivaldybės administracija, patikslinti Bendrojo plano urbanizuotų ir neurbanizuotų teritorijų plėtros mastą ir galimybes;
- 16) rengiant Bendrojo plano koregavimą rengėjas turi atlikti visas privalomas derinimo procedūras; numatyti urbanistinių-ekologinių koeficientų zonas (tikslinti 2002 m. spalio 21 d. Birštono savivaldybės valdybos sprendimu Nr. 244 „Dėl Birštono savivaldybės teritorijos urbanistinių-ekologinių koeficientų patvirtinimo“, 1992 m. birželio 26 d. Lietuvos Respublikos Birštono miesto tarybos sprendimu Nr. 126 „Dėl Birštono miesto urbanistinio-ekologinio koeficiento patvirtinimo“ bei 1999 m. vasario 24 d. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu Nr. 205 „Dėl žemės įvertinimo tvarkos“);
- 17) pagal poreikį gali būti nustatomi ir kiti teisės aktais pagrįsti planavimo uždaviniai bei papildomi teritorijos naudojimo reikalavimai.

1.3 Dokumentai, kuriais vadovaujantis rengiamas Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas

Įvertinant planavimo tikslus ir uždavinius, planuojamai teritorijai taikomi galiojančių atitinkamo lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinių ir kitų strateginių dokumentų bei programų (projektų) nuostatų reikalavimai. Rengiant Birštono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą buvo remtasi šiais dokumentais ir nuostatomis:

- Birštono savivaldybės tarybos 2016 12 22 sprendimu Nr. TS-216 „Dėl Birštono miesto, savivaldybės bendrųjų planų keitimo ir planavimo tikslų patvirtinimo“;
- Birštono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 12 29 įsakymu „Dėl Birštono savivaldybės bendrojo plano sprendinių korektūros, Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programos patvirtinimo ir planuojamos teritorijos ribų nustatymo“ Nr. AV-421;
- Alytaus rajono savivaldybės administracijos 2017 02 28 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG23881;
- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2017 03 01 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG23967;
- Nemuno kilpų regioninio parko direkcijos 2017 03 02 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24086;

- Valstybinės miškų tarnybos 2017 03 02 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24155;
- Civilinės aviacijos administracijos 2017 03 02 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24164;
- Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2017 03 03 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24235;
- AB "Energijos skirstymo operatorius" 2017 03 06 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24361;
- Uždaroji akcinė bendrovė "Birštono vandentiekis" 2017 03 10 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24550;
- LITGRID AB 2017 03 08 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24678;
- Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2017 03 10 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24763;
- Valstybės įmonės "Kauno regiono keliai" 2017 03 13 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG24971;
- Telia Lietuva, AB 2017 03 13 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG25056;
- Aplinkos apsaugos agentūros 2017 03 14 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG25082;
- Kauno apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos 2017 03 20 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG25699;
- AB "Amber Grid" 2017 03 20 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG25447;
- Birštono savivaldybės administracijos 2017 03 15 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG25374.

2 ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS

2.1 Urbanistinė aplinka.

2.1.1 Gyvenamųjų vietovių sistema

Birštono savivaldybės teritoriją sudaro Birštono miestas ir Birštono seniūnija. Birštono seniūnijoje yra 48 kaimai ir 1 viensėdis, miestelių teritorijoje nėra. Didžioji dalis gyventojų (virš 60 proc. - apie 3 200 gyv.) gyvena Birštono mieste, likusi dalis 48-iose Birštono seniūnijos kaimuose (apie 2 100 gyv.). Birštono miesto teritorijos plotas (13 kv.km.) sudaro šiek tiek daugiau, kaip 10 proc. visos savivaldybės teritorijos. Birštono seniūnijos kaimų teritorijos plotas yra 111 kv.km. Gyventojų tankumas savivaldybės miesto ir kaimo teritorijose skiriasi beveik 13 kartų. Birštono miesto gyventojų tankis yra 246 gyv./kv.km., o Birštono seniūnijos - 19 gyv./kv.km. Šios teritorijos skiriasi savo urbanizacijos lygiu bei socialiniu ekonominiu išvystymu.

Birštono savivaldybė yra Kauno apskrities pietų pakraštyje ir pietuose ribojasi su Alytaus apskritimi. Pagrindinis savivaldybės urbanistinio karkaso struktūrinis darinys yra Vilniaus - Prienų - Marijampolės miestų urbanistinės integracijos ašis. Ji lemia gyvenviečių tinklo formavimąsi bei socialinę ekonominę savivaldybės raidą. Savivaldybės plėtrą įtakoja geri išoriniai susisiekimo ryšiai su 1 lygmens metropoliniais šalies centrais (Vilnius-T, Kaunas-T), 2 lygio regioniniais centrais (Alytus-A, Marijampolė-A) ir 3 lygio pagrindiniais lokaliniais arba savivaldybių centrais (Prienai-a, Trakai-a, Ieznas-b). Atstumai nuo šių centrų iki savivaldybės centro yra labai nedideli: Vilnius – 92 km, Kaunas – 42, Alytus – 38, Marijampolė – 48, Prienai – 7).

82 proc. Birštono savivaldybės teritorijos yra Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje. Įskaitant regioninio parko apsaugos buferinę zoną ir kurorto 3 sanitarinės apsaugos zoną beveik visa Birštono savivaldybės teritorija turi apsaugos režimą, kurio prioritetinė svarba aiškiai išreikšta Lietuvos Respublikos bendrojo plano Gamtinio karkaso ir Kultūros paveldo brėžiniuose. LR Rekreacinių teritorijų brėžinyje. Birštono savivaldybė patenka į rekreacijos perspektyvinės plėtos aukščiausio lygmens P1 teritoriją, kurioje plėtojama nacionalinės reikšmės rekreacinė sistema.

Birštono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, numatoma formuoti ir vystyti Birštono savivaldybės perspektyvinį atraminį gyvenamųjų vietovių tinklą, kurį sudaro Šalies ir apskrities II lygmens regioninė urbanistinės integracijos vakarų - rytų krypties ašis, Prienai - Birštonas – Jieznas. Savivaldybė turi ir perspektyvoje turės vieną pagrindinį centrą – Birštono kurortą.

Per Birštono savivaldybės teritoriją eina pagrindinis kelias, jungiantis šalies sostinę su Marijampole ir toliau su Lenkija ir Rusijos Kaliningrado sritimi. Rytų-Vakarų krypties (A16 automagistralė) tarptautinis transporto koridorius.

Birštono savivaldybės urbanistinio karkaso erdvinės struktūros perspektyvinės plėtros modelis apspręstas LR teritorijos bendrojo plano pateiktu ir LR Seimo patvirtintu šalies gyvenamųjų vietovių sistemos erdvinės struktūros plėtros modeliu ir Kauno apskrities bendrojo plano urbanistiniu karkasu, kuris integruoja šalies teritorijoje ašinį - tolygų šios struktūros plėtojimą, įgalinantį švelninti galimų raidos tendencijų neigiamas pasekmes.

Birštono savivaldybės urbanistinėje struktūroje galima išskirti tris pakankamai skirtingas savo urbanistine struktūra ir išvystymo lygių teritorijas:

1. Birštono miesto - kurorto teritoriją;
2. Aglomeruotą su kurortu Birštono vienkiemio – Kernuvės kaimo gyvenvietės teritoriją;
3. Likusią Birštono seniūnijos kaimų teritoriją.

Pirmoji buvo ir išliks svarbiausia savivaldybės urbanistinės struktūros dalis, integruota su Lietuvos ir Europos išorinėmis struktūromis - urbanistinės integracijos koridoriais. Antroji, iki šiol menkai išvystyta ir nepakankamai integruota, teritorijos dalis turėtų tapti kurortą aptarnaujanti ir palaikanti teritorija su gerai išvystyta infrastruktūra.

Trečioji teritorijos dalis - Birštono seniūnijos kaimų teritorija. Jau šiandien akivaizdžiai matomos šios teritorijos išsivystymo ir plėtros galimybių tendencijos. Urbanistinės integracijos ašies Jieznas – Birštonas - Prienai koridorius suteikia geras galimybes vystyti kaimų teritorijoms, esančioms prie arba arčiau magistralinio kelio (A16 automagistralė). Likusi Birštono seniūnijos dalis vystosi menkliau, ten dominuoja agrarinio pobūdžio veikla, gyventojų skaičius kaimuose mažėja, kaimų populiacija sensta. Būtinės priemonės teritorijos degradaciniams procesams stabdyti, užimtumui tiek žemės ūkio, tiek turizmo paslaugų srityse skatinti, renovuoti, regeneruoti devastuotas teritorijas.

Patvirtintame Birštono savivaldybės teritorijos bendrajame plane, Birštono savivaldybės urbanistinėje sistemoje išskiriamas perspektyvinis atraminis urbanistinio karkaso tinklas. Jo pagrindinė dalis yra Nemuno kilpų regioniniame parke, gamtiniame karkase, kas ir nusako Birštono savivaldybės gyvenviečių vystymo erdvinę specifiką, sutinkamai su regioninio parko ir jo buferinės apsaugos zonos, gamtinio karkaso nuostatų ir kurorto apsaugos zonų reglamentais.

Sutinkamai su LR bendrojo plano ir Kauno apskrities bendrojo plano sprendiniais numatyta Birštono savivaldybės urbanistinio karkaso centrų lygmenys ir gyvenamųjų vietovių klasifikacinė sistema:

- Šalies ir apskrities III lygmens lokalinis centras a kategorijos. Tai esamas Birštono savivaldybės centras - Birštono kurortas. Galimas šio centro vystymo alternatyvinis variantas – plėsti Birštono kurorto teritoriją įjungiant į ją aglomeruotą su kurortu Birštono vienkiemio – Kernuvės kaimo gyvenvietės zoną.

- IV lygmuo. Ketvirtos lygmens centrai yra polifunkciniai stambiausios perspektyvoje vystytinos savivaldybės kaimo gyvenamosios vietovės, sudarančios urbanistinio karkaso pagrindinius mazgus. Lokaliniai 4 lygmens arba savivaldybės pagalbiniai centrai yra stambiausios aglomeruotos kelių kaimų gyvenvietės. Tai Geležūnų - Bučiūnų kaimų gyvenvietė, Būdų kaimo gyvenvietė, bei Ivoniškių kaimo gyvenvietė, aglomeruota su Prienu miestu. Šie centrai, vykdys ir rekreantų aptarnavimo funkciją.
- V lygmuo – Lokaliniai 5 lygmens papildomi savivaldybės rekreaciniai centrai. Tai stambesnės kaimo gyvenvietės, turinčios ar galinčios vykdyti lokalinę aptarnavimo funkciją. Šie centrai papildo pagrindinius trečio ir ketvirtos lygmens savivaldybės centrus. Jie regioninio parko ir Birštono savivaldybės kontekste gali būti ir siauros rekreacinės specializacijos. (sporto, motelių – kempingų kompleksai, rekreacinės stovyklos, žvejų mėgėjų bazės ir kt.). Išskirti tokie vystytini rekreaciniai centrai: Jundeliškių, Širvinių, Škėvonių.
- VI lygmuo - Visos likusios Birštono savivaldybės kaimų gyvenamosios vietovės.

Reikia pripažinti, kad urbanistinio vystymo idėja per bendrojo plano realizavimo laikotarpį nebuvo realizuota. Išliko didžiuliai skirtumai tarp atskirų urbanizuojamų teritorijų. Tą sąlygojo nepakankamas plėtros periodas situacijai pakeisti. Labai sparčiai vystėsi Birštono kurortas, prasciau buvo plėtojamos gyvenvietės integracinio koridoriaus prieigose ir visiškai menkai tvarkėsi likusi Birštono savivaldybės kaimiškoji dalis. Pagrindinės urbanizuotos kaimo gyvenvietės:

- Birštono venkiemis – kaimas Birštono savivaldybės teritorijoje, 2 km į pietus nuo Birštono miesto, dešiniajame Nemuno krante. Birštono seniūnijos ir Birštono Vienkiemio seniūnaitijos centras. Prie Nemuno atsiveria Kernuvės atodanga. Kitame Nemuno krante – Prienu šilas. Birštono vienkiemyje kartu su Kernuvių kaimu gyvena apie pusę seniūnijos gyventojų.
- Geležūnų – Bučiūnų – kaimai Birštono savivaldybės teritorijoje, 2 km į pietus nuo pagrindinės automagistralės (A16), sodybos išsidėsčiusios pagal pagrindinę gatvę, stambesni pastatų tūriai - Geležūnuose esama mokykla, Bučiūnuose – žemės ūkio gamybinis centras.
- Būdų – Babronių – kaimai visai greta į šiaurę nuo pagrindinės automagistralės (A16) – tai keletas sodybų pagal pagrindinę gatvę.
- Ne tik savo istorija, bet ir struktūra įdomesnės gyvenvietės:
- Nemajūnai - kaimas Birštono savivaldybės rytuose, dešiniajame Nemuno krante, prie pirmos didžiosios Nemuno kilpos už Alytaus. Tai seniūnaitijos centras, o taip pat urbanistinis draustinis, yra medinė Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčia (pastatyta 1877 m.), kapinės, biblioteka, medicinos punktas. Gyvenvietė minima jau XIV a. Kryžiuočių karo kelių aprašymuose. Buvo Nemajūnų dvaras. 1910 m. pastatytas vandens matavimo postas, vienas

seniausių Lietuvoje (jame vis dar matuojamas Nemuno vandens lygis, stebimi potvyniai, tiriami ledo reiškiniai, skaičiuojamas debitas, matuojama vandens temperatūra).

- Jundeliškės – kaimas Birštono savivaldybėje, šiauriau automagistralinio kelio (A16). Kaimu teka Verknė, kurią patvenkus yra pastatyta nedidelė vandens jėgainė (pastatyta 1958 m.). Išlikęs medinis Jundeliškių dvaras su parku.
- Škėvonys – Ivoniškės – kaimai Birštono savivaldybės vakaruose, artėjant prie Prienų miesto. Tai keletas sodybų Nemuno šlaitų fone.

Birštono seniūnijos teritorijoje galima būtų išskirti du kaimų erdvinius struktūrinius kompozicinius tipus. Tai istoriškai susiformavę Valakų reformos gatviniai kaimai ir vienkiemių tipo kaimai, kurie formavosi vėliau, nepriklausomoje tarpukario Lietuvoje. Sovietmečiu formuotos gyvenvietės ir vadinamieji gamybiniai centrai nėra tipingi ir daugiau žalingi šiam regionui. Turbūt vienintelis akivaizdus sovietinės urbanizacijos palikimas - Birštono viensėdžio ir Kernuvės kaimo gyvenvietės su aiškia tam laikotarpiui užstatymo struktūra bei socialinių visuomeninių pastatų tipais. Sovietiniai gamybiniai centrai, nors jų buvo tik keletas, yra dauguma atveju nenaudojami, pastatai griūvantys, jų teritorijos degradavusios.

Faktiškai visas savivaldybės kaimų teritorijas supa Nemuno ar Verknės upės slėniai. Todėl labai svarbus urbanizuotų gyvenviečių ar vienkiemių santykis su vandeniu. Daugumoje atvejų gyvenvietės nebuvo statomos arti Nemuno upės ir jos tiesioginio ryšio su vandeniu neturi. Akivaizdu, kad žmonių gyvenimas čia buvo ir yra daugiau susietas su žemės ūkiu, nei su laivyba ar žvejyba. Įdomesni sodybų statymo arčiau vandens principai Verknės upės baseino kaimuose.

Pastebėtina, kad didelėje Birštono seniūnijos teritorijoje labai nedaug kaimo turizmo ar kitokio pobūdžio rekreacinių objektų. Pakankamai didelės šios veiklos disproporcijos tarp kurorto ir likusios savivaldybės teritorijos dalies. Neišnaudojamas didžiulis vietovės gamtinių ir rekreacinių resursų potencialas, kuris leistų atokesnei nuo integracinių urbanistinių koridorių esančiai teritorijai atrasti veiklos sritis, kurios atneštų teritorijai ir jos žmonėms kitas kokybines veiklos ir gyvenimo galimybes.

2.1.2 Žemės fondo charakteristika pagal pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį ir kitimo tendencijas

Žemės fondas pagal pagrindinę tikslinę žemės paskirtį skirstomas į žemės ūkio paskirties žemę, miškų ūkio paskirties žemę, konservacinės paskirties žemę, kitos paskirties žemę, vandens ūkio paskirties žemę ir laisvą valstybinį žemės fondą.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrajame plane yra nustatytos šios galimos teritorijos naudojimo prioritetinės funkcijos : K – konservacinė; A - apsauginė; M - miškų ūkio; Ž – žemės ūkio; V - vandens ūkio; T - komunikacinė; N - komunalinė; R - rekreacinė; G - gyvenamoji-visuomeninė.

2.1 lentelė. Sustambintų savivaldybės teritorijos dalių palyginamoji duomenų pagal žemės paskirtį lentelė

Gyvenvietės pavadinimas	Gyvenvietės plotas (ha)	Žemės ūkio paskirties plotas (ha)	Miškų ūkio paskirties plotas (ha)	Konservacinės paskirties plotas (ha)	Kita (paskirtis) plotas (ha)	Laisva valstybinė plotas* (ha)
Birštono miestas	1316,7029	7,3338	27,6863	27,3094	213,0743	975,3353
Procentinė išraiška nuo viso ploto	11 %	0,15 %	0,68 %	49,49 %	31,17 %	35,08 %
Birštono seniūnija	11125,5264	4840,0006	4069,1882	27,8717	449,2089	1804,9231
Procentinė išraiška nuo viso ploto	89 %	99,85 %	99,32 %	50,51 %	67,83 %	64,92 %
Viso:	12442,2293	4847,3344	4096,8745	55,1812	662,2832	2780,2584

**Įvairaus naudojimo teritorija, kur nesuformuoti ir / ar neįregistruoti sklypai.*

Galima daryti išvadą, kad žemės ūkio ir miškų ūkio paskirties teritorijos dominuoja kaimiškoje Birštono savivaldybės dalyje, tuo tarpu kitos paskirties, konservacinės ir laisvos valstybinės žemės proporcijos, nepriklausomai nuo didelių teritorijos dalių plotų skirtumo, yra labai artimos.

2.1.3 Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schema

Birštono savivaldybė įsikūrusi prie Nemuno, kur ši didžiausia Lietuvos upė išvingiavusi didžiąsias kilpas. Dar vienas išskirtinis šio regiono bruožas – kraštovaizdžio, gamtos ir kultūros paveldo objektų įvairovė. Siekiant išsaugoti šį unikalų didžiųjų Nemuno kilpų kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes buvo įsteigtas Nemuno kilpų regioninis parkas. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu yra patvirtintas Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas, nustatantis specialius Nemuno kilpų regioninio parko (toliau vadinama – regioninio parko) apsaugos, projektavimo ir statybų jo teritorijoje reikalavimus bei tvarkymo ir naudojimo ypatumus. Saugoma teritorija yra vienas pagrindinių veiksnių įtakančių, ribojančių teritorijos urbanistinę plėtrą.

Vienas iš pagrindinių Tvarkymo tikslų: nustatyti gyvenamųjų vietovių, užstatytų teritorijų bei infrastruktūros plėtros kryptis ir tvarkymo priemonės. Regioniniame parke pagal jam keliamus reikalavimus, gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, rekreacinio bei ūkinio naudojimo galimybes ir gyvenviečių tinklo ypatumus nustatytos šios funkcinio prioriteto zonos:

- Konservacinio prioriteto zona;
- Ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zona;

- Rekreacinio funkcinio prioriteto zona;
- Ūkinio funkcinio prioriteto zona;
- Kitos paskirties funkcinio prioriteto zonų grupė.

Tvarkymo plane nustatytos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

- Konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
- Miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
- Žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
- Kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
- Vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos.

Numatytos prioritetinės kultūros paveldo vertybių apsaugos ir pritaikymo priemonės:

- Apsaugoti ir atkurti valakinio ir vienkieminio kaimo kraštovaizdį- išsaugoti kaimų etninės kultūros, gamtos, istorijos, mitologijos, archeologijos, architektūros vertybes, skatinti tradicijomis pagrįstus turizmo ir rekreacijos paslaugų, ūkinės ir bendruomeninės veiklos, verslų ir amatų plėtrą.
- Pritaikyti kaimus, išlaikiusius valakinio ir vienkieminio kaimo kraštovaizdžio elementus, pažinimui ir rekreacijai- sukurti vizualinės informacijos sistemą, gerinti privažiavimą prie jų, tvarkyti aplinką, integruoti į turistinių trasų sistemą.

Pagrindinės nuostatos, kuriomis vadovaujamosi formuojant gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros politiką Regioniniame parke, yra šios:

- Išsaugoti istoriškai susiklosčiusias urbanistines struktūras ir jų elementus, turinčius kultūros paveldo reikšmę;
- Renovuoti gyvenamuosius namus ir tobulinti infrastruktūrą, siekiant patenkinti Regioninio parko gyventojų ir lankytojų reikmes;
- Riboti užstatymą gamtiniu ar kultūriniu požiūriu vertingose Regioninio parko dalyse.

2.1.4 Pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas

Neįgyvendinus bendrojo plano urbanistinės dalies sprendinių nebus suteikiamas prioritetas sveikatingumo ir poilsio kompleksų (SPA), turizmo centrų, poilsio namų, turistinių bazių, sportinės ir pramoginės rekreacijos kompleksų ar kitų stacionarių rekreacinių statinių statybai, intensyviai lankymui pritaikytos aplinkos kūrimui, rekreacinei inžinerinei infrastruktūrai, kuri kuriama kartu plėtojant gamtinę aplinką, žaliuosius plotus, atrakcionus, gamtinės aplinkos keitimui, pritaikant ją intensyviai rekreacijai, specializuotų parkų formavimui, pramonės įmonių bei veiklos rūšių, kurioms reikalingi Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai, statybos uždraudimui.

Ekstensyvaus naudojimo miško parkų zonose nebus palaikoma panaši į natūralią miško struktūrą, leidžiama kurti rekreacinę infrastruktūrą, nevykdomi pagrindinio naudojimo kirtimai, vykdomos sanitarinių-higieninių ir estetinių savybių gerinimo, reginių formavimo bei medynų atsparumo didinimo priemonės, nenaudojami pesticidai, ribojama medžioklė.

2.2 Gamtinė aplinka

2.2.1 Gamtiniai rekreaciniai ištekliai

Rekreaciniai ištekliai – tai gamtinės ar kultūrinės aplinkos savybės, tinkamos žmonių visaverčiam fiziniam bei dvasiniam poilsiui organizuoti. Gamtinius rekreacinius išteklius - vieną iš svarbiausių turizmo ir rekreacijos organizavimui reikalingų išteklių grupę sudaro gamtiniai kraštovaizdžio elementai ir jų dariniai: vandens telkiniai (ežerai, upės, tvenkiniai), želdiniai (miškai, miško parkai, parkai), saugomos bei kitos gamtinės teritorijos ir vertybės, gamtiniai gydomieji ištekliai (mineralinis vanduo, gydomosios durpės). Gamtinės aplinkos rekreacinių išteklių turtingumas didele dalimi apsprendžia rekreacinių teritorijų diferencijavimą, naudojimo ir tvarkymo kryptis. Birštono savivaldybė – pietų Lietuvos regiono dalis, pasižyminti neeiliniais gamtiniais rekreaciniais ištekliais. Puikias sąlygas rekreacijos plėtojimui apsprendžia patogi geografinė padėtis, unikalumu ir vaizdingumu išsiskiriantis Nemuno slėnio kraštovaizdis, gamtiniai gydomieji (mineralinis vanduo, gydomosios durpės) Birštono kurorto ištekliai, poilsiavimui palankia medynų struktūra pasižymintys gausūs miškai ir kt. faktoriai. LR teritorijos bendrojo plano sudėtyje buvo išskirta 40 rekreacinių resursinių arealų, kurių ribas lemia rekreacinis gamtinės bei kultūrinės aplinkos turtingumas. Visa Birštono savivaldybės teritorija pateko į didelio potencialo Alytaus – Druskininkų rekreacinio arealo (turtingas gamtinės aplinkos rekreaciniais ištekliais bei vidutinio kultūrinės aplinkos turtingumo), sudarančio regioninės ir lokalinės svarbos rekreacines sistemas, ribas.

Vandens telkiniai – vieni iš svarbiausių gamtinės aplinkos veiksnių rekreacijoje, nes daugeliu atveju mūsų krašte be vandens telkinio neįsivaizduojama bendro profilio poilsio zona, su vandens telkiniais susijusios įvairios rekreacijos formos: stacionarus poilsiavimas, stovyklavimas, maudymasis, irstymasis valtimis, vandens turizmas, žvejyba ir kt. Birštono savivaldybės padėtis paviršinių vandenų atžvilgiu nėra eilinė: pagrindinė hidrografinio tinklo ašis čia yra didžiausia ir svarbiausia Lietuvos upė Nemunas. Į savivaldybės teritoriją patenka viena iš įdomiausių hidrografiniu požiūriu didžiųjų Nemuno kilpų atkarpa. Ši upė nuo seno buvo svarbus vandens kelias - rašytinių žinių apie laivybą turima jau nuo XIV a. Dabartiniu metu Nemunas vertinamas kaip vienas iš svarbiausių gamtinių veiksnių, galinčių skatinti turizmo bei rekreacijos vystymą. Deja, padidintas upės vandens užterštumas gerokai menkina Nemuno rekreacinį patrauklumą ir galimų rekreacinės veiklos formų įvairovę. Esant tokiai situacijai, perspektyviausias yra Nemuno išnaudojimas mobiliam

poilsui (turistinio, poilsinio, sportinio pobūdžio) nesavaeigėmis ir savaeigėmis plaukiojimo priemonėmis. Savaeigių plaukiojimo priemonių panaudojimą komplikuoja vagos ypatumai – dugne gausu seklių, akmenų, rėvų. Nemuno farvateris nebuvo valomas jau eilę metų, todėl laivams, turintiems didesnę grimzlę yra problematiška praplaukti. Pažymėtina, kad šiuo metu vandens turizmui neintensyviai panaudojamas Nemunas ir Verknės upė. Pačios Nemuno upės tiesioginį panaudojimo ir pritaikymo poilsio reikmėms (maudymuisi, kaitinimuisi prie vandens) galimybes labai menkina vandens užterštumas; tinkamų maudymuisi ir patogių prieiti pakrančių trūkumas. Tinkamos maudymuisi pakrantės nedidelio ilgio atkarpomis sutinkamos Nemuno upės vingiuose, kur srovė suneša smėlio atabradas, tiesiose neardomose pakrantėse. Tačiau daugeliu atvejų, norint įrengti didesnes maudykles, reikalingi upės krantų performavimo darbai. Visos kitos savivaldybės ribose į Nemuną įtekančios vandentėkmės, išskyrus Verknės upę, nedidelės. Pagrindinė turizmo plėtros kryptis – poilsio gamtoje (stovyklaviečių) paslaugos. Tikslinga šiuos vandens telkinius išnaudoti kaimo turizmo paslaugų paketui didinti bei poilsio zonoms gamtoje formuoti. Savivaldybėje visai nėra ežerų, jų trūkumą iš dalies kompensuoja tvenkiniai, tačiau ir jie dėl mažo rekreacinio talpumo naudotini vietinio lygmens poreikių tenkinimui. Siekiant patenkinti Birštono savivaldybės, taip pat ir miesto gyventojų trumpalaikio poilsavimo prie vandens poreikius (maudymasis, mėgėjiška žūklė ir kita rekreacinė veikla), turi būti skubiai sprendžiamas Škėvonių tvenkinio (išeksploduoto žvyro karjero vietoje), ir ant Drukupio upelio įrengtų tvenkinių pritaikymo rekreacinei veiklai klausimas.

Miškai yra antrasis gamtinio kraštovaizdžio veiksnys, lemiantis poilsavimo galimybes. Miškai pagal poilsavimo sąlygų technologinį tinkamumą yra skirstomi į: tinkamus poilsavimui (sausį ir normalaus drėgnumo pušynai); iš dalies tinkamus poilsavimui (sausį mišrūs bei lapuočių miškai, sausį beržynai, sausį eglynai bei kiti lapuočių miškai); esamos būklės mažai tinkamus, tačiau perspektyvoje naudotinus poilsavimui (pušų jaunuolynai); esamos būklės poilsavimui netinkamus (drėgni mišrūs bei lapuočių miškai, užpelkėję miškai). Šiuo vertinimo aspektu Birštono savivaldybės miškų struktūrą didžiaja dalimi galima vertinti kaip palankią poilsavimui, nes vyraujančią medynų dalį sudaro sausį ir normalaus drėgnumo pušynai, kurie yra aukštos estetinės vertės, patogūs poilsavimui. Geriausiomis sąlygomis poilsavimui pasižymi visa eilė kvartalų Žvėrinčiaus ir Alksniakiemio (Druskų) miškuose. Rekreacijai netinkami (nepatrauklūs) miškai – šlaitų bei pelkinių augaviečių, neatraktyvių rūšių medynai (pvz. baltalksnynai), medynai su tankiu pomiškiu bei traku atstovaujami negausiai ir iš esmės nemenkina aukšto rekreacinio savivaldybės miškų potencialo. LR Vyriausybės nutarimu (Žin., 2004, Nr. 164-6014) tinkamiausi poilsavimui Birštono savivaldybės miškai, užimantys 1126,3 ha (20,9 % savivaldybės miškų ploto) yra priskirti specialios paskirties rekreacinių miškų grupei (II B). Pagal funkcinės paskirties ypatumus šios grupės miškai yra dalijami į kelis pogrupius:

Miško parkus, skirtus tenkinti visuomenės rekreacines reikmes, sudaryti sąlygas, palankias poilsiui, turizmui, pasivaikščiavimui, sportui, kultūrinei ir kitai veiklai gamtoje, kartu mažinant šios veiklos žalingą poveikį aplinkai ir išsaugant šių miškų stabilumą; šie miškai užima 493,6 ha (9,2% savivaldybės miškų ploto).

Miestų miškus, skirtus tenkinti miestų gyventojų rekreacines, sanitarijos higienos reikmes, sudaryti sąlygas, palankias rekreacijai, masiniams renginiams gamtoje, gryninti miestų orą, gerinti jų estetinį vaizdą, formuoti ir palaikyti tam tinkamus medynus; šie miškai užima 632,7 ha (11,7% savivaldybės miškų ploto). Rekreacinių miškų sklaida Birštono savivaldybės teritorijoje pateikiama brėžinyje. Žemės naudojimas (pogrūpiai plane dėl smulkaus darbinio mastelio neišskiriami). Savivaldybės teritorijos bendrojo plano detalizacijos lygmenyje nėra nagrinėjami atskirieji želdynai – parkai, skverai, miesto sodai, žaliosios jungtys bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai (kitos paskirties žemė, bendro naudojimo teritorijos).

Saugomos teritorijos. Įgyvendinant subalansuotos plėtros principus, saugomos teritorijos tampa labai svarbiu faktoriumi plėtojant sveikatingumo turizmą, ekologinį – pažintinį turizmą, aktyvaus poilsio turizmą, kaimo turizmą. Gamtinių rekreacinių išteklių naudojimas saugomose teritorijose yra griežčiau reguliuojamas bei turi būti vykdomas remiantis saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais. Didžiąją dalį Birštono savivaldybės teritorijos (apie 82 % ploto) užima valstybės saugoma kompleksinė teritorija - Nemuno kilpų regioninis parkas. Dėl parke esančių vertingų gamtinių ir kultūrinių objektų bei dėl kraštovaizdžio estetiškos vertės ši teritorija yra labai patraukli turizmo vystymui. Čia galima vystyti ekologinį pažintinį turizmą, pėsčiųjų ir dviračių turizmą, poilsį gamtoje, stovyklavimą gamtoje, taip pat edukacinę veiklą. Remiantis planuojamos teritorijos gamtos ir kultūros vertybių pobūdžiu, saugomų teritorijų planavimo dokumentuose nustatytais apsaugos formomis ir rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybėmis, Birštono savivaldybės teritorijoje esančioje Nemuno kilpų regioninio parko dalyje yra išskirta visa eilė rekreacinio funkcinio prioriteto zonų, kurios sudaro galimybes reikštis įvairioms rekreacinės veiklos rūšims: Birštono maudyklų zona, Žvėrinčiaus miško parkų zona, Druskų miško parkų zona, Škėvonių poilsio kompleksų zona, Škėvonių maudyklų zona, Naravų kempingų zona, Pociūnų – Kalvių kempingų zona ir Pociūnų sportinio komplekso zona.

Gamtiniai gydomieji ištekliai. Svarbiausi gamtiniai gydomieji ištekliai Birštono savivaldybėje yra mineralinis vanduo ir gydomosios durpės. Birštono kaip kurorto egzistavimo pagrindas yra mineralinio ir mineralizuoto vandens telkiniai. Birštono apylinkėse (apie 60 km²) plačiai paplitusių mineralinio vandens telkinių vanduo yra susijęs su triaso, kreidos ir kvartero nuogulomis. Slūgsojimo ir formavimosi atžvilgiu jie priskiriami injekcinių mineralinio vandens telkinių tipui. Šio tipo telkiniai – tai židininės hidrogeocheminės anomalijos, kurios susiformuoja vertikalčiai aukštyn migruojant didelės mineralizacijos požeminiam vandeniui iš giluminių sluoksnių

tektoninio trupinimo zonomis. Didelės mineralizacijos vandeniui pasiekus sulėtėjusios ir aktyvios apytakos zonos vandeninguosius horizontus, pastarųjų padidėja požeminio vandens mineralizacija ir palankiomis sąlygomis susiformuoja mineralinio vandens telkinys. Stambių upių slėniai, gilūs eroziniai įrėžiai ir tektoniniai lūžiai sudaro palankias sąlygas formotis mineraliniams vandenims. Birštonas ir yra įsikūręs ant tokio mineralinių vandenų baseino – taip vadinamo kupolo, kurio zonoje mineralinis vanduo yra iki 80 m gylio nuo žemės paviršiaus. Atskirose zonose, vadinamose mineralinio vandens iškrovomis, vanduo priartėja prie žemės paviršiaus iki 4-20 metrų. Mineralinių versmių vandenyje vyrauja chloro bei natrio jonai ir druskų kiekis įvairiose versmėse nevienodas. Mineralizacijos įvairovė čia buvo palanki organizuoti kurortinį gydymą. Balneologiškai svarbu ir tai, kad injekcinio tipo vandenvietėse priklausomai nuo gręžinio gylio bei atstumo nuo injekcijos – lūžio zonos centro vandens mineralizacija kinta. Daugiau kaip 100 metu (nuo kurorto įsteigimo 1846m. iki 1950 m) kurorte buvo naudojamas vien natūralių šaltinių mineralinis vanduo. Tokių šaltinių buvo devyni - visi dešiniajame Nemuno krante. Šešių šaltinių grupė, žinoma “Senujų šaltinių” pavadinimu, ir “Birutės” šaltinis buvo II viršsalpinėje Nemuno terasoje, o “Vytautas” ir “Aldona” – salpoje. Vandeningiausias buvo “Vytauto šaltinis, duodavęs apie 150m³/d. Kitų šaltinių debitas sudarydavo 4 – 22 m³/d. 1960 m. pastačius Kauno hidroelektrinės užtvanką, “Vytauto” ir “Aldonos” šaltiniai buvo užlieti, o kiti, netekę praktinės reikšmės likviduoti 1961 m. Nuo 1959 metų kurortui tiekiamas vien gręžinių vanduo. 1978 m. Birštone buvo užbaigti hidrogeologinio žvalgymo darbai. Nustatyta, kad kurorto mineralinio vandens ištekliai sudaro 943 m³/d. Kai visos kurorto sanatorijos veikė pilnu pajėgumu (iki 1991 m.) buvo sunaudojama apie 200 m³/d mineralinio vandens. Netoli Birštono esančiame Kašonių telkinyje (Prienų raj. sav.) kasamos geros kokybės gydamosios durpės, kurios sanatorijose naudojamos procedūroms atlikti. Telkinyje esančių gydomųjų durpių ištekliai pakankami daugeliui metų. Svarbiausių gamtinių rekreacinių išteklių apžvalga rodo, kad Birštono savivaldybė pasižymi vertingais gamtiniais rekreaciniais ištekliais. Esami gamtiniai rekreaciniai ištekliai sukuria tinkamas sąlygas vystyti įvairias turizmo rūšis ir formas: kurortinį gydymą, sveikatingumo turizmą, dalykinį (konferencijų) turizmą, ekologinį – pažintinį turizmą, vandens turizmą, kultūrinį turizmą, kaimo turizmą, aktyvaus poilsio turizmą, ir t.t. Šių išteklių pagrindu savivaldybėje plėtotinos regioninės, o atskirais atvejais ir nacionalinės reikšmės rekreacinės sistemos, nepamirštant ir žemesnių lygmenų (rajoninio, lokalinio). Iki šiol svarbiausias savivaldybės gamtinių rekreacinių išteklių problemas formuoja: intensyvus ir vis intensyvėjantis, dažnai stichiškas jų naudojimas. Aktualus gamtinių rekreacinių išteklių panaudojimo netolygumas (didžiausia apkrova tenka Birštono kurortui ir jo apylinkėms), kiti gi ištekliai išnaudojami nepakankamai, netenkina augančių poreikių rekreacinės infrastruktūros plėtra, tame tarpe nepakankamai išplėtotas vandens turizmo, dviračių, pėsčiųjų takų sistema, nepakankama aptarnavimo bazė, visuomenės poreikiams naudojamų teritorijų juridinis neįteisinimas, problemos susijusios su paviršinių vandenų užterštumu.

Neįgyvendinus bendrojo plano uždavinių nebus užtikrinama gamtos išteklių (požeminio ir gruntinio vandens, vandens telkinių, raiškaus kraštovaizdžio zonų) tausojimo ir naudojimo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės (racionali, ekologiškai pagrįsta žemėvaldos struktūra, antropogeninės aplinkos ekosistemos), aplinkos (paviršinio vandens, oro, dirvožemio) apsauga.

2.2.2 Gamtinio karkaso lokalizavimas

Pagal minėtus dokumentus - gamtiniu karkasu suprantamas vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.

Gamtinio karkaso, kaip ekologinio kompensavimo funkciją realizuosiančios kraštotvarkinės struktūros, nustatymo būtinumą formuoja šie siekiai:

- 1) sukurti vientisą, įvairaus hierarchinio lygmens gamtinių ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
- 2) sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
- 3) saugoti gamtinį, gamtinį - kultūrinį kraštovaizdį bei gamtinius rekreacinius išteklius;
- 4) didinti agrariškai degraduotų teritorijų miškingumą;
- 5) išlaikyti ir formuoti įvairiamažę ir įvairiarūšę miškų medynų struktūrą;
- 6) optimizuoti, pagrįstai valdyti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos, bei žemės ūkio plėtrą.

Birštono savivaldybės teritorija iš kitų aplinkinių rajonų išsiskiria unikalia geografinė padėtimi. Beveik visa savivaldybės teritorijos dalis yra susieta su stambia geomorfologine struktūra - Nemuno slėniu, kuris savivaldybės teritorijos ribose ir už jos yra ypač saugoma, išskirtinės gamtinės vertės ir pakankamą geoekologinį ir rekreacinį potencialą turinti struktūra dėl didelio natūralumo pasižyminti nedidele žemėveikslių sąskaida ir didele kraštovaizdžio įvairove. Gal tik rytinėje teritorijos dalyje, kurios apima Nemuno apyslėnyje esančias molingas lygumas, kraštovaizdžio įvairovė, dėl intensyvėjančios žemės ūkio veiklos, gerokai mažesnė. Paminėti faktai Birštono savivaldybės teritorijoje sudaro gana palankias gamtiniam karkasui nustatytų uždavinių realizavimo sąlygas.

Birštono savivaldybės teritorijos gamtinis karkasas yra ypač svarbi teritorinė daugiafunkcinė sistema, užimanti 77% visos savivaldybės teritorijos, ir užtikrinanti bendrą intensyvaus naudojimo agrarinių - miškingų ir urbanizuotų teritorijos ekologinį stabilumą, gyvybingumą, migracinių (medžiaginių, energetinių) ryšių su greta esančia gamtine aplinka nepertraukiamumą. Gamtinio karkaso elementų natūralumo, gyvybingumo užtikrinimas formuojant, gausinant ir gerinant jų

kokybę, savo ruožtu pirmiausiai garantuoja aukštesnę gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos kokybę, bei gamtinės aplinkos ekologinį stabilumą ilgalaikėje perspektyvoje.

Birštono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso paskirtis:

- suformuoti gamtinio - ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris užtikrintų aplinkos sveikumą ir tinkamumą gyvenimui savivaldybės kaimiškose teritorijose, esanose ir naujai formuojamuose gyvenamosiose. Taip pat suformuoti medžiaginius-energetinius ryšius su grętimai esančiomis gamtinėmis ir intensyviai antropogenizuotomis teritorijomis;
- sudaryti prielaidas esamai biologinei įvairovei išlaikyti ir gausinti;
- išsaugoti išlikusius nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės natūralaus kraštovaizdžio fragmentus;
- išsaugoti esamus gamtinius ir kultūrinius rekreacinius išteklius, bei didinti jų estetinį potencialą;
- didinti planuojamos teritorijos žolinių bei želdinių plotus, intensyviau urbanizuotose ir naujai urbanizuojamose Birštono savivaldybės dalyse;
- užtikrinti optimalų santykinai gamtinių ir technogenizuotų žemėveikslių ploto santykį naujai užstatomose teritorijos dalyse.

Gamtinį karkasą planuojamoje Birštono savivaldybės teritorijoje formuoja šios pagrindinės dalys, iš kurių kiekviena naudojant kodavimo sistemą skirstomos pagal svarbą į nacionalinės, regioninės ir vietinės:

1. Vidinio stabilizavimo arealai
2. Migracijos koridoriai

Geoekologinės takoskyros į Birštono savivaldybės teritorijos ribas nepatenka.

Vidinio stabilizavimo arealai (S) santykinai didelės gamtinės teritorijos (dauguma atveju intensyviai urbanizuotas teritorijas supantys miškų masyvai) užstatytą teritoriją pakraštinėje dalyje arba kiek toliau nuo jų, intensyviai generuojančios gamtinius medžiagų ir energijos srautus (deguonies produkavimas), kurie dažniausiai vyraujančių vėjų kryptimi migracijos koridoriais patenka į miesto vidinę dalį. Išoriniai ekologinio stabilizavimo arealai yra ypač reikšmingi urbanizuotose teritorijose generuojamo antropogeninio poveikio ekologiniam kompensavimui, vidinės miesto teritorijos dalies ekologinio stabilumo išlaikymo požiūriu.

Šiam gamtinį karkasą formuojančiam komponentui Birštono savivaldybės teritorijoje priskiriamos miškų plotai esantys ant molingų lygumų paviršiaus, arba ant smėlingų – priesmėlingų erozinės liekaninės kilmės kalvų. Jie įvardinami kaip vietinės (rajoninės) svarbos geosistemų vidinio stabilizavimo arealai: Siponių, Naudžiūnų, Škėvonių, Vėžiongirės arealai.

Migracijos koridoriai (M) didesni ar mažesni upių ir kitų vandentėkmių slėniai, kanalai, nedidelės užpelkėjusios dubumos suskaidytos natūraliomis ar dirbtinėmis vandentėkmėmis, ežerų ar tvenkinių virtinės, rinos, sauslėniai ir kitos teritorijos, kurių dėka palaikoma intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita (teršalų išsklaidymas, švaraus oro pritekėjimas ir kt.) tarp urbanizuotos teritorijos vidinės dalies ir jos periferijoje esančių išorinių ekologinio stabilizavimo arealų.

Birštono savivaldybės gamtiniame karkase išskiriami šie slėnių, tame tarpe *autonominių šlaitų* (**M₁**) teritorijų ruožai:

- Nacionalinės svarbos Nemuno migracinio koridoriaus ruožas – dešiniakrantė slėnio, tame tarpe autonominių šlaitų, dalis savivaldybės paribiu pratekančio Nemuno atkarpoje;
- Regioninės svarbos Verknės migracinio koridoriaus ruožas – kairiakrantė slėnio dalis šiauriniu savivaldybės paribiu pratekančios Verknės žemupio atkarpoje;
- Vietinę (rajoninę) svarbą turintys kairiųjų bevardžių Verknės intakų, dešiniojo Nemuno intako – Skriodės up. migracinių koridorių ruožai Birštono savivaldybės teritorijoje. Taip pat mažieji Nemuno intakai, patenkantys į nacionalinės svarbos Nemuno migracinio koridoriaus ribas – Druskupio, Vidzijos, Krakilos ir kiti.

Neįgyvendinus bendrojo plano uždavinių, nebus detalizuotos ir patikslintos gamtinio karkaso komponentų ribos, numatyta jų tvarkymo kryptys bei identifikuotos numatytų veiksmų realizavimo priemonės.

2.3 Nekilnojamasis kultūros paveldas

Gamtos sąlygos ir ilgalaikė istorinė raida lėmė Birštono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo gausą, autentiškumą ir erdvinės sklaidos savitumą. Savivaldybės teritorijoje esantys paveldo objektai atspindi ūkio, religijos, gynybos, žemėnaudos sistemų kaitą.

Ypatinga kultūrinė svarba kraštovaizdyje išsiskiria geležies amžiaus ir valstybės formavimosi laikotarpio archeologijos paveldas: pilkapiai, piliakalniai, senovės gyvenvietės. Visa Birštono savivaldybės teritorija patenka į LR teritorijos bendrojo plano nustatytą archeologijos vertybių prioritetinę ir dalinę statinių prioritetinę zoną, bei į Valstybės istorijos paveldo dominavimo šalies erdvinį stuburą (Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154; Žin., 2002, Nr. 110-4852, 2006 Nr. 111-4198). Archeologinės vietos sudaro reikšmingą dalį visų Birštono savivaldybės teritorijoje esančių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų. Gausiausią archeologijos objektų grupę sudaro piliakalniai, vertingi kraštovaizdžio ir istoriniu aspektais. Svarbiausi archeologinius objektus naikinantys veiksniai yra pilkapių savavališki kasinėjimai bei piliakalnių šlaitų ir senovės gyvenviečių kultūrinio sluoksnio erozija, todėl ypatingas dėmesys skirtinas archeologinio paveldo apsaugai ir priežiūrai.

Savivaldybės teritorijoje taip pat svarbūs regioninę tradiciją atspindintys istorinio valakinio kraštovaizdžio planinės – erdvinės struktūros bei dvarų sodybų fragmentai. Tikslu užtikrinti šių istoriškai susiformavusių kultūrinio kraštovaizdžio erdviųjų struktūrų išlikimą, siūloma numatyti jų pritaikymą kasdieniam naudojimui, kaimo turizmui ir rekreacijai, numatyti skatinimo priemonės pritaikymui.

Savivaldybės teritorijoje aiškiai išsiskiria dvi nekilnojamosios kultūros vertybių sandraupų arealai – Birštono miesto istorinė dalis ir Nemajūnų kaimas. Abu jie LR Vyriausybės patvirtinti kaip draustiniai Nemuno kilpų regioninio parko sudėtyje. Birštono miesto istorinė dalis (unikalus kodas 4072), kaip vietovė, įregistruota LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre 1992-11-05. Birštono miesto istorinė dalis inicijuota skelbti Valstybės saugoma. Šiems kultūros vertybių sandraupos arealams tenka išskirtinis vaidmuo saugant vertingąsias istorinio kraštovaizdžio savybes, todėl tikslinga prioritetą teikti jų teritorijose esančių kultūros paveldo objektų apsaugai, tvarkybai bei pritaikymui lankyti.

Regioninio parko kultūros paveldo apsauga vykdoma vadovaujantis šiomis nuostatomis:

- išsaugoti vertingąsias savybes autentiškoje aplinkoje ar autentiško pavidalo, užtikrinti kultūrinių raiškų ir tradicijų perdavimą ateinančioms kartoms;
- atkurti sunykusius vertybių elementus ar savybes, atgaivinti istorines tradicijas;
- vykdyti taikomąsias mokslinių tyrimų ir tvarkybos programas, sukurti optimalias sąlygas pažinti vertybes moksliniais, visuomenės ir kultūrinio turizmo tikslais;
- integruoti kultūros paveldą į visuomenės gyvenimą – naudoti ar pritaikyti viešajai paskirčiai, kultūriniam ir pažintiniam turizmui;
- stiprinti kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integralumą, pirmenybę teikiant kultūros paveldo objektų autentiškumo apsaugai ir palaikymui.

Regioninio parko kultūros paveldo vertybių saugojimo būdai:

- išsaugoti vietoje (pagrindinis kultūros paveldo vertybių apsaugos būdas);
- jeigu nėra galimybės išsaugoti vietoje, – perkelti į muziejus;
- fiksuoti dokumentuose.

Kultūros paveldo vertybių tvarkymo būdai: tyrimas, remontavimas, avarijų grėsmių šalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas, pritaikymas.

Tvarkymo būdai ar jų deriniai parenkami taip, kad būtų maksimaliai išsaugotas autentiškumas ir kultūros paveldo objektas būtų tinkamas naudoti. Tvarkymo būdai nustatomi objektų paveldotvarkos projektuose.

Prioritetinės kultūros paveldo vertybių apsaugos ir pritaikymo priemonės:

- tvarkyti kultūros vertybes ir pritaikyti jas pažintiniam eksponavimui, pirmenybę teikiant reprezentaciniams kultūros paveldo objektams: Birštono miesto istorinei daliai, Birštono Vytauto parkui, piliakalniams, buvusių dvarų sodyboms, sakraliniams pastatams;
- apsaugoti ir atkurti valakinio ir vienkieminio kaimo kraštovaizdį – išsaugoti kaimų etninės kultūros, gamtos, istorijos, mitologijos, archeologijos, architektūros vertybes, skatinti tradicijomis pagrįstą turizmo ir rekreacijos paslaugų, ūkinės ir bendruomeninės veiklos, verslų ir amatų plėtrą;
- pritaikyti kaimus, išlaikiusius valakinio ir vienkieminio kaimo kraštovaizdžio elementus, pažinimui ir rekreacijai – sukurti vizualinės informacijos sistemą, gerinti privažiavimą prie jų, tvarkyti aplinką, integruoti į turistinių trasų sistemą.

Svarbūs urbanistinių struktūrų elementai – mediniai gyvenamieji namai, statyti pagal vietinės statybos tradicijas. Profesionaliosios stilinės pastatų architektūros paveldą atspindi sakraliniai ir istoriniai Birštono kurorto statiniai, Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčia. Jei pastarųjų būklė yra patenkinama, tai tradicinės medinės architektūros statiniai sparčiai nyksta. Jų nykimą lemia netinkama priežiūra ir tvarkyba, o tai neigiamai veikia kraštovaizdžio savitumą ir vietovės tapatumą. Birštono istoriniam kurortui būdingų medinių pastatų - vasarnamių - tipas baigia visai sunykti. Todėl dėmesys skirtinas medinių etninės architektūros statinių ir vasarnamių apsaugai ir tvarkybai.

2017 m. Birštono savivaldybės teritorijoje yra 49 nekilnojamosios kultūros vertybės (pagal LR Kultūros vertybių registro duomenis). Birštono savivaldybės teritorijoje į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą (toliau – Registrą) įrašytus objektus sudaro:

- 11 archeologinių vietų (15 objektų), tarp kurių didžiausią dalį sudaro piliakalniai ir piliakalniai su gyvenvietėmis;
- 2 dvarų sodybų fragmentai (4 objektai);
- 1 urbanistinis objektas – vietovė - Birštono miesto istorinė dalis;
- 2 kurorto kompleksai (7 objektai);
- 2 skulptūros, monumentai;
- 1 pastatas, kaip pavienis objektas;
- 1 bažnyčios statinių kompleksas (4 objektai);
- 2 laidojimo vietos - kapai;
- 1 istorijos - kautynių ir žūties – vieta;
- 1 inžinerinis objektas - kelio atkarpa.

Likusias registruotas vertybes sudaro dailės paveldo objektai (daugiausia statinių priklausiniai), esantys Birštono kurorte ir Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių komplekse bei kapinėse.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus suformuoti kultūros paveldo apsaugos prioritetai, ko pasėkoje galimas reikšmingiausių kultūros paveldo vertybių praradimas; nebus suformuoti kultūros paveldo vertybių paveldosaugos principai, nustatytos jų įgyvendinimo ir skatinimo priemonės.

2.4 Rekreacinė sistema

Remiantis numatyta šalies rekreacinės sistemos raidos LR bendrojo plano perspektyva, (Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154; Žin., 2002, Nr. 110-4852, 2006 Nr. 111-4198) Birštono savivaldybės raida siejasi su šalies 1 kategorijos (metropolinės) urbanistinės integracijos ašies rytinės dalies ir su europinio lygmens centro, numatomo Vilniaus – Kauno aukščiausio lygmens potencialų apjungimu plėtote. Kauno apskrities bendrajame plane didesnioji Birštono savivaldybės teritorijos dalis, apjungianti Birštono kurortą, kartu su centrinės Nemuno slėnio ašies tįsoje esančiu Kauno miestu identifikuojama kaip aukštą rekreacijos plėtos potencialą turinti nacionalinės reikšmės teritorija su prioritetinėmis kurortinio (sanatorinio), dalykinio (konferencinio) ir poilsinio turizmo kryptimis. Nuo Birštono savivaldybės 100 km. spindulio zonoje gyvena apie 1,8 mln. Lietuvos gyventojų. Tai nemaža rinka rekreacijai plėtoti. Savivaldybė turi patogų kelių tinklą, sujungianti ją su stambiausiais šalies centrais ir bei tarptautiniais turistiniais maršrutais. Tokia savivaldybės padėtis perspektyvoje suteikia jai su kurortu galimybes, bet ir reikalauja tarptautinio lygmens infrastruktūros sukūrimo, rekreacinių pramogų sektoriaus vystymo. Savivaldybės patogi padėtis tarptautinio - tarpregioninio (Lietuvos- Lenkijos rekreacinio regiono atžvilgiu artumas. Rekreacijos ir pramogų vystymas suaktyvins ir kurortinio gydymo bei sanatorinių, sveikatingumo infrastruktūros kūrimą ir plėtotę, savaitgalio pramogų ir poilsio funkcija gyventojams. Per Birštoną praeina tarptautinis Nemuno vandens turistinis kelias, dviračių turizmo trasa „Eurovelo“. Savivaldybė patenka į numatomą svarbiausią šalies rekreacinį maršrutą – “Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys”. Pietų Lietuvos rekreaciniame areale dominuoja Dzūkijos valstybinių parkų žiedas, einantis per Birštono savivaldybę. Be to, Birštono kurorto padėtis palanki kaip centro, per kurį apsijungia būsimi rekreaciniai Valstybinių parkų žiediniai maršrutai (Dzūkijos, Suvalkijos, ir Vidurio Lietuvos). Birštono kurortas, Kauno apskrities bendrajame plane numatomas kaip regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centras.

Birštono savivaldybės teritorija yra Nemuno kilpų regioninio parko rytinėje dalyje. Trys ketvirtadaliai Birštono savivaldybės teritorijos, patenka į Nemuno kilpų regioninio parko teritoriją. Įskaitant regioninio parko apsaugos buferinę zoną ir kurorto 3 sanitarinės apsaugos zoną, beveik visa Birštono savivaldybės teritorija vienokiu ar kitokiu aspektu susijusi su saugomomis teritorijomis. Birštono savivaldybėje yra regioninio parko būstinė ir parko lankytojų informacinis centras, o

savivaldybės rekreacinė sistema sudaro parko rekreacinės sistemos dalį ir yra susieta su ja. Birštono kurortui ir Birštono savivaldybei yra svarbūs regioninio parko, kaip ypač saugomos teritorijos, funkcinio prioriteto zonų numatyto režimo įgyvendinimas ir laikymasis, rekreacinio funkcinio prioriteto zonų ir regioninio parko turistinių maršrutų realizacija.

Birštono kurortas, kaip regioninio parko centras, kaip regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centras, bei kurortinio gydymo centras, dabar turi sukaupęs pagrindinę turistų aptarnavimo infrastruktūrą. Birštono kurortas yra pagrindinis rekreacinis – pramogų turistinių ir trasų branduolys, kaip traukos centras ir tranzitinis mazgas tarp įvairių rekreacijos rūšių ir turistinių maršrutų.

Rekreacinės plėtros kryptys:

- atnaujinti esamas poilsio įstaigas, pritaikyti poilsiui objektus, netekusius buvusios paskirties, tačiau tinkamus rekreacijai;
- modernizuoti Birštono kurorto sanatorijas, naujas sanatorijas statant bendruosiuose planuose numatytose vietose.

Tvarkant Regioninio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonas, didinamas vietovės estetiškas potencialas, gerinamos vietovės eksponavimo galimybės, formuojami nauji želdiniai, įgyvendinamos sanitarinių-higieninių ir estetinių savybių gerinimo, reginių formavimo, medynų atsparumo rekreacinėms apkrovoms didinimo priemonės, įrengiami pliažai, poilsiui pritaikomos pakrantės. Jose draudžiama bloginti rekreacinių išteklių kokybę, naikinti kraštovaizdžio estetinį potencialą, projektuoti ir statyti su rekreacija nesusijusius pastatus ir įrangą.

Rekreacinio funkcinio prioriteto zonose Regioninio parko tvarkymo plane išskiriamos urbanizuojamos ir neurbanizuojamos rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zonos.

Urbanizuojamose (užstatomose) rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zonose, numatytose Regioninio parko tvarkymo plane, vadovaujantis Reglamento 10 punkto nuostatomis, leidžiama naujų rekreacinių statinių ir pastatų statyba, kurių aukštis – iki 9 m (aukštis skaičiuojamas nuo visų pastato kampų žemės paviršių altitudžių aritmetinio vidurkio iki stogo kraigo aukščiausio taško). Statant naujus rekreacinius pastatus ar jų kompleksus, rekomenduojama atsižvelgti į Etnografiniam regionui būdingą tradicinių sodybų ar dvarų architektūrą.

Neurbanizuojamose rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zonose įrengiamos trumpalaikio poilsio vietos – poilsiavietės, atokvėpio vietos, pliažai su mažaisiais kraštovaizdžio architektūros objektais.

Regioninio parko tvarkymo plano schemos sudarytojai (Nutarimas dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo 2015 m. vasario 18 d. Nr. 186 Vilnius) didesnėje Birštono rajono ir Birštono miesto savivaldybės dalyje numatė kompleksinę rekreacinę sistemos vystymo strategiją, kuri apima įvairius pėsčiųjų, dviratininkų, automobilių

rekreacinių - turistinių trasų, bei kitų linijinės rekreacinės infrastruktūros objektų formavimą, jų susiejimą su taškiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (rekreacijos aptarnavimo punktais bei centrais), įvairaus pobūdžio stovyklaviečių ir kempingų įrengimą, pažintinių - poilsinių funkcijų realizavimui būtinos infrastruktūros (informacinių stendų) vystymą, ir aštuonias stambias rekreacinio funkcinio prioriteto zonas. Bet, reikėtų pabrėžti, kad planuose numatytos rekreacinės sistemos įgyvendinimas tiek prieš dešimt metų taip pat ir šiuo metu vyksta lėtai. Nemuno kilpų regioninio parko administracija, be verslo pagalbos nėra pajėgi greitai ir pilnai realizuoti planavimo dokumentuose numatytų rekreacinės sistemos vystymo uždavinių. Į Birštono savivaldybės teritoriją patenka Šios Nemuno kilpų regioninio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonos:

1. Birštono maudyklų zona
2. Žvėrinčiaus miško parkų zona
3. Druskų miško parkų zona
4. Škėvonių poilsio kompleksų zona
5. Škėvonių maudyklų zona
6. Naravų kempingų zona
7. Pociūnų – Kalvių kempingų zona
8. Pociūnų sportinio komplekso zona

Iš jų daugiau rekreacijos infrastruktūros turi Žvėrinčiaus miško parkas, Škėvonių poilsio komplekso zona vystosi kaip senjorų rezidencija (aukštos klasės užtarnauto poilsio teritorija), o Škėvonių maudyklių zona padengta neižengiamais šaltalankių krūmynais. Nemajūnų rekreacinė zona taip pat nėra parengta rekreacijai. Be specialiųjų rekreacinio funkcinio prioriteto zonų regioninio parko turistiniai maršrutai ir objektai numatyti ir po konservacinio funkcinio prioriteto zonas, apsauginio funkcinio prioriteto zonas ir žemės ūkio funkcinio prioriteto zonas bei kitas zonas. Nemuno kilpų regioniniame parke išskirti 26 lankytini gamtiniai ir 67 kultūriniai kraštovaizdžio objektai, įskaitant ir Birštono kurorto teritorijos objektus. Į Birštono savivaldybės teritoriją patenka 13 lankytinų gamtinių ir 33 kultūriniai kraštovaizdžio objektai. Daugelio lankytinų objektų nėra parengti lankymui, nėra parengtų maršrutų, rodiklių į juos.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, nebus Birštono savivaldybės rekreacijos aptarnavimo centrai suskirstyti pagal reikšmę į nacionalinės - regioninės svarbos, bei lokalinius.

2.5 Birštono savivaldybės socialinė, ekonominė ir demografinė aplinka

2.5.1 Demografinė būklė

Birštono savivaldybėje 2016.01.01 gyveno 4780 žmonės, iš jų 2762 (57,8 %) Birštono mieste, 1922 žmonės (40,3%) Birštono seniūnijos kaimo gyventojai. Per 2007-2016 m. laikotarpį Birštono

savivaldybėje gyventojų skaičius sumažėjo 476 žmogumi arba 9,06 %. Birštono mieste sumažėjo 365 žmonėmis (11,67%). Kaimo gyventojų sumažėjo 207 (9,72%).

2.2 lentelė. Gyventojų skaičius Birštono savivaldybėje 2012-2016 metais

Metai	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.
Birštono savivaldybėje	4975	4897	4900	4857	4780
Birštono mieste	2969	2924	2929	2904	2762
Birštono seniūnijoje	2006	1973	1971	1953	1922

Pastaba: 2016 m. Birštono savivaldybėje 96 gyventojai buvo įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą.

2.5.2 Socialinė būklė

2.5.2.1 Gyvenamasis fondas

Statistikos departamento duomenimis, 2017 m. pradžioje Birštono savivaldybėje gyvenamasis fondas sudarė 175,8 tūkst. m² naudingojo ploto, iš jų Birštono mieste – 101,2 tūkst. m² (58.9 proc.), kaime – 74,6 tūkst. m² (41.1 proc.) naudingojo ploto, 98.4 proc. sudarė privati nuosavybė, 1.6 proc. – valstybės savivaldybės nuosavybė.

Privačios nuosavybės gyvenamasis fondas sudarė 175,8 tūkst. m² naudingojo ploto, tame skaičiuje 104,3 tūkst. m² buvo vieno – dviejų butų namuose (59.3 proc.). Savivaldybėje buvo 2424 butai iš kurių 45.5 proc. buvo 1-2 butų namuose. Vidutinis buto naudingasis plotas 72,5 m². Birštono mieste vidutinis buto dydis buvo 66,9 m² naudingojo ploto, savivaldybės kaimo vietovėse vidutinis buto dydis yra 81,9 m².

Per 2007-2016 m. laikotarpį savivaldybėje gyvenamasis fondas padidėjo 1,4 proc. nuo 154,1 iki 175,8 tūkst. m². Statistikos departamento duomenimis 2017 m. pradžioje savivaldybės vienam gyventojui tenkantis 41,9 m² naudingasis plotas buvo didesnis už šalies gyventojui tekusį 24,1 m² naudingąjį plotą.

2.5.2.2 Socialinė infrastruktūra

Švietimas. Birštono savivaldybės pavaldumo švietimo tinklą sudaro 4 įstaigos: Birštono gimnazija, Birštono Vienkiemio darželis-mokykla, Birštono meno mokykla, Birštono vaikų lopšelis „Vyturėlis“.

Birštono vaikų lopšelis darželis „Vyturėlis“ turi 280 vietų, 2016 m. jį lankė 165 vaikai, 100 vaikų tenka 170 vietų, kai šalies vidutinis lygis 100 vaikų – 96 vietos.

Savivaldybėje 2016-2017 mokslo metais bendrojo lavinimo mokyklose mokėsi 537 moksleiviai. Savivaldybėje veikia Birštono gimnazija ir Birštono Vienkiemio darželis-mokykla. Moksleivių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose per 2007-2016 mokslo metų laikotarpį sumažėjo 34 proc.

Savivaldybėje veikia Birštono meno mokykla, kurią 2016-2017 mokslo metais lankė 127 moksleiviai.

Kultūros institucijos. Birštono kultūros centre 2017 m. pradžioje veikė 17 įvairių meno kolektyvų, kuriuos lankė apie 280 dalyvių. Kultūros centre vyksta tarptautiniai džiaz festivaliai, demonstruojami kino filmai, rengiamos parodos ir poilsio vakarai.

Savivaldybėje veikia Birštono viešoji biblioteka ir jos Siponių, Nemajūnų bei Birštono vienkiemio kaimuose esantys filialai. Vienam skaitytojui 2017 m. buvo išduota virš 30 knygų ir žurnalų, tai 20 proc. daugiau už šalies vidutinį lygį.

Birštono savivaldybėje veikia Birštono kurorto istorinis muziejus ir jo filialas, Sakralinio meno muziejus, Nemuno kilpų regioninio parko lankytojų centras, Alksniakiemio šilo pakraštyje įrengtas skulptūrų takas stalinizmo aukoms atminti.

Asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Savivaldybės teritorijoje veikia viešoji įstaiga Birštono ambulatorija, kuri turi tris padalinius – felčerinius punktus, esančius Birštono Vienkiemio, Nemajūnų ir Siponių kaimuose. Birštono gimnazijoje veikia medicinos punktas. Privačia sveikatos priežiūros praktika užsiima dvi odontologijos įstaigos. Per 2016-2017 metų laikotarpį ligonių apsilankymai Birštono ambulatorijoje padidėjo 15 proc., šalyje per tą patį laikotarpį padidėjo 6 proc. Vienas Birštono savivaldybės gyventojas per metus pas gydytojus vidutiniškai apsilankė tris kartus.

Birštono savivaldybės teritorijoje veikia dvi sveikatingumo įstaigos, tai AB Birštono sanatorija „Versmė“ turinti 340 vietų, per 2016 m. priėmė apie 8 tūkst. poilsiautojų, iš jų apie 2700 ligonių su siuntimais iš teritorinių ligonių kasų. Viešojoje įstaigoje „Tulpės“ sanatorijoje per 2016 metus gydėsi apie 4 tūkst. žmonių, iš jų apie 1,5 tūkst. buvo su siuntimais iš teritorinių ligonių kasų. Abiejose sanatorijose vykdomos įvairios sveikatingumo programos, kurios pritraukia komercinius klientus.

Socialinių paslaugų įstaigos. Stacionarios socialinės paslaugos teikiamos senelių globos namuose, pensionatuose, neįgaliųjų žmonių pensionatuose, vaikų globos bei grupinio gyvenimo namuose. Savivaldybėje veikia „Senjorų rezidencija“, teikianti sveikatos stiprinimo, reabilitacijos, poilsio ir kokybiško gyvenimo paslaugas. Savivaldybėje atidarytas Neįgaliųjų dienos centras, esantys Birštono parapijos „Caritas“ bendruomenės namai, kuris veikia visuomeninių organizacijų socialinių paslaugų savitarpio pagalbos pagrindu.

2.5.3 Ekonominė būklė

Statistikos departamento duomenimis, 2017 m. sausio 1 d. Birštono savivaldybėje buvo užregistruoti 115 veikiančių ūkio subjektų. Per 2007-2017 m. laikotarpį VŪS skaičius savivaldybėje padidėjo 25 subjektais, vien nuo 2013 m iki 2017 m VŪS skaičius išaugo 10,4 proc.

Savivaldybėje kaip ir šalyje vyrauja smulkus ir vidutinis verslas. Statistikos departamento duomenimis, 2017 m. pradžioje 57,4 proc. savivaldybės veikiančiuose ūkio subjektuose dirbo mažiau

nei 5 darbuotojai. Dar 13 proc. savivaldybės VŪS įdarbino nuo 5 iki 9 darbuotojų. Savivaldybėje 15,7 proc. sudaro įmonės, kurių darbuotojų skaičius nuo 10-19 darbuotojų. Savivaldybėje yra 10 vidutinio stambumo įmonių, turinčių nuo 20 iki 49 darbuotojų, jos sudaro 8,7 proc. visų įmonių. Penkios įmonės, kuriose dirba nuo 50 iki 99 darbuotojų, jos sudaro 4,3 proc. ir viena įmonė, kurioje dirba nuo 150 iki 249 darbuotojų.

Statistikos departamento 2017 m. sausio 1 d. duomenimis didžiausia Birštono savivaldybės veikiančių ūkio subjektų dalis 38,3 proc. priklausė kitos veiklos rūšių veikiantiems ūkio subjektams, 24 proc. sudarė didmeninė ir mažmeninė prekyba, 10 proc. viešbučių ir restoranų veikla.

Vertinant 2007-2017 m. Birštono savivaldybės veikiančių ūkio subjektų (VŪS) struktūros dinamiką, nustatytos šios pagrindinės tendencijos:

- didėja statybos sektoriaus VŪS dalis, išaugo nuo 6,7 proc. iki 18,4 proc.;
- transporto ir sandėliavimo tendencijos nepasikeitė, 3 proc.;
- padidėjo nekilnojamojo turto ir kitos verslo veiklos nuo 4,4 proc. iki 6,9 proc.;
- padidėjo VŪS kitų veiklų, t. y. paslaugų rūšyse nuo 33,4 proc. iki 38,3 proc.

2017 m. pradžioje Birštono savivaldybėje statybos sektoriuje veikė 10 veikiančių ūkio subjektų arba 18,4 proc. visų veikiančių ūkio subjektų. Birštono savivaldybė pasižymi gana stipriu statybų sektoriumi, 2016 m. atliktų darbų apyvarta siekė 821000 eurų. Birštono savivaldybės teritorijoje 2017 m. veikė 8 prekybos centrai, dirbo 23 restoranai ir kavinės, kuriose 1000-ui savivaldybės gyventojų teko 4,2 vieneto ir 57 lankytojų vietos. Birštono savivaldybėje 2017 m. pradžioje veikė 12 viešbučių ir 15 specializuotų apgyvendinimo įstaigų. Birštone veikia „Eglės“ sanatorija, kuri buvo atidaryta 2013 m, tai gyvenamas kompleksas ir gydymo centras, suteikiantis daugiau nei 100 gydomųjų procedūrų bei paslaugų. „Tulpės“ sanatorija šiuo metu gali priimti iki 120 klientų, turi ilgametės gydymo mineraliniu vandeniu ir gydomuoju purvu tradicijas. Sanatorija „Versmė“ – specializuota gydymo ir poilsio įstaiga, teikianti reabilitacijos ir sanatorinio gydymo paslaugas Lietuvos ir užsienio piliečiams visus metus. Sanatorijoje yra 187 kambariai, vienu metu sanatorijoje gali gyventi 340 asmenų. Naujausias Birštono sveikatingumo ir poilsio kompleksas yra „Vytautas Mineral SPA“ su moderniomis mineralinio vandens voniomis, povandeninio masažo voniomis, baseinų ir pirčių kompleksais. 164 prabangiai ir funkcionaliai įrengti kambariai su nuostabiais vaizdais pro langus į Nemuno kilpų parką leis jaustis patogiai ir ramiai ilsėtis. Be to, Birštone veikia kurortinis SPA viešbutis „Karališkoji rezidencija“ atkuriantis gerą savijautą ir sveikatą. Viešbutis „Nemuno slėnis“ teikia SPA ir masažų paslaugas. Birštone 2017 metais veikia keliolika modernių aukštos klasės viešbučių ir poilsio namų. Viešbutis „Royal SPA Residence“ turi 120 kambarių, talpina 270 svečių. Naujai atidarytas keturių žvaigždučių viešbutis „Pušyne“, viešbutis

„Audenis“, viešbutis „Sofijos Rezidencija“, viešbutis „Sonata“, poilsio namai „Birštono Banginukas“, vila „Klasika“, vila „Liepa“, poilsio namai „Birštono tulpė“.

Investicijos. Statistikos departamento duomenimis tiesioginės užsienio investicijos Birštono savivaldybėje 2013-2015 metais buvo sekančios: 2013 m – 0,15 mln. eurų, 2014 m – 0,21 mln. eurų, 2016 m – 0,26 mln. Eurų.

Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui Birštono savivaldybėje sudarė: 2013 m – 34 eurai, 2014 m – 48 eurai, 2015 m – 60 eurų. Laikotarpyje nuo 2013 m iki 2015 m užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui Birštono savivaldybėje padidėjo 56,6 proc.

2.5.4 Socialinės ir ekonominės aplinkos plėtra

Įvertinus Birštono savivaldybės teritorijos vystymo veiksmus, savivaldybės ir šalies išsivystymo skirtumus, koncepcijoje numatoma kiekybinę ir kokybinę socialinės, ekonominės infrastruktūros plėtrą vietiniuose savivaldybės centruose. Siūloma koncepcija generuoja didesnę socialinę ir ekonominę naudą Birštono savivaldybei ilgalaikėje perspektyvoje. Ji padės greičiau pasiekti Birštono savivaldybės 2013–2020 m. strateginiame plėtros plane numatytus tikslus.

2.5.5 Pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus patenkinti gyventojų lūkesčiai, susiję su gyvenimo kokybe, nebus užtikrinta tolygesnė verslo sklaida savivaldybėje, dėl ko turėtų sumažėti emigracijos mąstai, taip pat asmenų, gyvenančių iš valstybės pašalpų ar kitų paramos formų, nesumažės bedarbių skaičius, nesikeis gyvenviečių estetinis vaizdas, gyvenimo ir veiklos jose patrauklumas, nebus didinamas sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugų teikimas, kas neleis sumažinti gyventojų sergamumą, nebus didinamas mokinių užimtumas, kuris mažintų nusikalstamumą.

2.6 Susisiekimo infrastruktūra

2.6.1 Birštono savivaldybės kelių ir gatvių tinklas

Pagrindiniai transportiniai ryšiai Birštono savivaldybėje realizuojami sausumos keliais. Automobilių transportas - svarbiausia tiek Birštono savivaldybės, tiek ir visos šalies transporto rūšis, kuria vežama didžioji dalis keleivių ir krovinių. Jam reikia pakankamai gero ir tankaus kelių tinklo ir reikiamo skaičiaus šiuolaikinių transporto priemonių.

Birštono savivaldybės transportinius ryšius su aplinkinėmis savivaldybėmis apriboja pietinėje pusėje esanti Nemuno upė, šiaurinėje pusėje Verknės upė. Pagrindiniai transportiniai ryšiai su aplinkinėmis teritorijomis realizuojami magistraliniu keliu A16.

Birštono savivaldybės susisiekimo sistemą sudaro magistralinis, krašto ir rajoniniai keliai. Savivaldybės teritoriją kerta magistralinis kelias A16 (E28) „Marijampolė-Prienai-Vilnius“. Šiaurės – pietų kryptimi ties Prienais ir Jiežnu A16 kelią kerta krašto keliai 130 „Alytus- Prienai – Kaunas”

ir 129 „Antakalnis-Jieznas-Alytus-Merkinė“, kurie maksimaliai nukrauna šios krypties tranzitinius srautus per savivaldybės teritoriją. Transporto srautų pasiskirstymui teritorijoje tarnauja 4 rajoninės reikšmės keliai: 3306 „Prienai–Birštonas“, 3310 „Jundeliškės–Vėtionys“, 3315 „Birštonas–Puzonys“, 3319 „Jundeliškės–Nemajūnai“.

Birštono savivaldybėje esantis valstybinės reikšmės kelių tinklas užtikrina gerus susisiekimo ryšius su Birštono miestu. Per miesto teritoriją praeinantis magistralinis kelias A16 Vilnius-Prienai-Marijampolė nukrauna miesto gatvių tinklą nuo tranzitinių lengvojo ir sunkiojo transporto srautų.

Birštono savivaldybės bendroje kelių tinklo struktūroje vyrauja vietinės reikšmės keliai, kurie sudaro apie 46 proc. viso kelių tinklo, rajoninės reikšmės keliai 30 proc., magistraliniai 22 proc., krašto 2 proc. Valstybinės reikšmės kelių ilgio tenkančio 1000 gyv. rodiklis yra aukštesnis už šalies vidurkį.

Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis, Birštono savivaldybėje keliai su patobulinta danga sudaro apie 46 proc. visų kelių, t. y. aukštesnis rodiklis už Lietuvos vidurkį. Bendroje kelių struktūroje yra likę nemažai žvyrkelių bei grunto kelių. Tokią situaciją nulėmė nedidelis eismo intensyvumas rajoniniuose ir vietinės reikšmės keliuose. Eismo intensyvumas yra vienas svarbiausių faktorių, pagrindžiant žvyrkelio asfaltavimo ekonominį tikslumą. Perspektyvoje siekiant efektyviai integruoti rajoninius ir vietinės reikšmės (viešuosius) kelius į krašto ir magistralinių kelių tinklą, tokiu būdu realizuojant vidaus ir išorės susisiekimo tikslus, būtinas rajoninių ir vietinės reikšmės (viešųjų) kelių dangos bei techninių parametrų gerinimas.

2.3 lentelė. Valstybinių kelių tinklo rodikliai, 2016 m.

Teritorija	Bendras Ilgis, km	Kelių ilgis km/1000 gyv.
Magistraliniai keliai		
Birštono sav.	15,2	3,57
Lietuvos Respublika	1751	0,60
Krašto keliai		
Birštono sav.	1,2	0,28
Lietuvos Respublika	4925	5,59
Rajoniniai keliai		
Birštono sav.	20,5	4,82
Lietuvos Respublika	14568	5,04
Visi valstybiniai keliai		
Birštono sav.	36,9	8,67
Lietuvos Respublika	21249	7,35

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vietinių kelių infrastruktūra. Vietinės reikšmės keliai yra skirti užtikrinti susisiekimo poreikį pačiame mažiausiame lygmenyje. Šie keliai turi tinkamai integruotis į svarbesnės (valstybinės) reikšmės kelius. Vietinis kelių tinklas ir jų būklė turi tiesioginį poveikį ekonominiam, socialiniam ir turizmo sektoriams. Ekonominiam sektoriui vietiniai keliai privalo užtikrinti greitą ir

patogų gamybos žaliavų bei produkcijos tiekimą rajone veikiantiems ūkiniais subjektams bei pramonės įmonėms. Socialiniam sektoriui vietiniai keliai turi užtikrinti kaimo gyventojų susisiekimą su rajono ir seniūnijų centrais, tokiu būdu mažinant diferenciaciją tarp kaimo ir miesto, užtikrinant kaimo gyventojų švietimą, sveikatos priežiūrą ir laisvalaikio praleidimą. Turizmo sektoriui būtinas patogus turistinių objektų pasiekiamumas.

Natūralu, kad vietinių kelių būklė yra blogesnė nei valstybinių, visų pirma dėl juose esančio mažesnio eismo intensyvumo, dėl kurio kartais jiems net neįrengiama danga. Didžioji dalis vietinių kelių paprastai turi žvyro arba grunto dangą. Taip pat vietiniams keliams skiriama per mažai dėmesio, jie stokoja sistemingos informacijos apie savo būklę. Tai apsunkina kryptingą jų plėtrą ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų įsisavinimą.

2015 metai Birštono rajono savivaldybės taryba patvirtino (įsakymo Nr. TS-243) vietinės reikšmės kelių sąrašą, kuriame buvo inventorizuota 71 vietinės reikšmės kelias/gatvė. Birštono sav. vietinės reikšmės viešųjų kelių ilgis siekia apie 115 km. 2007 metais buvo parengta vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schema, kurią rekomenduojama atnaujinti, t. y. parengti Birštono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo išdėstymo planą, kuriame būtų atnaujinta informacija apie viešuosius kelius, jų būklę, techninius parametrus, remonto poreikį bei sukurta vietinės reikšmės kelių duomenų bazė leisianti kryptingai vykdyti kelių plėtrą bei dangos

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus atnaujinta, t. y. parengta Birštono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių ir gatvių tinklo išdėstymo schema, kurioje būtų atnaujinta informacija apie viešuosius kelius ir gatves, jų būklę, techninius parametrus, remonto poreikį bei sukurta vietinės reikšmės kelių ir gatvių duomenų bazė leisianti kryptingai vykdyti kelių priežiūrą, plėtrą bei rekonstrukcijos ar remonto darbus. Bendrojo plano sprendinių neįgyvendinimas turės pasekmių susisiekimo sistemos plėtrai, nes tai trukdys įrengti prioritetine tvarka Nemajūnų ir Geležūnų kaimuose bendruomenės narių ir svečių automobilių statymui, viešas bendro naudojimo automobilių stovėjimo aikštes, nebus laiku pagerinti susisiekimo ir rekreaciniai ryšiai, įrengiant lyninį keltuvą bei pakabinamą pėsčiųjų-dviračių tiltą per Nemuno upę. Vandens turizmui ir rekreaciniai veiklai, vėluos plaukiojančių priplaukų Nemuno ir Verknės upėse įrengimas bei automobilių stovėjimo aikštelių plėtra.

2.6.2 Pakelės aptarnavimo infrastruktūra

Šiuo metu Birštono savivaldybėje veikia tik 1 degalinė („Borusta“), kuri įsikūrusi Birštono mieste (Prienu g. 37). Šalia Birštono savivaldybės teritorijos, prie magistralinio kelio A16, veikia dvi degalinės: „Baltic Petroleum“ (Vilniaus g. 3A, Prienai) ir „Orlen“ (A16 ir krašto kelio Nr. 129 sankirtoje). Visose degalinėse prekiaujama visų pagrindinių rūšių kuru. Atsižvelgiant į degalinių išsidėstymą savivaldybės teritorijoje ir jos prieigose, galima priimti išvadą, kad degalinių poreikis šiai dienai yra optimalus.

Šiuo metu Lietuvoje nėra suformuoto elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo, aiškios elektromobilių plėtros skatinimo sistemos. Birštono mieste ir gretimybėse yra įrengtos trys elektromobilių įkrovimo stotelės: prie restorano „Seklytėlė“, viešbučio-restorano „Sonata“ ir sanatorijos „Eglė“.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus plėtojamas elektromobilių įkrovimo prieigų tinklas.

2.6.3 Viešasis transportas

Viešasis transportas yra modernus asmenų vežimo būdas, kai naudojamos transporto priemonės, galinčios vežti didelį skaičių žmonių per trumpą laiką. Taip sprendžiamos gyventojų mobilumo, aplinkosaugos, spūsties keliuose problemos. Todėl, kaip ir kiekviena kita viešoji paslauga, viešasis transportas turi tenkinti atitinkamus kokybės, saugumo, prieinamumo ir kitus reikalavimus. Sėkmingą viešojo transporto darbą didžia dalimi lemia šiuolaikinės ir naujos transporto priemonės.

Vietinio viešojo transporto, kuris aptarnautų tik Birštono teritoriją, nėra. Birštono savivaldybė aptarnaujama užmiesčio viešojo transporto autobusais, kurie užtikrina susisiekimą Prienų (Kauno), Vilniaus ir kitomis kryptimis. Vidutiniškai per parą iš Birštono, Kauno kryptimi išvyksta 28 autobusai, Vilniaus kryptimi 9, Marijampolės kryptimi 4.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus parengta visos savivaldybės autobusų maršrutinio tinklo galimybių studija, kurioje būtų įvertinti konkretūs susisiekimo poreikiai viešuoju transportu, keleivių srautai pagal maršrutus, stotelių ir autobusų apkrovimai, keleivių srautų paros dinamika.

2.7 Inžinerinė infrastruktūra

2.7.1 Vandentvarka

Birštono savivaldybės gyventojams, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas teikia Birštono savivaldybės įmonė UAB „Birštono vandentiekis“. Įmonės vienas iš tikslų - aptarnaujamoje teritorijoje patikimai ir mažiausiomis sąnaudomis tiekti geros kokybės vandenį vartotojams, surinkti bei išvalyti nuotekas. UAB „Birštono vandentiekis“ kartu su Birštono savivaldybės administracija, nuolat vykdo vandentvarkos sistemos plėtros bei atnaujinimo darbus.

Šiuo metu vandens nugeležinimas ir tiekimas vykdomas Birštono miesto, Birštono vienkiemio, Geležūnų, Bučiūnų, Būdų, Nemajūnų ir Jundeliškių gyvenviečių gyventojams, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms. Likusiose teritorijose, gyventojai savarankiškai rūpinasi geriamu vandeniu bei nuotekų tvarkymu.

Vandentiekio infrastruktūra gyvenamosiose vietovėse planuojama vadovaujantis galiojančiu Birštono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiuoju planu (patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 2010 m. balandžio 23 d. Nr. TS-81) ir

Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 2014 m. gegužės 30 d. Nr. TS-98).

Perspektyvoje būtina atnaujinti Birštono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialųjį planą, kuriame būtų inventorizuota visa vandentvarkos infrastruktūra, identifikuoti tinklų ruožai, kuriuose įvyksta daugiausiai avarių, nustatomi infrastruktūros atnaujinimo prioritetai ir pan.

2.7.1.1 Vandens tiekimas

Birštono savivaldybėje požeminio vandens ištekliai išžvalgyti tik lokaliai. Išgaunamo požeminio vandens kokybė gera, tačiau dominuoja padidintas geležies kiekis, kuris pašalinamas prieš pateikiant vandenį vartotojams.

UAB „Birštono vandentiekis“, Birštono savivaldybėje eksploatuoja apie 25,5 km vandentiekio tinklų, iš kurių apie 15,6 km yra įrengta Birštono mieste. Stambiausia vandentiekos sistema yra išvystyta Birštono mieste, prie kurios yra prisijungę didžioji dalis miesto gyventojų. Didžiąją vamzdynų dalį sudaro ketiniai ir plieniniai, antikorozinė danga nepadengti vamzdžiai, kurie pakloti prieš 20 ir daugiau metų. Reikalinga vamzdynų renovacija arba keitimas. Vandens kokybę prastina susikaupusios geležies nuosėdos vandens tiekimo tinklų sistemoje.

Šiuo metu vandentiekos infrastruktūra yra stipriai susidėvėjusi. Dalis vandentiekio tinklų nėra inventorizuoti ir įregistruoti. Dėl susidėvėjusios vandentiekos infrastruktūros ir avarių vandens tiekimo sistemoje prarandama apie 30 proc. vandens. Ateityje būtina atnaujintą visą susidėvėjusią vandentiekos infrastruktūrą ir užtikrinti patikimą vandens tiekimą.

Taip pat būtina paminėti, kad Birštono savivaldybėje nėra veikiančios vandentvarkos sistemos duomenų bazės, kuri leistų sistemingai ir kryptingai vykdyti infrastruktūros plėtrą, rekonstrukciją bei monitoringą. Šiuo metu duomenys apie vandens tiekimo infrastruktūrą yra kaupiami nesistemingai, todėl sunku identifikuoti problematiką, kitimo tendencijas ar atlikti prognozes. Artimiausiu metu būtina atnaujinti Birštono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialųjį planą ir sukurti vieningą vandentvarkos infrastruktūros duomenų bazę.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Birštono savivaldybėje kasmet sunaudojama apie 237 tūkst. m³ požeminio vandens. Vandens suvartojimo kitimas sietinas su naujų vartotojų prijungimu. Skirtumas tarp išgauto ir sunaudoto vandens kiekio, rodo prastą vandentiekio tinklų būklę bei didelius nuostolius vandens tinkluose. Birštono savivaldybės teritorijoje esančioms vandenvietėms yra nustatytos apsaugos zonos, tačiau jos nėra įregistruotos.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus maksimaliai atnaujinta visa susidėvėjusi vandentiekos infrastruktūra ir užtikrintas patikimas vandens tiekimas.

2.7.1.2 Nuotekų valymas

UAB „Birštono vandentiekis“, Birštono savivaldybėje eksploatuoja 6 nuotekų perpumpavimo siurbines, 2 biologinio valymo nuotekų valykla, 1 azoto, fosforo šalinimui skirtą nuotekų valyklą, 1 dumblo sausinimo įrenginius. Birštono savivaldybėje yra įrengta apie 21,4 km nuotekų tinklų, iš kurių apie 18 km Birštono mieste.

Stambiausia nuotekų surinkimo sistema yra išvystyta Birštono mieste, prie kurios yra prisijungę didžioji dalis miesto gyventojų. Teritorijose, kuriose nėra išplėta centralizuota nuotekų surinkimo sistema, gyventojai buitines nuotekas tvarko individualiai.

Didžiąją nuotekų tinklų dalį sudaro keramikiniai ir gelžbetoniniai vamzdynai, kurie pakloti prieš 30 ir daugiau metų. Dėl vamzdžių įlūžimų, įtrūkimų, nelanksčių sandūrų vamzdynai užsikemša, vyksta gruntinio vandens ir nuotekų infiltracija ir eksfiltracija. Šiuo metu infiltracija į nuotekų tinklus siekia kiek daugiau nei 40 proc. Ateityje būtina numatyti sudėvėjusių nuotekų tinklų atnaujinimą/renovaciją.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2015 metai į gamtinę aplinką buvo išleista 748,5 tūkst. m³ iki nustatytų normų išvalytų buitinių nuotekų. Visos surenkamos nuotekos prieš išleidžiant į paviršinius vandenis yra apvalomos iki nustatytų normų.

Artimiausiu metu būtina atnaujinti Birštono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialųjį planą ir sukurti vieningą vandentvarkos infrastruktūros duomenų bazę.

Paviršinių (lietaus) nuotekų surinkimo sistema įrengta pagrindinėse Birštono miesto ir Birštono vs. gatvėse. Likusiose teritorijose paviršinės (lietaus) nuotekos nevedamos drenažo sistemomis arba tiesiog infiltruojamos į gruntą. Perspektyvoje būtina plėsti ir modernizuoti paviršinių (lietaus) nuotekų sistemą.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus numatyta susidėvėjusių nuotekų tinklų atnaujinimas (inventorizuota visa vandentvarkos infrastruktūra, identifikuoti tinklų ruožai, kuriuose įvyksta daugiausiai avarių, nustatomi infrastruktūros atnaujinimo prioritetai), plečiama ir modernizuojama paviršinių nuotekų sistema.

2.7.2 Elektros energijos tiekimas

Birštono savivaldybei, elektros energiją tiekia AB „Energijos skirstymo operatorius“ (trumpiau - ESO), kuri veiklą pradėjo 2016 m., sujungus AB LESTO ir AB „Lietuvos dujos“. ESO aptarnauja 1,6 mln. klientų visoje Lietuvoje, iš viso valdo 121,698 tūkst. km elektros linijų: 78,7 proc. jų sudaro elektros oro linijos, o 21,3 proc. – elektros kabeliai.

Birštono savivaldybė elektros energiją gauna iš 35 kV ir 10 kV perdavimo tinklo per 35/10 kV ir 10/0,4kV transformatorių pastotes. Birštono savivaldybėje yra įrengta apie 1,6 km 35 kV

elektros linijų (iš kurių 0,9 km požeminiai kabeliai), apie 12,6 km 10 kV (iš kurių 4,7 km požeminiai kabeliai) ir apie 18,4 km 0,4 kV (iš kurių 5,5 km požeminiai kabeliai).

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus didinamas elektros energijos tiekimo efektyvumas ir patikimumas savivaldybės gyventojams ir ūkio subjektams, modernizuojamas esamas elektros energijos skirstomasis tinklas, keičiant susidėvėjusius įrenginius ir optimizuojant transformatorinių galias, nebus keičiamos susidėvėjusios orinės linijos naujomis kabelinėmis linijomis, rekonstruojami ir plečiami miesto, gyvenviečių ir kaimų gatvių apšvietimo tinklai.

2.7.3 Šilumos ūkis

Birštono savivaldybėje pagrindinis centralizuotos šilumos tiekėjas yra UAB „Birštono šiluma“, kuris teikią šilumą Birštono miesto gyventojams. Likusios gyvenamosios teritorijos šiluma apsirūpina individualiai iš vietinių šilumos šaltinių.

Birštono mieste šilumos gamybai naudojamos gamtinės dujos, biomasė (medienos atliekos) ir durpės. Biomasė šilumos gamybos kuro balanse sudaro apie 85–90 proc. viso pagaminamo šilumos kiekio, likęs šilumos kiekis išgaunamas kūrenant gamtines dujas. 2015 metais į šilumos tinklus buvo pateikta apie 21,96 MWh šilumos, sunaudota apie 17,54 MWh šilumos. Šilumos perdavimo technologiniai nuostoliai ir šilumos suvartojimas savoms reikmėms sudarė apie 4,42 MWh, t.y. apie 20,1 proc.

Birštono mieste yra eksploatuojama apie 9 km termofikacinio vandens tinklų. Daugumos tinklų diametrai yra per dideli, tad nemaži ir tinklų nuostoliai, tačiau kasmet nuostoliai mažinami. Pastaraisiais metais, Birštone buvo rekonstruota apie 2 km pagrindinių magistralinių tinklų vamzdynų, įrengta šilumos trasų slėgio kontrolės sistema. Penkiuose kontroliniuose taškuose sumontuota įranga, kuri matuoja slėgį, fiksuoja avarines, kritines slėgio reikšmes bei signalizuoja apie šilumos tinklų gedimus atskirose atšakose. Keičiant tinklus buvo demontuotos senos šilumos tinklų kameros, sumontuota nauja armatūra, leidžianti patikimai atjungti atskiras tinklų atšakas nuo šilumos tiekimo tinklų.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus skatinami vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų savininkai, kurie naudoja skystą ir kietą neatsinaujinantį kurą, jungtis prie dujotiekio tinklų ir patalpas šildyti naudojant dujinius katilus. Naudojant dujinius katilus būtų sumažinama oro tarša gyvenamųjų namų kvartaluose.

2.7.4 Dujotiekis

Gamtinės dujos Birštono savivaldybei tiekiamos iš Birštono dujų skirstymo stoties (DSS), kuriai nustatyta 500 m sanitarinė apsaugos zona. Nuo DSS vidutinio spaudimo dujotiekiu tiekiamos dujos Birštono miestui ir jo prieigoms. Dujofikuotose teritorijose sudarytos visos galimybės jas naudoti pramonės technologijai bei visiems kitiems miesto vartotojams.

Gamtines dujas šilumos gamybai naudoja centralizuotos šilumos tiekėjas UAB „Šilumos tinklai“ ir individualūs gyvenamieji namai bei smulkios įstaigos, organizacijos. Esama dujotiekio schema leidžia dujofikuoti naujus objektus tiek iš vidutinio slėgio, tiek iš mažo slėgio dujotiekio. Dujų skirstymo tinklų techninis stovis geras.

Birštono savivaldybėje yra įrengta apie 55 km dujotiekio tinklų, iš kurių apie 26 km Birštono mieste. AB „Energijos skirstymo operatorius“ duomenimis, Birštono savivaldybėje numatoma įrengti papildomai apie 1,6 km dujotiekio tinklų.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus numatytas Birštono dujų skirstymo stoties sanitarinės apsaugos zonos tikslinimas (mažinimas). Patikslinus dujų skirstymo stoties sanitarinę apsaugos zoną, būtų sumažinti ūkinės veiklos apribojimai Birštono gretimybėse esančiuose žemės sklypuose.

2.7.5 Telekomunikacijos ir ryšiai

Ryšių infrastruktūrai priskiriama paštas ir telekomunikacijos. Telekomunikacijų infrastruktūra Lietuvoje yra pakankamai išplėtotą ir apima visą Lietuvos plotą. Lietuvos pašto tinklas yra vertinamas kaip plačiausias ir gerai veikiantis, o kartu apimantis įvairias paslaugas.

Stambiausios telekomunikacijų įmonės Lietuvoje yra Telia Lietuva AB, UAB Tele2, UAB „Bitė GSM“. Šios įmonės savo veiklą vykdo bei telekomunikacijų ir ryšių paslaugas teikia ir Birštono savivaldybė gyventojams. Pagrindinis viešojo fiksuoto telefoninio ryšio operatorius Birštono savivaldybėje yra Telia Lietuva AB, kurio veikimo laukas apima visą Birštono savivaldybės teritoriją.

Mobilaus ryšio paslaugas mieste ir rajone teikia trys pagrindiniai operatoriai: UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ ir UAB „Tele2“. Mobiliojo ryšio bokštai savo darbiniu lauku padengia visą savivaldybės teritoriją. Birštono savivaldybėje mobilaus ryšio laukas yra stiprus ir patikimas.

Birštono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, radijo ir televizijos laidų transliavimo paslaugas teikia VĮ „Lietuvos radijo ir televizijos centras“.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus užtikrintos kokybiškesnės viešojo judriojo ryšio paslaugos visoje savivaldybės teritorijoje, numatomos vietos naujų mobilaus ryšio bokštų įrengimui.

2.7.6 Atliekų tvarkymas

Birštono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima komunalinių atliekų surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo ir šalinimo paslaugas visiems savivaldybės teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams. Birštono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos dalis. Savivaldybė yra viena iš septynių UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centro akcininkių.

Pagal UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centro sudaryto registro duomenis, Birštono savivaldybėje yra 2300 atliekų turėtojų (fizinių ir juridinių asmenų). 2016 m. surinkta ir išvežta į Alytaus regioninę sąvartyną apie 1261 t nerūšiuotų komunalinių atliekų.

Mišrių (likusių po rūšiavimo) komunalinių atliekų surinkimą Savivaldybės teritorijoje vykdo UAB „Ekonovus“. Pagrindinis dėmesys skiriamas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo visuotinumui užtikrinti – sudaryti sąlygas visiems fiziniams bei juridiniams asmenims naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei atliekas rūšiuoti jų susidarymo vietoje.

Visi savivaldybės individualių namų gyventojai yra aprūpinti konteneriais, skirtais plastiko, popieriaus ir metalo bei stiklo pakuočių atliekoms surinkti. Sudarytos sąlygos komunalines atliekas rūšiuoti ir daugiabučių namų gyventojams.

Šiuo metu Birštono mieste yra įrengtos 8 antžeminės ir 8 pusiau požeminės komunalinių atliekų kontenerių aikštelės. Per 2017–2018 metus Birštono mieste numatoma įrengti 20 požeminių komunalinių atliekų surinkimo aikštelių, tam panaudojant ES fondų skiriamas lėšas.

Savivaldybėje įdiegtos dvi komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančios atliekų surinkimo sistemos – pasirašytos sutartys su viešąja įstaiga „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“ dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo ir su asociacija „EEPA“ dėl elektros ir elektroninės įrangos bei baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebus sudarytos sąlygos visiems fiziniams bei juridiniams asmenims naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei atliekas rūšiuoti jų susidarymo vietoje.

3 TERITORIJOS KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS

Birštono savivaldybėje saugomų teritorijų sistemą sudaro kelios, kiekybiškai negausiai atstovaujamos, grandys: konservacinės apsaugos prioriteto teritorijų grupei priklausančios gamtos paveldo objektai (2) ir viena kompleksinė saugoma teritorija - Nemuno kilpų regioninis parkas.

3.1 lentelė. Valstybės saugomos teritorijos Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Plotas, ha /dalis sav.	Apsaugos tikslai
<i>Regioniniai parkai</i>			
1.	<i>Nemuno kilpų</i>	25372,2 /10304,5	Išsaugoti unikalias didžiąsias Nemuno kilpas ir Punios šilo kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti
<i>Draustiniai</i>			
1.	<i>Punios kraštovaizdžio draustinis</i>	177,2 /45,5	Išsaugoti išraiškingą stačių miškingų Nemuno ir Punelės šlaitų kraštovaizdį su vienu žymiausių bei didžiausių Lietuvoje Punios piliakalniu ir Punios bažnyčios architektūriniu kompleksu
2.	<i>Verknės kraštovaizdžio draustinis</i>	1985,6 /223,0	Išsaugoti raiškų Verknės žemupio slėnio kraštovaizdį su sudėtinga hidrografine struktūra, piliakalniais, atodangomis ir eroziniais cirkais
3.	<i>Vizdijos hidrografinis draustinis</i>	191,4 /191,4	Išsaugoti natūralų Vizdijos upelį ir jo slėnį
4.	<i>Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinis draustinis</i>	1348,3 /639,8	Išsaugoti visoje ledyninio reljefo paplitimo zonoje unikalaus pobūdžio ir masto Didžiųjų Nemuno kilpų (Punios, Balbieriškio, Prienų ir Birštono) hidrografinę struktūrą
5.	<i>Škėvonių geomorfologinis draustinis</i>	220,4 /220,4	Išsaugoti unikalų slėninės erozijos darinį – Škėvonių gūbrį bei jo aplinką ir raiškų erozinį Birštono atragį
6.	<i>Birštono urbanistinis draustinis</i>	39,4 /39,4	Išsaugoti būdingą mažo kurortinio miestelio istorinę dalį, jos urbanistinę struktūrą su senųjų vilų pastatais ir kitais istoriniais statiniais, šių statinių tradicinę architektūrinę išraišką ir jų aplinką, Birštono Vytauto parką ir piliakalnį su gyvenvieta
7.	<i>Nemajūnų kraštovaizdžio</i>	167,6 /167,6	Išsaugoti valakinę Nemajūnų kaimo užstatymo struktūrą, archeologines, architektūrines ir memorialines vertybes

3.1 lentelės tęsinys

Eil. Nr.	Pavadinimas	Plotas, ha /dalis sav.	Apsaugos tikslai
<i>D r a u s t i n i a i</i>			
8.	<i>Siponių kaimo kraštovaizdžio</i>	398,6 /398,6	Išsaugoti raiškaus agrarinio slėnio kraštovaizdį, išlaikiusį bendrąją istoriškai vertingą valakinės statybos struktūrą su tradicine Siponių bei Šaltinėnų kaimų architektūra ir vertingas stačių Nemuno šlaitų natūralias buveines;

3.2 lentelė. Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
<i>G e o l o g i n i a i o b j e k t a i</i>		
1.	Siponių atodanga	* Prienų miškų urėdijos Birštono g-jos (66 kv., 3 skl.), Siponių k., Nemuno kilpų regioninis Parkas
2.	Škėvonių atodanga	* Prienų miškų urėdijos Birštono g-jos (77 kv., 47 skl.), Nemuno kilpų regioninis parkas

** - Vertingiausi gamtos paveldo objektai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. 311 „Dėl gamtos paminklų paskelbimo“ (Žin., 2000, 24 – 621) paskelbti gamtos paminklais*

Didžiųjų Nemuno kilpų rajonas, kuriame yra Birštono savivaldybė, savo kraštovaizdžio struktūra yra vienas įdomiausių Lietuvoje. Šių unikalių teritorijų apsauga susirūpinta gana seniai. Dar prieš antrąjį pasaulinį karą buvo siūloma Punios šilą paskelbti draustiniu ir net nacionaliniu parku. Tik 1960 m. jam buvo suteiktas botaninio - zoologinio draustinio statusas. Lygiagrečiai buvo rūpinamasi archeologinio paveldo ir pavienių gamtos objektų išsaugojimu. Tačiau atskirų kraštovaizdžio objektų apsauga negalėjo užtikrinti unikalaus Didžiųjų Nemuno kilpų kraštovaizdžio išsaugojimo. Specialūs aplinkosauginio bei rekreacinio planavimo darbai Nemuno kilpų zonoje buvo pradėti 8–9 dešimtmečiuose, siekiant parengti kompleksinės kraštovarkos programas Punios šilui ir Birštono kurorto apylinkėms. Paminėtini Lietuvos statybos ir architektūros mokslinio tyrimo instituto darbai: Birštono miesto ir jo įtakos zonos kraštovaizdžio tvarkymo schema (1981 m.), Nemuno nacionalinio parko koncepcija (1991 m.). Remiantis “Lietuvos TSR ypač saugomų teritorijų perspektyvine schema” (1981-1985 m.) ir Lietuvos kompleksine gamtos apsaugos schema (1986 m.) 1986 m. buvo įsteigtas Nemuno kilpų kraštovaizdžio draustinis, o netrukus po Nepriklausomybės atgavimo, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. I- 2913 unikaliam didžiųjų Nemuno kilpų ir Punios šilo kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldui išsaugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti buvo įsteigtas Nemuno kilpų regioninis parkas. 1993 m. parengta regioninio parko funkcinio zonavimo schema (Vilniaus archprojektas), o dar po vienerių metų paruošta Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schema (P. Kavaliauskas, G.

Daniulaitis ir R. Baškytė). Pirmoji Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemą Lietuvos Respublikos vyriausybė patvirtino 1997 m. kovo 17d., nutarimu Nr. 244, vėliau, 2015 m. vasario 18 d. Nr. 186 priimtas dokumentas dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo. Šis dokumentas šiuo metu yra pagrindinis teritorinio planavimo dokumentas, nustatantis priemonės šiai unikaliai Lietuvos teritorijai saugoti, tvarkyti ir naudoti. Pagrindinės gamtos apsaugos kryptys yra:

Išsaugoti vertingas gamtines teritorijas ir objektus:

- vertingiausi gamtiniai kompleksai Regioniniame parke saugomi rezervatuose, gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose – Regioninio parko konservacinės paskirties funkcinio prioriteto zonose;
- vietovėms, atitinkančioms gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, taikomas Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“, nustatytas veiklos reglamentavimas;
- svarbiausias Regioninio parko gamtinio karkaso elementas – Nemuno slėnis, atliekantis regioninės svarbos slėninės migracijos funkcijas. Svarbus vaidmuo tenka vidinio stabilizavimo arealams – Prienų šilo ir Siponių miškų masyvams;

Išlaikyti Didžiųjų Nemuno kilpų gamtinės ekosistemos stabilumą, formuojant gamtinį karkasą:

- mažinamas antropogeninis poveikis migracijos koridoriuose, ribojant užstatymo plėtrą, intensyvią žemdirbystę, rekreaciją;
- stiprinamas ekologinis potencialas regioniniame slėninės migracijos koridoriuje, didinant miškų plotus Nemuno slėnio ir terasų šlaituose, agrarinėse teritorijose, prisišliejusiose prie Nemuno upės;
- labiausiai nuskurdintose agrarinėse teritorijose formuojami vietinio lygmens gamtinio karkaso elementai.

Išsaugoti biologinę įvairovę ir tradicinį kraštovaizdį:

- miškuose palaikoma natūraliam miškui būdinga medynų rūšinė sudėtis ir medynų vertikali struktūra;
- sodinant mišką, formuojami natūraliam miškui artimos rūšinės sudėties mišrūs medynai, pirmenybę teikiant savaiminiam atžėlimui; želdinimui naudojami tik vietinės kilmės medžių rūšių sodinukai;
- palaikomos atviros pievos ir pelkės, šalinant savaiminę sumedėjusią augmeniją, skatinant ekstensyvų jų naudojimą (ganymą, šienavimą);

- skatinama ūkininkauti ekologiškai – nenaudoti trąšų ir pesticidų;
- naikinamos savaime plintančios svetimžemės, invazinės rūšys, nurodytos Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašo patvirtinimo ir dėl kai kurių aplinkos ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“;
- plėtojant užstatymą, išlaikomos atviros kraštovaizdžio erdvės, skatinama žemdirbystė, apleistų žemės ūkio paskirties teritorijų naudojimas;
- saugoma kraštovaizdžio įvairovė, formuojama tradicinė mozaikiška kraštovaizdžio struktūra agrarinėse ir miškingose-agrarinėse teritorijose;
- siekiant geriau eksponuoti Nibrių atragi, rekomenduojama šalinti miško žėlinius atragio prieigose.

Atkurti pažeistus gamtinius kompleksus ir kraštovaizdžio fragmentus:

- nusaustose, agrariniu požiūriu menkai patraukliose teritorijose atkuriamas hidrologinis režimas, natūralūs vandens telkinių krantai, vandentėkmės;
- rekultivuojamos išekspluatuotų karjerų teritorijos, išskyrus vietas, kuriose aptinkamos vertingos augalų ir gyvūnų rūšys;
- tvarkoma vakarinė Škėvonių gūbrio dalis, ją pritaikant ekstensyviai rekreacijai;
- likviduojami apleisti, ūkinei veiklai nenaudojami Nemajūnų, Matiešionių, Pociūnų, Siponių, Škėvonių, Žvyrynų kaimų gamybiniai kompleksai ar jų dalys;
- Šilėnų sodininkų bendrijos nenaudojamų žemės sklypų masę siūloma užsodinti mišku.

Pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, apsaugos formas ir rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybes parko dalyje Birštono savivaldybės ribose yra nustatytos šios funkcinės (funkcinio prioriteto) zonos: Konservacinio prioriteto zonos – draustiniai: o Punios kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas išraiškingas stačių miškingų Nemuno ir Punelės šlaitų kraštovaizdis su vienu žymiausių ir didžiausių Lietuvoje Punios piliakalniu bei Punios bažnyčios architektūriniu kompleksu. o Verknės kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas raiškus Verknės žemupio slėnio kraštovaizdis, pasižymintis išvystyta hidrografine struktūra, piliakalniais, atodangomis ir eroziniais cirkais. o Siponių kaimo kraštovaizdžio draustinis. Jame išsaugomas raiškaus agrarinio slėnio kraštovaizdis, išlaikęs bendrąją istoriškai vertingą valkinio užstatymo struktūrą, tradicinis Siponių ir Šaltinėnų kaimų architektūros pobūdis bei vertingos stačių Nemuno šlaitų biocenozės. o Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinis draustinis. Jame saugoma visoje ledyninio reljefo paplitimo zonoje unikalaus pobūdžio bei masto Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinė struktūra. o Vizdijos hidrografinis draustinis. Jame saugomas natūralus Vizdijos upelis bei jo slėnis, o Škėvonių geomorfologinis draustinis. Jame saugomas unikalus slėninės erozijos palikuonis - Škėvonių gūbrys ir jo aplinka bei

raiškus erozinis Birštono atragis. o Birštono urbanistinis draustinis. Jame saugoma būdinga mažo kurortinio miestelio senosios dalies planinė erdvinė struktūra su senųjų vilų pastatais bei garsiu Vytauto parku ir piliakalniu. o Nemajūnų urbanistinis draustinis. Jame saugoma valakinė Nemajūnų gyvenvietės urbanistinė struktūra, jos archeologinės, architektūrinės bei memorialinės vertybės. Apsauginio (prezervacinio) prioriteto zonos – miškingos arba agrarinės teritorijos, atliekančios svarbias geoeologines, pirmiausia vandenų arba Birštono kurorto apsaugos, funkcijas. Birštono savivaldybės teritorijoje yra išskirtos šios apsauginio prioriteto zonos: Žvėrinčiaus; Druskų; Širvinių; Škėvonių; Ivoniškio; Vėžioniškio; Nemajūnų; Trakelių; Kernuvės; Puzonių; Vaitiškių; Šilėnų; Naudžiūnų; Pelešiškės apsauginio prioriteto zonos. Apsauginio prioriteto zonose išlaikomi arba plečiami miškai, atliekantys paviršinio vandens telkinių, slėnio šlaitų, mineralinio vandens išteklių maitinimo zonos, dirvožemio bei gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas; Rekreacinio prioriteto zonos – teritorijos skiriamos intensyviausiam rekreaciniam naudojimui, paprastai su rekreacinėmis statybomis, kita infrastruktūra. Jose formuojami miško parkai, sukuriami intensyviai naudoti tinkama aplinka. Birštono savivaldybės teritorijoje yra išskirtos sekančios rekreacinės zonos: Birštono maudyklių; Žvėrinčiaus miško parko; Druskų miško parko; Škėvonių poilsio kompleksas; Škėvonių maudyklių; Nemajūnų. Ūkinio (gamybinio) prioriteto zonos: miškų ūkio (Siponių, Puzonių, Vėžioniškio), žemės ūkio (Dzingeliškės, Siponių, Naudžiūnų), komunalinio ūkio (Birštono), gyvenamosios funkcijos prioriteto zonos, skirtos intensyvioms statyboms bei jų plėtrai, reguliuojant statybų pobūdį ir tūrius (Birštono miesto ir Ivoniškio k. gyvenamosios zonos). Nemuno kilpų regioniniame parke yra devyni valstybės saugomi gamtos paveldo objektai, iš jų tik du patenka į parko dalį esančią Birštono savivaldybės ribose. Tai geologinių paminklų statusą turinčios Škėvonių ir Siponių atodangos Žemiau pateikiame detalesnę informaciją apie Škėvonių atodangą. Pristatytoji kompleksinė saugoma teritorija - Nemuno kilpų regioninis parkas savivaldybėje užima 10 304, 5 ha arba 83% teritorijos ploto. Rodiklis net keliolika kartų didesnis už vidutinį šalyje (15,3%), todėl naujų saugomų teritorijų steigimo klausimas šioje savivaldybėje nėra tikslingas. Visgi, įvertinant tai, kad iki šiol nėra įsteigtų vietinio lygmens - savivaldybės saugomų draustinių, jų tinklo plėtojimo klausimas turėtų būti nagrinėjamas. Saugomų teritorijų būklei paskutiniuoju metu labiausiai turi įtakos procesai, susiję su žemės ir miško grąžinimu buvusiems savininkams, miškų naudojimo intensyvinimas, administracinės tvarkos ir atsakomybės bei informacijos nepakankamumu. Aplinkos būklę saugomose ir kitose gamtinių požiūriu vertingose teritorijose lemia ir ateityje darys didelę įtaką valstybės tarnautojų, naujųjų žemės ir miško savininkų bei dalies visuomenės egoistiškas požiūris į gamtines vertybes, žemas ekologinės kultūros lygis. Valstybinių gamtos saugos institucijų veikla daugiausia susieta su realaus saugomų teritorijų apsaugos ir naudojimo režimo užtikrinimu. Tačiau dėl vykstančios žemės reformos tampa sudėtingesnė šių teritorijų kontrolė, nes didėja smulkių žemės ir miško savininkų skaičius. Priėmus pataisas Žemės ir kito nekilnojamojo turto grąžinimo Lietuvos

Respublikos piliečiams įstatyme, buvo grąžinami žemės sklypai vaizdingiausiose vietovėse, kurios dažnai yra saugomose teritorijose arba ribojasi su jomis, o naujieji savininkai inicijuoja planavimo bei techninių projektų, dažnai nesiderinančių su saugomos teritorijos apsaugos ir tvarkymo režimu, rengimą. Visi paminėtieji procesai nėra aplenkę ir Birštono savivaldybės. Šiuo požiūriu labiausia problemiškas yra ir ateityje bus Nemuno kilpų regioninis parkas bei jo apsaugos zonos teritorijos, kur ypatingai pasireiškia įvairių asmenų suinteresuotumas turėti didesnę ar mažesnę žemės sklypą kuo arčiau Nemuno, toli gražu ne aplinkosauginiais tikslais. Itin svarbus racionalios kraštotvarkos ir kraštovaizdžio apsaugos instrumentas yra gamtinis karkasas, juridškai įteisintas Aplinkos apsaugos ir Saugomų teritorijų įstatymuose. Tai bendra kraštotvarkos ekologinio kompensavimo zonų sistema, jungianti visas gamtinio pobūdžio saugomas ir kitas ekologiškai svarbias bei pakankamai natūralias teritorijas, garantuojančias ekologinį kraštovaizdžio stabilumą.

Šalyje egzistuoja gamtinės ir dalinai pakeistos (miškų, pelkių, pievų, gėlių vandenių, viržynų ir krūmynų, žemyninių smėlynų ir kt.) bei antropogeninės aplinkos (agro-, urbo- ir ruderalinės) ekosistemos. Didžiausią plotą tarp jų užimančios antropogeninės aplinkos ekosistemos dėl savo santykinio skurdumo nevaizduoja pagrindinio vaidmens biologinės įvairovės palaikyme. Biologinei įvairovei išsaugoti ypatingai svarbūs yra gamtinių ekosistemų - miškų, pelkių, pievų, gėlių vandenių biotopai. Birštono savivaldybės teritorijoje, dėka išskirtinių gamtinio pamato ypatumų ir didele dalimi su tuo susijusios ūkinės raidos, apie 55% teritorijos ploto užima gamtinės ir dalinai pakeistos ekosistemos, kuriose yra sutinkamos vertingiausios biologinės įvairovės požiūriu buveinės su retomis augalų, gyvūnų ir paukščių rūšimis. Svarbų vaidmenį saugant biologinę įvairovę atlieka saugomos gamtinės teritorijos, kurias čia atstovauja Nemuno kilpų regioninis parkas, o ypač jame esantys gamtinės įvairovės apsaugai skirti draustiniai. 1999 - 2003 metais Aplinkos ministerija vykdė projektą „Europinės svarbos saugomų teritorijų tinklo NATURA 2000 įgyvendinimas Lietuvoje“, kurio tikslas – susisteminti informaciją apie gyvūnų ir augalų rūšis bei buveines, saugotinas pagal „Laukinių paukščių apsaugos“ (79/409/EEB) ir „Gamtos buveinių, laukinės augmenijos bei gyvūnijos direktyva“ (92/43/EEC) direktyvų reikalavimus, sustiprinti buveinių ir laukinės gyvūnijos apsaugą Lietuvoje, sukuriant Europinės svarbos saugomų teritorijų tinklą „NATURA 2000“. Šio projekto sudėtyje, dalyvaujant daugeliui mokslininkų ir remiantis nustatytais moksliniais kriterijais, visoje šalies teritorijoje buvo atrinktos potencialios Europinės svarbos saugomų teritorijų tinklo „NATURA 2000“ teritorijos (virš 400), kuriose aptikta europinės svarbos saugotinių gamtos vertybių. Remiantis LR Vyriausybės nutarimu Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2004 m. balandžio 8 d. nutarimo NR. 399 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo“ pakeitimo (Žin., 2006, Nr. 92-3635) ir LR aplinkos ministro įsakymu „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirtą pateikti Europos

komisijai, patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 105 – 3908; 106; 107; 108) ir LR aplinkos ministro įsakymu dėl aplinkos ministro 2005 m. birželio 15d. įsakymo Nr. D1-302 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos komisijai, patvirtinimo“ pakeitimo (Žin., 2006, Nr. 124-4709) visa eilė paukščių bei buveinių ar rūšių apsaugai svarbių teritorijų, esančių Birštono savivaldybės ribose, yra įtrauktos į sąrašus, skirtus pateikti Europos komisijai (3.3 ir 3.4 lentelės). Veiklą buveinių ar paukščių apsaugai svarbiose teritorijose reglamentuoja LR vyriausybės nutarimas „Dėl bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 41-1335, 2006, Nr. 44-1606).

3.3 lentelė. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Saugomos teritorijos arba jų dalys	Paukščių apsaugai svarbi teritorija	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių, teritorijos svarba migruojantiems paukščiams	Pastabos dėl paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribų
1.	<i>Nemuno kilpų Regioninio parko dalis</i>	Nemunas tarp Pelėšiškių ir Balbieriškio	Mažosios žuvėdros	Paukščių apsaugai svarbi teritorija užima dalį saugomos teritorijos
2.	<i>Nemuno kilpų regioninio parko dalis</i>	Nemunas tarp Prienų ir Lengveniškių	Upinės žuvėdros, mažosios žuvėdros	Paukščių apsaugai svarbi teritorija užima dalį saugomos teritorijos

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2004 m. balandžio 8 d. nutarimo NR. 399 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo“ pakeitimo (Žin., 2006, Nr. 92-3635)

3.4 lentelė. Vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (sąrašas skirtas pateikti Europos komisijai) Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Vietovės pavadinimas	Plotas, ha / dalis sav.	Pastabos dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, ribų	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė
1.	<i>Nemuno kilpos</i>	1269/ 790	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (dalis Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinio draustinio)	Dumblingos upių pakrantės, salatis, kartuolė
2.	<i>Siponių atodanga</i>	4,2/4,2	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (dalis regioninio parko ekologinės apsaugos zonos)	Silikatinių uolienu atodangos
3.	<i>Škėvonių atodanga</i>	0,98/0,98	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (dalis Škėvonių geomorfologinio draustinio)	Silikatinių uolienu atodangos

3.4 lentelės tęsinys.

Eil. Nr.	Vietovės pavadinimas	Plotas, ha / dalis sav.	Pastabos dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, ribų	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė
4.	<i>Verknės upės slėnis</i>	594/ 267	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (Verknės kraštovaizdžio draustinio ir dalis parko ekologinės apsaugos zonos)	Silikatinių uolienu atodangos
5.	<i>Vizdijos upės slėnis</i>	198,5/198,5	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (Vizijos hidrografinis draustinis)	Vakarų taiga, žolių turtingi eglynai, pelkėti lapuočių miškai, pelkiniai miškai

Šaltinis: LR aplinkos ministro įsakymas „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos komisijai, patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 105 – 3908; 106; 107; 108); LR aplinkos ministro įsakymas dėl aplinkos ministro 2005 m. birželio 15d. įsakymo Nr. D1-302 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos komisijai, patvirtinimo“ pakeitimo (Žin., 2006, Nr. 124-4709).

4 SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS

Su urbanistinės dalies sprendinių įgyvendinimu susijusios problemos yra bendro pobūdžio ir būdingos taip pat ir kitų bendrojo plano dalių sprendinių įgyvendinime. Bendrojo plano rengimas yra tęstinis procesas reikalaujantis koregavimo reaguojant į besikeičiančią situaciją. Patvirtintas bendrasis planas ir toliau turi būti tobulinamas ir papildomas pagal poreikį.

Pagrindinės galimos problemos: nepakankamas visuomenės aktyvumas ir dalyvavimas rengiant sprendinius ir iš to vėliau kylantys nesklandumai; nepakankamai gerai veikianti įstatyminė ir normatyvinė bazė, stabdanti žemės dokumentų, projektų rengimo ir įteisinimo procesus.

Atskiri Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai turės įtakos visose numatytuose miesto plėtros teritorijose. Pagrindinės aplinkosaugos problemos Birštono savivaldybėje yra susijusios su:

- paviršinių ir gruntinių vandenų taršos padidėjimo rizika;
- dirvožemio taršos (buitinėmis nuotekomis) padidėjimo rizika;
- aplinkos oro tarša kenksmingomis aplinkai ir žmogui medžiagomis, atmosferos tarša šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis;
- fiziniu poveikiu kultūros paveldo objektams;
- transporto priemonių tarša kenksmingomis medžiagomis aplinkai ir gyventojams;
- energijos ir vandens išteklių neefektyvus naudojimas;
- grėsmė biologinės įvairovės išlikimui;

- grėsmė kraštovaizdžio išsaugojimui;

Pagrindinės įvardintų aplinkos apsaugos problemų atsiradimų priežastys:

- neišplėtotą ekoinžinerinę infrastruktūrą (vandentiekio ir nuotekų tinklai) bei esamų ir naujų gyvenamųjų teritorijų plėtrą;
- nepakankamai išplėtotą atliekų surinkimo ir utilizavimo sistemą;
- nepalankių aplinkos veiksnių (oro taršos, rūgštaus lietaus) neigiamas poveikis kultūros paveldo objektams, galima kultūros paveldo objektų nepriežiūra.

Pagrindinės miesto aplinkosaugos problemos, yra mažai susijusios su Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių galimu neigiamu tiesioginiu poveikiu ir yra jau šiuo metu susiformavusios. Orą mieste be transporto dar teršia išmetami teršalai iš katilinių ir vietinio šildymo katilų.

Rengiamo Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniais siekiama įgyvendinti tokius aplinkosaugos tikslus:

1. mažinti aplinkos oro taršą kietosiomis dalelėmis ir kenksmingomis aplinkai ir žmogui medžiagomis;
2. mažinti atmosferos taršą šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis, siekiant įgyvendinti Lietuvos kaip Europos Bendrijos narės įsipareigojimus dėl įtakos klimato kaitai švelninimo;
3. užtikrinti efektyvų energijos ir vandens vartojimą;
4. užtikrinti gamtinių paviršinių ir požeminių vandenų apsaugą;
5. užtikrinti dirvožemio apsaugą;
6. inžinerinės infrastruktūros plėtrą organizuoti taip, kad būtų saugojamas ir palaikomas kultūros ir gamtos paveldas (kraštovaizdis, biologinė įvairovė).

Atskirų teritorijų plėtos atveju, įvardintų problemų didėjimas priklausys ne nuo bendrajame plane numatytos teritorijos plėtos krypties, bet nuo konkrečios veiklos vykdymo teritorijoje, t. y. nuo to, koks bus sklypo užstatymas, koks objektas jame atsiras, koks bus veiklų mastas ir kokios komunikacijos bei infrastruktūra bus įrengta jame. Tačiau toks detalus atskirų sklypų panaudojimo galimybių tyrimas nėra Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo objektas ir yra atliekamas specialiojo ir detaliojo planavimo metu. Plėtojant įvairias veiklas atskiruose sklypuose, jų leistinumas poveikio aplinkai požiūriu bus nustatomas vadovaujantis LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo numatyta tvarka.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai sudarys prielaidas kai kurių įvardintų aplinkosaugos problemų sprendimui. Bendrojo plano koncepcijos tekstinėje dalyje yra

išskirtas prioritetas gyvenamosiose teritorijose plėtoti vandentiekio ir nuotekų tinklus ir tokio plėtros įgyvendinimas mažins vandens (paviršinio ir požeminio) taršos, dirvožemio taršos riziką.

5 TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI

Rengiamas Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas atitinka Europos Bendrijos ir kitų tarptautinių aplinkos apsaugą reglamentuojančių dokumentų, kuriuos ratifikavo Lietuvos Respublika, pagrindines nuostatas bei juose numatytus tikslus, o taip pat nacionalinio lygmens aplinkos apsaugą reglamentuojančių bei aukštesnio lygio teritorijų planavimo dokumentų pagrindines nuostatas bei juose numatytus aplinkosauginius tikslus:

- Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokole numatytą tikslą - skatinti tvarią plėtrą ir laikytis kiekiams numatytų įsipareigojimų riboti ir mažinti išmetamus teršalus;
- Tolimųjų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijoje dėl rūgštėjimo eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo numatytą tikslą, pagal kurį kiekviena šalis, kuriai nustatytas į atmosferą išmetamų teršalų limitas, mažina savo metinius išmetamus teršalų kiekius ir išlaiko jų lygį, atsižvelgdama į Konvencijos priede numatytą limitą ir terminus;
- Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje numatytus tikslus kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
- Europos kraštovaizdžio konvencijoje numatytus tikslus: skatinti kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais; integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į teritorijų ir miestų planavimo politiką bei kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui;
- ES tarybos direktyvoje dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (92/43EEB, 1992 05 21) nustatytus tikslus skatinti biologinės įvairovės palaikymą, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir regioninius reikalavimus;
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatytus tikslus: užtikrinti šalies subalansuotą raidą; kuo geriau panaudoti turimą šalies teritorijos potencialą; nedaryti žalos šalies gamtinei bei kultūrinei aplinkai; išsaugoti bei stiprinti šalies teritorijos savitumą; išlaikyti ir stiprinti turimą aplinkos sveikumo bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, gamtinio karkaso palaikymo sistemą; šalies ir regionų savitumus formuojančioms gamtinėms ir kultūrinėms aplinkos vertybėms garantuoti efektyvią

apsaugą ir racionalų naudojimą; užtikrinti tik ekologiškai pagrįstų kraštotvarkos programų realizavimą; teritorijos raidos tikslus optimizuoti suderinant urbanistinę sistemą, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą, kultūros paveldo, gamybos bei rekreacinių teritorijų naudojimą ir socialinės–kultūrinės bei techninės infrastruktūros teritorinę plėtrą; subalansuoti šalies transporto sistemos plėtrą maksimaliai panaudojant turimą įvairių transporto rūšių infrastruktūrą, mažinant transporto poveikį aplinkai;

- LR saugomų teritorijų įstatyme numatytus tikslus: išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę; užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtos išteklių subalansuotą naudojimą ir atkūrimą; sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus;
- Gamtinio karkaso nuostatus, nustatančius bendruosius gamtinio karkaso teritorijų formavimo principus, apsaugos, tvarkymo, naudojimo ir planavimo reikalavimus;

Pagrindiniai tikslai, kurie yra nustatyti kultūros vertybių apsaugai Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano lygmenyje:

1. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (Žin., 2002, Nr. 104-4621):
 - 1.1. Įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą (5a str.);
 - 1.2. Integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.);
 - 1.3. Nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę (6Cb str.).
2. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Europos architektūros paveldo apsaugos konvencijoje (Žin., 1999, Nr. 100-2896):
 - 2.1. Įgyvendinti integruotą saugojimo politiką, kuri architektūros paveldo apsaugą apibrėžtų kaip esminį planavimo tikslą (10 str. 3 dalis), skatintų architektūros paveldo restauravimo ir priežiūros programas (10 str. 2 dalis).
 - 2.2. Skatinti saugomų objektų panaudojimą įvertinant šiuolaikinio gyvenimo reikmes (11 str.).
3. Tikslai, nustatyti Lietuvos teritorijos bendrajame plane (Žin., 2002, Nr. 110-4852):
 - 3.1. Kraštovaizdžio kultūrinių vertybių išsaugojimas (4 str., 4.6 dalis);
 - 3.2. Kultūrinio turizmo plėtojimas, apimantis atitinkamų planų rengimą bei reikalingos infrastruktūros užtikrinimą (I skyrius, 2 str., 33 dalis).

Rengiant Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą į aukščiau nurodytus programinių dokumentų tikslus atsižvelgta numatant kultūros paveldo objektų naudojimo ir tvarkybos prioritetus pagal jų vertingąsias savybes ir teritorinį kultūrinį potencialą.

Rengiamo Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano nuostatos remiasi įvardintais dokumentais bei jiems neprieštarauja. Bendrojo plano keitime didelis dėmesys yra skiriamas kultūros paveldui, gamtinių teritorijų išsaugojimui, istoriškai susiformavusios Birštono savivaldybės urbanistinės struktūros tobulinimui.

6 GALIMOS REIKŠMINGOS TEIGIAMOS IR NEIGIAMOS PASEKMĖS APLINKAI

6.1 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su urbanistine plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano urbanistinės dalies sprendiniai padės pasiekti ilgalaikes teigiamas pasekmes:

Teritorijos vystymo darnai

Plėtojant savivaldybės urbanistinius sprendinius savivaldybės plėtra vyktų siekiant aiškos vizijos, būtų atsižvelgta į įvairius kriterijus, ne tik ekonominį – rinkos kriterijų, įrengtos patrauklios investavimui teritorijos (tai padėtų sustabdyti ar apriboti gyventojų mažėjimą), išlaikytas tradicinės regiono architektūros pobūdis (pastatų tūrius, forma, mastelis ir medžiagiškumas).

Ekonominei aplinkai

Būtų sukurta palanki investicijoms aplinka, atsirastų galimybė naujų sveikatingumo ir poilsio kompleksų (SPA), turizmo centrų, poilsio namų, turistinių bazių, sportinės ir pramoginės rekreacijos kompleksų ar kitų stacionarių rekreacinių statinių statybai.

Sustiprėtų aptarnavimo objektų tarpusavio veiklos koordinacija, jų ekonominis efektyvumas.

Komercinių objektų plėtra vyktų greta susisiekimu ir inžinerine įranga aprūpintų teritorijų racionaliai išvystant ir atnaujinant esamą infrastruktūrą.

Socialinei aplinkai

Pagerėtų aptarnavimo centrų pasiekiamumas, racionaliai juos paskirsčius teritorijoje, padaugėtų darbo vietų, darbas būtų geriau apmokamas, padidėtų gyvenamosios aplinkos patogumas ir patrauklumas.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Būtų kuriama intensyviai lankymui pritaikyta aplinka, rekreacinė inžinerinė infrastruktūra, kuri kuriama kartu plėtojant gamtinę aplinką, žaliuosius plotus. Gamtinė aplinka, kur tai įmanoma, būtų panaudota žmonių poilsiui, teritorijos būtų pritaikytos ir įrengtos, kad sumažinti galimą neigiamą

poveikį. Būtų išlaikyti gamtinio bei istoriškai susiformavusio kraštovaizdžio, gamtinių ir kultūrinių kompleksų bei objektų vertės požymiai.

6.2 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su socialine-ekonomine plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

Ekonominei aplinkai

Inžinerinė infrastruktūra, jos organizacija ir veikimas, gali būti laikoma pagrindu, kuris leidžia teikti kokybiškas viešąsias paslaugas gyventojams, turistams ir kitiems verslo subjektams ir tokiu būdu skatinti ekonominę Birštono savivaldybės plėtrą.

Gyvenamųjų namų modernizavimas, išplėsta inžinerinė ir socialinė infrastruktūra, poilsio zonų plėtra pagerins gyventojų gyvenimo sąlygas ir aplinkos kokybę. Siūlomos priemonės padės išsaugoti Birštono savivaldybės kultūros paveldą. Miesto aplinkos sutvarkymas ir sveikatinimo bei turizmo sektoriaus plėtra padidintų į Birštono kurortą atvykstančių turistų ir besigydančiųjų skaičių ir tuo pačiu už šias paslaugas gaunamas pajamas.

Socialinei aplinkai

Siekiant konkuruoti regione reikia Birštono savivaldybėje išlaikyti esamus gyventojus, pritraukiant jaunos, darbingus žmones. Šiems siekiams įgyvendinti svarbu sukurti darnią socialinę aplinką – materialines, dvasines ir kultūrines žmonių gyvenimo, vystymosi ir veiklos sąlygas. Šiems tikslams pasiekti svarbūs uždaviniai būtų sveikatos stiprinimo, socialinės paramos ir socialinių paslaugų prieinamumo didinimas, savivaldybės kultūros ir sporto institucijų ir paslaugų infrastruktūros, kuri užtikrintų visuomenės dvasinių ir fizinių poreikių tenkinimą, etninių tradicijų skleidimą, modernizavimas. Palanki socialinė aplinka didžia dalimi nulemia gyvenimo kokybę, kuri yra esminė pritraukiant ir išlaikant žmones, sudaro galimybę tenkinti pagrindinius gyventojų poreikius (švietimo, ugdymo, kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos, verslumo skatinimo), kurie galimi tik įveikus pagrindines neigiamas tendencijas, būdingas ir kitiems Lietuvos bei Europos miestams.

Darni gyvenamųjų teritorijų infrastruktūros plėtra bus užtikrinta pritraukiant privataus kapitalo išteklius.

Subalansavus socialinius ir ekonominius elementus bus išryškintas Birštono savivaldybės savitumas ir patrauklumas, didės Birštono savivaldybės įvaizdis, bendrasis ekologinis tvarumas, ekosistemų dinaminis stabilumas ir biologinė įvairovė, tai padidins turistų srautus. Birštono savivaldybės bendrajame plane numatomas subalansuotas įvairių resursų panaudojimas, kartu mažinant aplinkos taršą iš atskirų šaltinių.

Teritorijos vystymo darnai

Igyvendinus BP socialinės – ekonominės dalies sprendinius, tikimasi stiprinti Birštono savivaldybės kaip strateginio traukos centro reikšmę, išlaikyti teritorijos socialinio, ekonominio ir ekologinio vystymo pusiausvyrą (subalansuotą plėtrą), sudaryti prielaidas kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai palaikyti arba ją atkurti, panaudojant žmonių poilsiui ir turizmo plėtrai, plėtoti socialinę infrastruktūrą ugdančią žmoniškuosius išteklius, t. y. vystyti formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigas, stiprinti kultūrinę veiklą, skatinti investicijas socialiniam ekonominiam vystymui.

Gerinant socialines sąlygas, keliant būsto ir gyvenamosios aplinkos kokybę, susidarys palankios ekologiškos sąlygos gyventi.

Planuojama teritorijos socialinės – ekonominės plėtros nauda vyks ne stichiškai, o pagal poreikį ir galimybes pasirinktose plėtros kryptyse, numatant plėtros etapus.

Nustačius konceptualiai svarbiausius socialinės ekonominės dalies reglamentus, būtų sukurtos prielaidos išlaikyti darniosios plėtros visuotinai pripažintus principus, priemones ir būdus, kiek tai leidžia bendrojo planavimo lygmens dokumentas.

6.3 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su gamtinės aplinkos plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcijoje ekstensyvaus naudojimo parkų zonų vystymo ir gamtinio karkaso formavimo sprendinių įgyvendinimas sąlygotų ilgalaikės teigiamos (tiesioginės ir netiesioginės) pasekmės.

Teritorijos vystymo darnai

Sudarys prielaidas formuoti vientisą lokalios reikšmės gamtinį karkaso tinklą apimančią savivaldybės teritorijas. Užtikrins vieno iš darnaus vystymosi komponentų (gamtinės aplinkos) integravimą į bendrą sistemą. Natūraliai besivystantys ir prižiūrimi parkai teritorijoje gerins ekologinę būklę, aplinkos sveikumą. Ekologinio stabilizavimo funkciją atliekančios teritorijos dalys efektyviai kompensuotų urbanistinio – komercinių zonų vystymosi ir veiklos generuotą neigiamą poveikį, užtikrintų gyvenamosios aplinkos sveikumą (kokybę).

Ekonominei aplinkai

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano gamtinės dalies sprendiniai neigiamai neįtakos ekonominės miesto plėtros. Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano gamtinės dalies sprendiniai neįtakos bendrųjų investicinių ir verslo sąlygų.

Socialinei aplinkai

Tinkamai tvarkant Birštono savivaldybės parkus ir želdynus, ekologinė situacija mieste gerės, pritrauks naujus gyventojus, turistus. Taip pat pagerės bendras įvaizdis, tai gali įtakoti spartesnį teritorijos ekonominę ir socialinę vystymąsi.

Sprendiniai švietimo ir sveikatos apsaugos nepaveiks, kultūrą įtakos netiesiogiai, nes atsiras daugiau erdvių tinkamų kultūriniais renginiams.

Atskiroms socialinėms grupėms sprendiniai įtakos neturės. Žmonių sveikatą Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano gamtinės dalies sprendinių įgyvendinimas veiks teigiamai, nes gerės oro kokybė, o kartu ir bendra aplinkos kokybė.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Padėtų reguliuoti teritorijos urbanizacijos procesus, padėtų išsaugoti gamtinį kraštovaizdį. Sukurtų prielaidas didinti gamtinio karkaso teritorijų natūralumą ir teritorinį susietumą, užtikrintų esamų želdynų išsaugojimą bei sudarytų sąlygas gerinti gamtinių rekreacinių išteklių kokybę,

Ūkinė veikla gamtinio karkaso teritorijose gali būti vykdoma tik įvertinus šios veiklos poveikį gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei teisės aktų nustatyta tvarka, numčius ir įgyvendinus įvairiapuses priemones antropogeniniam poveikiui kompensuoti, gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei išsaugoti ar atkurti.

Oro kokybė Birštono savivaldybėje pagerės, tinkamai prižiūrint esamus želdynų plotus.

Paviršinių vandenų kokybę Birštono gamtinės dalies sprendiniai paveiks tik teigiamai. Tuo pačiu būtų sudarytos prielaidos upių bioįvairovės gausėjimui, pagerėtų žuvų migracijos sąlygos, o kartu būtų suformuota patraukli rekreacinė aplinka.

Požemių vandenų kokybei tiesioginės įtakos Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano gamtinės dalies sprendiniai neturės.

Įgyvendinus sprendinius Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano gamtinės dalies sprendinius gamtinės rekreacinės aplinkos kokybė pagerės, ji labiau atitiks gyventojų poreikius.

Kapinėse augantys želdiniai taip pat atlieka urboekologines funkcijas. Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano gamtinės dalies sprendinių įgyvendinimas kapinių teritoriją paveiks neutraliai.

Želdynų sistemos vystymo sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumo vertinimas pateikiamas 6.1 lentelėje „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“.

6.4 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su kultūros paveldo apsauga, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

Įgyvendinus Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius, susijusius su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga, prognozuojamos ilgalaikės teigiamos pasekmės.

Teritorijos vystymo darnai

Bendrojo plano sprendiniai turės teigiamą poveikį teritorijos vystymo darnai, nes įgyvendinus plano sprendinius tikimasi atgaivinti savivaldybės kultūros paveldą, išryškinti ir atskleisti jos teritorijos kraštovaizdinę, architektūrinę, istorinę vertę.

Nustatant prioritetus reikšmingiausių kultūros paveldo objektų apsaugai, tvarkybai bei pritaikymui būtų užtikrintas vertingiausio kultūros paveldo išsaugojimas ir reprezentavimas, o taip pat „kasdienio paveldo“ - išlikusių autentiškų, etnine kultūrine verte pasižyminčių bei vertingame kultūriniame kraštovaizdyje įsikūrusių kaimo gyvenviečių ir pavienių sodybų išsaugojimo ir pritaikymo skatinamas.

Įgyvendinus sprendinius numatomas darnus kultūros paveldo integravimas į bendrą savivaldybės teritorijos vystymo koncepciją.

Ekonominei aplinkai

Įgyvendinus plano sprendinius numatomas teigiamas poveikis savivaldybės turizmo plėtrai.

Tikėtina, jog tinkamai tvarkomas ir prižiūrimas kultūros paveldas gali padidinti greta esančio nekilnojamojo turto vertę.

Paveldosaugos principų ir prioritetų suformavimas gali turėti teigiamą poveikį ekonominei aplinkai, nes bus nustatytos teritorijų ir statinių tvarkybos darbų kryptys, pritaikymo galimybės.

Tikėtina, kad vietovių ir objektų tvarkybai bei priežiūrai bus pritrauktos ir tarptautinių fondų lėšos.

Socialinei aplinkai

Numatomas teigiamas poveikis bendruomenių raidai, švietimui, kultūrai, nes įgyvendinus bendrojo plano sprendinius tikėtinas kultūros paveldo vertės išryškinimas, kultūros paveldo vertybių pritaikymas, kultūrinio kraštovaizdžio atgaivinimas. Numatomas vietos bendruomenių skatinimas aktyviai dalyvauti kultūros paveldo apsaugoje. To pasėkoje bus stiprinamas socialinis-kultūrinis aspektas akcentuotas tarptautinėse konvencijose¹ ir kituose dokumentuose.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Bendrojo plano sprendiniai turės teigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui, nes ypatingas dėmesys skirtinas istoriškai susiformavusių kultūrinio kraštovaizdžio erdvių struktūrų išsaugojimui. Numatoma kultūros vertybių tvarkyba išryškinant jų sąveiką su vertinga gamtine aplinka.

Skiriant pakankamą dėmesį kultūros paveldo tvarkymui ir priežiūrai, bus restauruojami ir atkuriami istoriniai želdynai ir želdiniai, išsaugomas vertingi želdiniai ar želdinimo pobūdis kultūros paveldo vertybių teritorijose. Želdynų tvarkymas, istorinės želdinių struktūros atkūrimas teigiamai paveiks biologinę įvairovę, gamtos vertybes, estetinę kraštovaizdžio kokybę.

¹ Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencija (Žin., 1997, Nr.19-411), Europos architektūros paveldo apsaugos konvencija (Žin., 1999, Nr.100-2895), Europos kraštovaizdžio konvencija (Žin., 2002, Nr.104-4621)

6.5 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su susisiekimo sistemos plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

SPAV metu yra vertinamos Birštono savivaldybės susisiekimo sistemos plėtos sprendinių galimos pasekmės. Vertinami miesto aplinkos komponentai, kuriems gali turėti įtakos susisiekimo sistemos plėtos sprendiniai:

- 1) miesto ekonominė aplinka (rajo savivaldybės biudžetas, investicijų ir verslo sąlygos, ūkio raidos procesai ir pan.);
- 2) miesto socialinė aplinka (įvairūs socialiniai procesai);
- 3) miesto gamtinė aplinka ir kraštovaizdis (oro, vandens kokybė, ekosistemos, gyvūnų ir augalų rūšys, gamtinės buveinės).

SPAV metu vertinamos susisiekimo sistemos infrastruktūros plėtos sprendinių galimos pasekmės Birštono savivaldybės ekonominės aplinkos, socialinės aplinkos, gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio aspektais.

Ekonominei aplinkai

Birštono savivaldybės susisiekimo sistema teikia kokybiškas viešąsias paslaugas gyventojams ir verslo subjektams ir kartu skatina ekonominę bei socialinę miesto plėtrą.

Susisiekimo sistemos plėtra Birštono savivaldybėje sukurs palankesnę investicinę aplinką, sudarys geresnes prielaidas smulkiojo verslo plėtrai. Birštono savivaldybės tolimesnei raidai didelės įtakos turės naujo tilto per Nemuno upę šiaurinėje savivaldybės teritorijos pusėje įrengimas.

Socialinei aplinkai

Birštono savivaldybės susisiekimo sistemos tobulinimas įtakos gerėjančią gyventojų gyvenimo kokybę, viešosios paslaugos bus labiau prieinamos daugumai gyventojų. Biotransporto vystymas suteiks gyventojams geras susisiekimo sąlygas, nepriklausomai nuo socialinės grupės.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Susisiekimo sistemos vystymas, numatomos aplinkosauginės priemonės, mažinančios neigiamą transporto įtaką turės ilgalaikį teigiamą poveikį Birštono savivaldybės gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui. Mažėjantis transportinis triukšmas, automobilių išmetamųjų dujų kiekis, leis išsaugoti gražią ir sveiką aplinką. Birštono savivaldybėje galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui, modernizuojant gatves, įrengiant pėsčiųjų šaligatvius ir dviračių takus. Šiuo laikotarpiu yra galimi vienkartiniai padidintos taršos patekimo į aplinką atvejai, atliekant gatvių rekonstravimo darbus, laikinai gali būti pažeistas kraštovaizdis. Birštono savivaldybėje galimas nereikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, atliekant įvairius žemės kasimo, transportavimo, asfaltavimo ir kitus darbus.

Pagal Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius optimaliai sutvarkyta susisiekimo sistema mieste garantuos mažesnę gamtinės aplinkos taršą. Numatomas teigiamas poveikis gamtinės aplinkos kokybei yra ilgalaikis.

Numatyti susisiekimo infrastruktūros sprendiniai gamtinio karkaso poveikiui sumažinti, atitinka Gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus.

6.6 Bendrojo plano sprendinių, susijusių su inžinerinės infrastruktūros plėtra, ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių įvertinimas

SPAV metu vertinamos vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio, dujų tiekimo bei telekomunikacijų ir ryšių infrastruktūros plėtros sprendinių galimos pasekmės. SPAV metu vertinami aplinkos komponentai, kuriems gali turėti įtakos rengiamo bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai, yra:

- ekonominė aplinka (savivaldybės biudžetas, investicijų ir verslo sąlygos, ūkio raidos procesai ir pan.);
- socialinė aplinka (gyventojų užimtumas, migracija ir kt.);
- gamtinė aplinka ir kraštovaizdis (oro, vandens kokybė, ekosistemos, gyvūnų ir augalų rūšys, gamtinės buveinės);
- kultūros paveldas.

Ekonominei aplinkai

Analizuojamos plėtros alternatyvos leistų išnaudoti esamos inžinerinės infrastruktūros privalumus, bei leistų ją išplėsti. Gera išvystytas susisiekimas, netoli esantis elektros, dujotiekio, vandentiekio ir nuotekų tinklas sukurs palankesnę investicinę aplinką.

Inžinerinė infrastruktūra, jos organizacija ir veikimas, gali būti laikoma pagrindu, kuris leidžia teikti kokybiškas viešąsias paslaugas gyventojams, įmonėms ir kitiems verslo subjektams ir tokiu būdu skatinti ekonominę Birštono savivaldybės plėtrą. Inžinerinių sprendinių įgyvendinimas parengs materialinę plėtros bazę ir turės teigiamas ilgalaikes pasekmes ekonominei aplinkai.

Socialinei aplinkai

Bendrojo plano įgyvendinimas inžinerinės infrastruktūros teritorijose sąlygos reikšmingas teigiamas ilgalaikes pasekmes svarbiausiuose žmogaus pamatiniuose aspektuose, tokiuose kaip gyvenimo kokybės ir sveikatos srityje:

- bendros higieninės situacijos gerėjimas;
- mažėjanči susirgimų rizika dėl vandens kokybės ir namų ūkių nuotekų daromos dirvožemio ir šachtinių šulinių mikrobiologinės taršos;
- žmonių gyvenamosios kokybės gerėjimas;

Modernizuojama ir jau modernizuota inžinerinė infrastruktūra kai kuriais atvejais leidžia sumažinti viešųjų paslaugų teikimo kaštus ir tuo pačiu šių paslaugų kainą miesto gyventojams.

Vienas iš didžiausių neigiamą įtaką turinčių aspektų tai gyventojų skaičiaus mažėjimas. Blogėjanti demografinė padėtis taip pat turi įtakos ir socialinei aplinkai, nes santykinai didėja infrastruktūros išlaikymo kaštai.

Infrastruktūros plėtros atveju tikėtinas neigiamas socialinis aspektas – neišvengiamas kainų už paslaugas kilimas, kuris gali turėti stiprų neigiamą poveikį kai kurioms socialinėms grupėms. Norint išvengti šio poveikio reikalingi tam tikri kompensavimo mechanizmai minėtoms socialinėms grupėms. Visuomenės nepasitenkinimą kylančiomis viešųjų paslaugų kainomis galima sumažinti nuolatos vykdomu visuomenės informavimu apie atliekamus modernizacijos bei paslaugų kokybės gerinimo darbus bei kainų kilimo priežastis. Taip pat neigiamo visuomenės požiūrio mažinimui labai svarbus kokybiškų paslaugų teikimas.

Gamtinei aplinkai

Vandentiekos ir vandenvalos sprendimai turi ir turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui, kadangi nuotekų šiukšlių tvarkymo srityje pagerėjimas leis išsaugoti ne tik gražią aplinką, bet tinkamą efektyvų teršalų išvalymą.

Pagal bendrojo plano sprendimus sutvarkyta aprūpinimo šiluma ir atliekų tvarkymo infrastruktūra mieste užtikrins mažesnę gamtinės aplinkos taršą. Tinkamas atliekų tvarkymas užtikrins mažiausią galimą neigiamą poveikį gamtinės aplinkos kokybei. Numatomas teigiamas poveikis yra ilgalaikis. Tačiau galimas ir neilgiams poveikis gamtinei aplinkai, dėl nelegalaus atliekų šalinimo, galimai atsirasiančio plečiant atliekų rūšiavimo sistemą, siekiant išvengti atitinkamo mokesčio už atliekų tvarkymą, kuris darys neigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui. Vykdamas inžinerinės infrastruktūros plėtrą didėja poveikis gamtai, nes neišvengiama naujos infrastruktūros (elektros, dujų, vandentieki, nuotekų ir kt. tinklų) statyba.

pasirinktos koncepcijos alternatyvos sprendiniai elektros ir šilumos srityse turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai, kadangi diegiamos efektyvaus energijos gamybos, tiekimo ir vartojimo priemonės sudarys sąlygas mažesniame organinio kuro poreikiui, kurio metu aplinkos oras ypač teršiamas kenksmingomis aplinkai ir žmogaus sveikatai medžiagomis.

Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis kraštovaizdžiui ir kitiems aplinkos komponentams infrastruktūros objektų statybos metu atliekant žemės kasimo ir kitus darbus.

Aplinkos orui

Pasirinktos koncepcijos alternatyvos plėtros atveju pagrindinis šilumos gamybos būdas priskiriamas gamtinių dujų panaudojimui, todėl aplinkos oro tarša turėtų būti nedidelė, nes gamtinės dujos yra švariausias iškastinis kuras. Šiuo atveju gali būti užtikrinamas efektyvus ir automatizuotas

kuro deginimas ir taršos minimizavimas. Pastatai statyti pagal naujus energinius reikalavimus mažai vartos energijos, todėl kuro poreikis taip pat bus minimalus.

Požeminiams ir paviršiniams vandenims

Centralizuotos vandens tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra ženkliai pagerins vartotojams tiekiamo vandens kokybę, sumažins vandens nuostolius tinkluose.

Dirvožemiui

Inžinerinės infrastruktūros objektų modernizavimas, sudarys prielaidas buvusios lokalios taršos pasekmių mažinimui požeminiam vandeniui, dirvožemio gamtinio potencialo išlaikymui, todėl tikėtinos teigiamos bendrojo plano įgyvendinimo pasekmės dirvožemio ir gelmių ištekliams.

6.7 Bendrojo plano sprendinių ilgalaikių teigiamų ir neigiamų pasekmių saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams, Europos ekologiniam tinklui Natura 2000 įvertinimas

Rengiamo Birštono savivaldybės teritorijos Bendrojo plano keitimo atveju tikėtinos aplinkosauginės problemos yra susijusios su numatomais susisiektimo sistemos, želdynų sistemos ir kt. plėtros, kultūros paveldo išsaugojimo sprendiniais, saugomų teritorijų gretimybėje. Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijoje (*II alternatyva*) laikomasi nuostatos, kad saugomų teritorijų gretimybėje numatomi sprendiniai neturi daryti neigiamo poveikio šioms teritorijoms. Visais atvejais, žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose sprendiniai turi būti tikslinami, numatomos priemonės poveikiui sumažinti ar jo išvengti.

Birštono savivaldybės teritorijos bendruoju planu numatoma formuoti ir vystyti savivaldybės urbanistinę aplinką vakarų – rytų krypties ašimi. Savivaldybės bendruoju planu siekiama plėsti kaimo gyvenvietės kompaktinio užstatymo dalis, kurios išsidėsčiusios šalia saugomų teritorijų, tokių kaip *Škėvonių geomorfologinis draustinis*, *Verknės kraštovaizdžio draustinis*, *Nemajūnų kraštovaizdžio draustinis*, *Siponių kaimo kraštovaizdžio draustinis*, tai gali turėti vidutinio laikotarpio neigiamų pasekmių, susijusių su statybos, tvarkymo, rekonstravimo darbais. Galima teigti, kad reikšmingų pasekmių saugomoms teritorijoms, Europos ekologiniam tinklui Natura 2000 nebus, siūlomas Birštono kurorto vystymo alternatyvinis variantas – plėsti Birštono kurorto teritoriją, įjungiant į ją vienkemio – Kernuvės kaimo gyvenvietės zoną.

Birštono savivaldybės teritorijos Bendrojo plano sprendiniai susiję su socialine infrastruktūra bei ekonomine aplinka nenumato reikšmingų pasekmių saugomoms teritorijoms bei Europos ekologiniam tinklui Natura 2000.

Vidutinį laikotarpį želdynų sistemos plėtra turės tiek teigiamą tiek neigiamą poveikį saugomoms teritorijoms, Natura 2000 Europos ekologiniam tinklui ir gamtos paveldo objektams.

Gamtinių rekreacinių išteklių naudojimas saugomose teritorijose griežčiau reguliuojamas bei vykdomas remiantis saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais.

Birštono savivaldybės teritorijos Bendrojo plano susisiektimo sistemos plėtros sprendiniai numato vietinės reikšmės kelio tarp Puzonių k. ir Siponių k. rekonstrukciją. Tai gali turėti tiek teigiamų tiek neigiamų įvairių laikotarpių įtakos pasekmių saugomoms teritorijoms Birštono savivaldybės teritorijoje (*Vizdijos hidrografinis draustinis*) bei svarbų poveikį Natura 2000 Europos ekologiniam tinklui, gamtinių buveinių apsaugos teritorijai (BAST) (*Vizdijos upės slėnis*), kurioje stengiamasi išsaugoti vakarų taigą, žolių turtingus eglynus ir kt. bei natūralų Vizdijos upelį ir jo slėnį.

Birštono savivaldybėje yra nemažai kultūros vertybių, kurios, vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, priskiriamos saugomų teritorijų sistemai. Lietuvos Respublikos žemės įstatymas nustato, kad valstybės ir savivaldybių saugomų gamtos ir kultūros paveldo objektų sklypai priskiriami konservacinės paskirties žemei. Juose draudžiama ūkinė veikla, nesusijusi su šių objektų ir jų užimtų teritorijų specialia priežiūra, tvarkymu ir apsauga. Bendruoju planu numatoma ir siekiama nustatyti kultūros paveldo apsaugos prioritetus, paveldosaugos principus, skatinimo priemones. Kultūros paveldo arealams tenka išskirtinis vaidmuo saugant vertingąsias istorinio kraštovaizdžio savybes, todėl įgyvendinus Birštono savivaldybės Bendrojo plano tikslus gamtos paveldo objektams, Natura 2000 Europos ekologiniam tinklui ir saugomoms teritorijoms numatomos tik teigiamos, ilgalaikės, kaupiamosios pasekmės.

Atsižvelgiant į Birštono teritorijos Bendrojo plano sprendinius, svarbu įvertinti teigiamas ir neigiamas pasekmes Natura 2000 Europos ekologiniam tinklui į kurį įeina paukščių apsaugai svarbios teritorijos ir gamtinių buveinių apsaugai svarbios teritorijos:

- Rūšių trikdymas
- Rūšių buveinių fiziniai pokyčiai
- Poveikis rūšių gyvybingumui
- Buveinių tipų ploto sumažėjimas
- Buveinių ar rūšių populiacijų suskaidymas
- Faktorių, kurie padeda išlaikyti ar pasiekti gerą buveinių ar rūšių apsaugos būklę suardymas

Birštono savivaldybėje numatomos visos neigiamos pasekmės Europos ekologiniam tinklui Natura 2000, tačiau labiausiai nuspėjamos ir galimos yra šios: rūšių trikdymas, rūšių buveinių fiziniai pokyčiai (*Nemunas tarp Pelėšiškių ir Balbieriškio* – Mažosios žuvėdros bei *Nemunas tarp Prienų ir Lengveniškių* – upinės žuvėdros, mažosios žuvėdros), faktorių, kurie padeda išlaikyti ar pasiekti gerą buveinių ar rūšių apsaugos būklę suardymas (*Nemuno kilpos, Siponių atodanga, Škėvonių atodanga, Verknės upės slėnis, Vizdijos upės slėnis*)

Įvertinant aukščiau pateiktus argumentus galima teigti, kad Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendiniai nėra susiję su neigiamu tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu aplinkos apsaugai svarbioms teritorijoms, nepažeidžia saugomų gamtos paveldo objektų bei paukščių ir gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų išsaugojimo interesų ir negeneruoja aplinkosauginių problemų.

6.8 Alternatyvos parinkimas

Įgyvendinant Birštono savivaldybės teritorijos koncepciją tikėtinos reikšmingos trumpalaikės, ilgalaikės teigiamos ir neigiamos pasekmės saugomoms teritorijoms, gamtos paveldo objektams, NATURA 2000 teritorijoms, gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui, kultūros paveldui, visuomenei ir sveikatingumui, vandeniui ir dirvožemiui, orui, klimatui, materialiajam turtui. Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas pateikiamas 6.1. lentelėje.

6.1. lentelė. Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas

Reikšmingų poveikių charakteris	SPAV vertinimo komponentai																							
	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, NATURA2000 teritorijos	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, NATURA2000 teritorijos	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, NATURA2000 teritorijos	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas
	Pirmoji alternatyva								Antroji alternatyva								Trečioji alternatyva							
	URBANISTINĖS DALIES SPRENDINIŲ POVEIKIS																							
Trumpalaikis	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	0	0	+	+/-	+/-	0	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	0	0	0	+/-
Vidutinio laikotarpio	+/-	+/-	0	0	+/-	0	0	+/-	0	0	+	0	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	0	0	0	+/-
Ilgalaikis	0	0	+	0	0	0	0	+/-	0	+	+	+/-	0	0	0	+	0	0	+	0	0	0	0	+/-
Sinergetinis	0	0	0	+	0	0	0	+	0	+	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+
Kaupiamasis	0	0	+	+	0	0	0	+	0	+	+	+	0	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	+
	SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA																							
Trumpalaikis	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-
Vidutinio laikotarpio	0	+/-	+/-	+	+/-	0	0	+	0	+/-	+/-	+	+/-	0	0	+	0	+/-	+/-	+	+/-	0	0	+
Ilgalaikis	0	+	+/-	+	0	0	0	+	0	+	+/-	+	0	0	0	+	0	+	+/-	+	0	0	0	+
Sinergetinis	0	+	+/-	+	0	0	0	+	0	+	+/-	+	0	0	0	+	0	+	+/-	+	0	0	0	+
Kaupiamasis	0	+	+/-	+	0	0	0	+	0	+	+/-	+	0	0	0	+	0	+	+/-	+	0	0	0	+
	ŽELDYNŲ SISTEMA																							
Trumpalaikis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidutinio laikotarpio	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	0	+/-	+	+	0	0	0	0	0	0
Ilgalaikis	-	-	+/-	+/-	-	+/-	0	-	-	-	+/-	+/-	-	+/-	0	-	+	+	0	+	+	+	0	+
Sinergetinis	-	-	?	?	+/-	+/-	0	?	-	-	?	?	+/-	+/-	0	?	+	+	0	+	+	+	0	0
Kaupiamasis	-	-	?	?	+/-	+/-	0	?	-	-	?	?	+/-	+/-	0	?	+	+	0	+	+	+	0	+

6.1 lentelės tęsinys

Reikšmingų poveikių charakteris	SPAV vertinimo komponentai																							
	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, NATURA2000 teritorijos	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, NATURA2000 teritorijos	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	Saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, NATURA2000 teritorijos	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas
	Pirmoji alternatyva								Antroji alternatyva								Trečioji alternatyva							
	SUSISIEKIMO SISTEMA																							
Trumpalaikis	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Vidutinio laikotarpio	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	+/-	+/-
Ilgalaikis	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+	+/-	+/-	+/-	+/-
Sinergetinis	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-
Kaupiamasis	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-
	KULTŪROS PAVELDAS																							
Trumpalaikis	0	0		0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
Vidutinio laikotarpio	0	+		+	0	0	0	0	0	+		+	0	0	0	0	0	+		+	0	0	0	0
Ilgalaikis	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+
Sinergetinis	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+
Kaupiamasis	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+	+	+		+	0	0	0	+
	INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA																							
Trumpalaikis	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-
Vidutinio laikotarpio	0	+	+/-	+	+	+	0	+	0	+	+/-	+	+	+	0	+	0	+	+/-	+	+	+	0	+
Ilgalaikis	0	+	+/-	+	+	+	0	+	0	+	+/-	+	+	+	0	+	0	+	+/-	+	+	+	0	+
Sinergetinis	0	+	+/-	+	+	+	0	+	0	+	+/-	+	+	+	0	+	0	+	+/-	+	+	+	0	+
Kaupiamasis	0	+	+/-	+	+	+	0	+	0	+	+/-	+	+	+	0	+	0	+	+/-	+	+	+	0	+
Bendras įvert.	0	+/-	+/-	+	+/-	0	0	+/-	0	+	+/-	+	+/-	0	0	+	0	+	0	+	0	0	0	+

Pasekmių vertinimui priimti tokie žymėjimai:

- + tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės,
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės,
- +/- tikėtinos tiek teigiamos tiek neigiamos pasekmės,
- 0 nenumatoma reikšmingų pasekmių,
- ? nepakanka informacijos.

Atlikus Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų galiojančio Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių aštuonių aplinkos komponentų strateginį pasekmių aplinkai vertinimą nustatyta, kad Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo antroji alternatyva – strateginių pasekmių aplinkai poveikio požiūriu yra pranašesnė už kitas dvi alternatyvas. Nustatyta, kad Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo antrosios alternatyvos plėtros koncepcijoje numatyta ūkinė veikla, vykdoma laikantis nustatytų apribojimų, planuojamai teritorijai galiojančių aplinkos apsaugos, higienos bei statybos ir projektavimo normatyvinių dokumentų reikalavimų, neturės neigiamo poveikio aplinkai bei gretimybėms.

7 PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikia taikyti tam tikrai plėtros rūšiai tinkančias priemones:

- gyvenamosios mažaaukštės plėtros teritorijose turi būti sudarytos sąlygos patogiam susisiekimui su savivaldybės centru visų rūšių transportu ir pėsčiomis, apribota plėtra į gamtiškai jautrias teritorijas, įrengti centralizuoti arba grupiniai vandens gręžiniai ir buitinių nuotekų valymo įrenginiai, gretimos gamtinės teritorijos turi būti pritaikytos lankytojams;
- atskirųjų želdynų plėtros teritorijose būtina įrengti pėsčiųjų takus, apriboti automobilių eismą, įrengti teritorijos naudojimui reikalingą techninę ir inžinerinę infrastruktūrą, pasirūpinti teritorijos tvarkymu ir šiukšlių surinkimu bei išvežimu;
- komercinių objektų plėtros teritorijose būtina numatyti patekimą į teritoriją per gatves ir kelius, nekertančius gyvenamųjų ir visuomeninių teritorijų. Numatyti galimos taršos sklaidimo kryptis, taršos sumažinimą ir kompensuojančias priemones, gerą teritorijos pasiekiamumą darbuotojams;

- verslo teritorijose turi būti įrengti privažiavimai kroviniam transportui, nekertant miesto centro, mišrių ir gyvenamųjų teritorijų. Gyventojams turi būti sudarytos sąlygos patogiam susisiekimui su verslo teritorijų sklypais visų rūšių transportu ir pėsčiomis.

Rengiant ir įgyvendinant bendrojo plano socialinės – ekonominės dalies sprendiniuose numatytus veiksmus būtina atsižvelgti į kultūros vertybių apsaugos reikalavimus.

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikalinga:

1. teritorinę veiklą vystyti remiantis bendrojo plano koncepcijoje įvardintais teritorijos naudojimo funkciniais prioritetais;
2. konkretizuojant Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius vadovautis aprobuota koncepcija ir nekeisti joje numatytų teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų;
3. rengiant teritorijos specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano koncepcijos, tiesiogiai ir netiesiogiai su aplinkos kokybe bei jos apsauga susijusiais, sprendiniais;
4. rengiant Birštono savivaldybės teritorijos želdynų specialiuosius planus, fiksuoti jų ribas ir tuo pačiu eliminuoti neigiamai miesto aplinką veikiančius juridinius precedentes;
5. skatinti ekologinį švietimą ir didinti rajono gyventojų ekologinį sąmoningumą;
6. supažindinti institucijas ir suinteresuotą visuomenę su bendrojo plano sprendiniais.

Einant sprendinių realizacijos linkme, kuomet jau tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai, turi būti ieškoma galimybių sumažinti tikėtinas neigiamas pasekmes, numatomos jų išvengti ar sumažinti padedančias priemonės. Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, visų pirma reikalinga:

1. konkretizuojant Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius, vadovautis aprobuota koncepcija ir iš esmės nekeisti joje numatytos želdynų sistemos teritorinės lokalizacijos.
2. rengiant zonų specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano, tiesiogiai ir netiesiogiai su aplinkos kokybe bei jos apsauga susijusiais, sprendiniais;
3. rengti kraštovaizdžio, tame tarpe gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo, atskirųjų želdynų teritorijų tvarkymo specialiuosius planus bei eliminuoti neigiamai aplinkos apsaugą įtakojančius juridinius precedentes.

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių nekilnojamajam kultūros paveldui, reikalinga:

1. Birštono miesto istorinės dalies (kultūros paveldo vietovės) apsaugai parengti specialiojo teritorijų planavimo dokumentą - tvarkymo planą;
2. rengiant Birštono savivaldybės istorinio centro apsaugos specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendiniais siekiant išsaugoti ir stiprinti vertingąsias saugomos vietovės savybes;

3. skatinti saugomų kultūros paveldo objektų savininkus sudaryti apsaugos sutartis konkrečioms kultūrinės vertės išsaugojimo priemonėms nustatyti.

Įvertinus Birštono savivaldybės sprendinių reikšmingą poveikį aplinkai, atskiriems aplinkos komponentams, galima teigti, kad siūlomi susisiekimo sistemos sprendiniai yra reikšmingi aplinkosauginiu požiūriu ir jų įgyvendinimas lems daugiau teigiamų negu neigiamų pasekmių miesto aplinkai.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimo pasekmes galima sumažinti arba jų išvengti, taikant naujus ir nekenksmingus aplinkai gatvių statybos būdus ir technologijas, griežtai laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų aplinkosauginių reikalavimų ir procesų.

Kaip matyti atlikus Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo inžinerinės infrastruktūros sprendinių poveikio aplinkai vertinimą, tikėtina, kad bendrojo plano inžinerinių tinklų dalies sprendiniai aplinkai turės teigiamą poveikį ir sumažins galimą neigiamą urbanistinės plėtros poveikį. Neigiamas reikšmingas bendrojo plano keitime numatytos inžinerinių tinklų infrastruktūros plėtros poveikis galimas tuo atveju, jei bendrojo plano sprendiniai bus įgyvendinami pažeidžiant teisės aktų reikalavimus žemesnio lygmens planavimo ar statinių projektavimo metu. Todėl įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius būtina užtikrinti, kad būtų laikomasi Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų su aplinkosauga susijusių reikalavimų ir procedūrų – sanitarinių apsaugos zonų nustatymo reikalavimų ir tvarkymo režimų, planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų, specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, stebėsenos (monitoringo) taisyklių ir pan.

Galimas nereikšmingas, trumpalaikis neigiamas poveikis aplinkai gali būti dar labiau sumažintas tokiomis priemonėmis:

- geriausių prieinamų technologijų taikymas, diegiant naujus infrastruktūros objektus ar atliekant esamų objektų modernizavimą;
- teritorijas planuojamiems infrastruktūros objektams, kurie numatyti netoli saugotinių teritorijų, parinkti žemesnio lygmens planavimo metu tikslesniu masteliu.

Plečiant ir tankinant centralizuoto šilumos tiekimo tinklus gali išaugti šilumos gamyba ir tuo pačiu išmetimų į orą kiekis šios sistemos katilinėje. Šio poveikio mažinimui pirmiausia rekomenduojama didinti šilumos vartojimo ir tiekimo efektyvumą, t. y. renovuoti pastatus. Tokiu būdu didėjant šilumos vartotojų skaičius šilumos vartojimas gali išlikti toks pats arba augti nežymiai. Atliekant naujų katilų įrengimo poveikio aplinkai vertinimo atranką, turėtų būti įvertinamas ir dūmų valymo poreikis.

8 PASIRINKTŲ ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcija rengiama vadovaujantis planavimo darbų programa, planavimo sąlygomis, Teritorijų planavimo įstatymu, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normomis bei kitais teritorijų planavimo dokumentų rengimą reglamentuojančiais teisės aktais. Koncepcija formuojama atsižvelgiant į Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. TS-149 patvirtintą Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą, Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo esamos būklės įvertinimo išvadas.

Koncepcija remiasi tęstinumo principu – patvirtinto teritorijos bendrojo plano, parengto ir patvirtinto Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano (2014 m. gegužės 30 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-98 „Dėl Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano patvirtinimo“), o taip pat parengto ir patvirtinto Nemuno kilpų regioninio parko ribų ir tvarkymo plano (2015 m. vasario 18 d. LRV nutarimas Nr. 186 „Dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“) sprendiniais.

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje, atsižvelgiant į planuojamą teritoriją ir jai taikomas strateginio planavimo dokumentų nuostatas, nustatomos planuojamos teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo kryptys, naudojimo ir apsaugos principai.

Bendrųjų sprendinių – koncepcijos - stadijoje formuojamas savivaldybės teritorijos vystymo modelis - funkcinis teritorinis karkasas. Jis suprantamas kaip vientisas apibrėžtų funkcijų centrų ir ašių teritorinis junginys. Teritorijų planavime formuojami dviejų rūšių atraminiai funkciniai teritoriniai karkasai - urbanistinis ir gamtinis.

Urbanistinis karkasas - gyvenamųjų vietovių tinklas vystomas kaip aktyvus savivaldybės teritorijos funkcinės struktūros erdvinis komponentas. Jis formuoja funkcinį Birštono savivaldybės stuburą, susietą su Birštono miestu kaip savivaldybės centru. Šis stuburas palaiko savivaldybės socioekonominių gyvybingumą.

Birštono miestas - kurortas yra ir liks pagrindinis savivaldybės urbanistinio karkaso centras. Jo ryšiai su kitais bendraisiais šalies ir užsienio centrais, suformavo Birštono savivaldybės pagrindinį urbanistinį karkasą, lėmusį savivaldybės kaimų gyvenviečių tinklo raidą.

Birštono miestas – kurortas ir visai greta esantis Prienų miestas skatina aglomeracinio proceso vystymąsi savivaldybės teritorijoje - šalies regioninės reikšmės urbanistinio karkaso zonoje (A16 automagistralės areale).

Urbanizacijos procesas vyksta ir perspektyvoje vyks pagrindinė Prienų - Birštono - Jiezno ašies zonoje. Likęs kaimo gyvenamųjų vietovių tinklas bus mažiau įtakojamas, vyks tinklo kokybinė

renovacija, konversija į rekreacinį tinklą. Birštono savivaldybės perspektyvinis urbanistinis karkasas sudarytas orientuojantis į kurortinio centro prioritetinį plėtojimą ir jo ryšių tarptautinėmis urbanistinės integracijos ašimis su kitais tokio pat ir aukštesnio lygmens centrais, racionalių panaudojimu savivaldybės erdvinei struktūrai formuoti.

Birštono savivaldybės teritorijos išskirtinumas – saugoma gamtinė aplinka, todėl visos koncepcijos alternatyvos kreipia į tai dėmesį ir skatina žymiai labiau išnaudoti šį gamtinį potencialą ne tik saugant, bet ir išnaudojant žmonių rekreacijai, tausojančiai ūkinei ir kitokiai veiklai.

Pirmoji alternatyva bene tampriausiai remiasi testiniais fundamentaliais Birštono savivaldybės teritorijos urbanistinės plėtros tyrimais ir išvadomis, kurios buvo suformuluotos ankstesnių planavimo darbų metu.

Šioje alternatyvoje visų pirma yra aiškiai brėžiama urbanistinės integracijos ašis išilgai magistralinio kelio A16 Vilnius – Prienai - Marijampolė. Pagal Lietuvos Respublikos bendrąjį planą - tai šalies II lygmens regioninės integracijos vakarų - rytų krypties ašis Prienai – Birštonas - Jieznas.

Antroji II lygmens urbanistinės integracijos ašis, numatyta LR teritorijos bendrajame plane, einanti šiaurės - pietų kryptimi nuo respublikos magistralinio kelio A1, pro Jiezną link Alytaus. Ji kerta labai nedidelį savivaldybės teritorijos rytinės dalies ruožą. Per šią ašį realizuojami išoriniai savivaldybės ryšiai su aplinkinių savivaldybių teritorijomis bei kitomis urbanistinės integracijos ašimis, tačiau neformuojami jokie integruoti urbanistiniai dariniai pačioje Birštono savivaldybės teritorijoje.

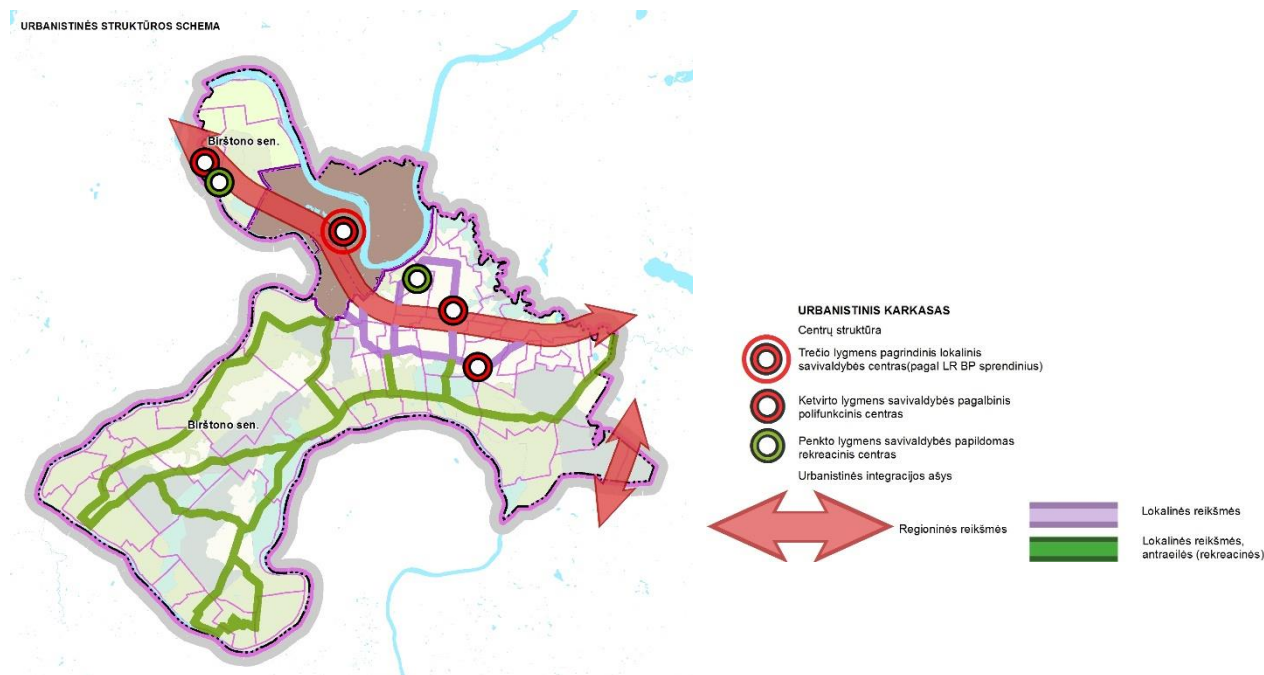
Be regioninės reikšmės integracijos ašių, formuojamas III lygmens lokalinės reikšmės ir lokalinės reikšmės antraeilių (rekreacinių) integracijos ašių tinklas. Šis tinklas skirtas integruoti savivaldybės teritorijoje išsidėsčiusias urbanistines struktūras ir rekreacinius vienetus.

Koncepcijos pirmoje alternatyvoje Birštono miestas ir kurortas išlieka III lygmens pagrindinis lokalinis savivaldybės centras. Planuojama kurorto plėtra prijungiant Birštono Vienkiemio ir Kernuvės gyvenviečių teritorijas. Siūloma panaudoti gyvenviečių degradavusią ūkinę teritoriją kurorto ūkinėms reikmėms, iškeliant iš vertingų regioninio parko teritorijų ūkio objektus, taip pat ir kurorto gyvenamosios teritorijos plėtrai, vystoma stacionari socialinė infrastruktūra.

Siekiant tolygesnio savivaldybės teritorijos urbanistinio vystymo siūlomi kurti:

- IV lygmens savivaldybės pagalbiniai polifunkciniai centrai - Ivoniškės, Būdos, Gelažūnų-Bučiuų gyvenvietė. Tai stambiausios aglomeruotos perspektyvoje vystytinos kelių kaimų gyvenamosios vietovės.
- V lygmens savivaldybės papildomi rekreaciniai centrai - Škėvonių, Širvinių gyvenvietės. Tai artimesnės kurortui, stambesnės kaimo gyvenvietės turinčios potencialo ar galinčios vykdyti lokalinę rekreacinio aptarnavimo funkciją.

Koncepcijos pirmojoje alternatyvoje akcentuojamos esamos urbanistinės struktūros, kurios tradiciškai formuojamos aplink pagrindinę regioninės reikšmės urbanistinės integracijos ašį Prienai – Birštonas – Jieznas, funkciškai siejamos su kurorto aptarnavimo infrastruktūros plėtojimu. Likusi savivaldybės pietvakarinė ir pietinė Nemuno kilpų apsupta teritorija paliekama menkai urbanizuota, orientuojantis į esamų struktūrų tvarkymą ir atnaujinimą, formuojamos tik lokals reikšmės antraeilės (rekreacinės) integracijos ašys.

Siūloma vietinės reikšmės kelio tarp Puzonių k. ir Siponių k. rekonstrukcija.

Antra alternatyva siūlo tolygiau paskirstyti veiklą savivaldybės teritorijoje, aktyvinti urbanistinės integracijos ryšius platesnėje savivaldybės teritorijoje formuojant lokals reikšmės urbanistinės integracijos ašis.

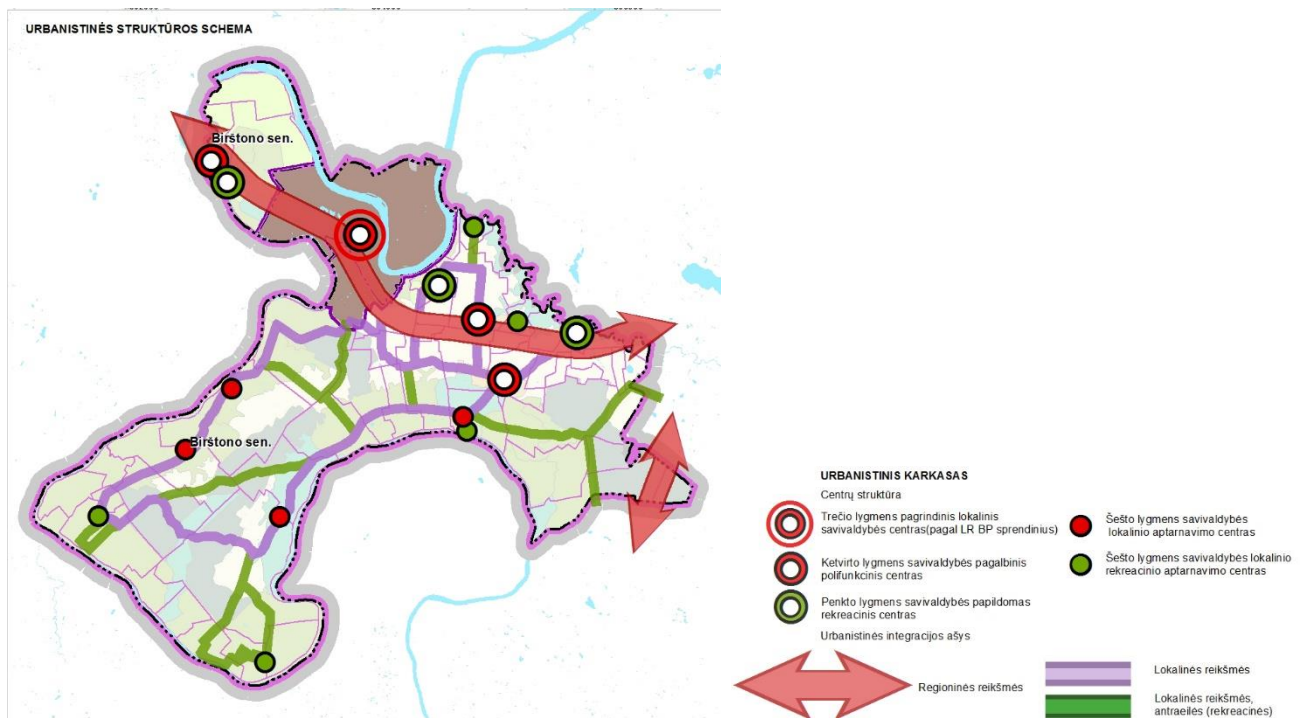
Savivaldybės teritorijoje, kaip ir pirmoje alternatyvoje, išskiriamas atraminis gyvenamųjų vietovių tinklas su urbanistinio vystymo centrais pagal lygmenis:

- Šalies ir apskrities **III lygmens** lokalinis centras **a** kategorijos. Tai esamas Birštono savivaldybės centras - Birštono kurortas, pakankamo potencialo. Galimas šio centro vystymo alternatyvinis variantas – plėsti Birštono kurorto teritoriją įjungiant į ją aglomeruotą su kurortu Birštono Vienkiemio – Kernuvės kaimo gyvenvietės zoną, panaudojant ją kurorto vystymui (panaudoti gyvenvietės degradavusią ūkinę teritoriją kurorto ūkinėms reikmėms, kartu iškeliant iš vertingų regioninio parko teritorijų ūkio objektus, taip pat ir kurorto gyvenamos teritorijos plėtrai).
- Vystomos **IV lygmens** polifunkcinės stambiausios savivaldybės kaimo gyvenamosios vietovės, sudarančios urbanistinio karkaso pagrindinius mazgus. Lokaliniai 4 lygmens arba

savivaldybės pagalbiniai centrai yra stambiausios aglomeruotos kelių kaimų gyvenvietės. Tai Geležūnų - Bučiūnų kaimų gyvenvietė, Būdų kaimo gyvenvietė, bei Ivoniškių kaimo gyvenvietė, aglomeruota su Prienų miestu. Šie centrai, vykdys ir kurorto poilsiautojų aptarnavimo funkciją

- **lokaliniai V lygmens** papildomi savivaldybės rekreaciniai centrai. Tai stambesnės kaimo gyvenvietės, turinčios ar galinčios vykdyti lokalinę aptarnavimo funkciją. Šie centrai papildo pagrindinius trečio ir ketvirto lygmens savivaldybės centrus. Jie regioninio parko ir Birštono savivaldybės kontekste gali būti ir siauros rekreacinės specializacijos. (sporto, motelių – kempingų kompleksai, rekreacinės stovyklos, žvejų mėgėjų bazės ir kt.). Išskirti tokie vystytini rekreaciniai centrai: Jundeliškių, Širvinių, Škėvonių.

Šioje alternatyvoje numatyta vystyti ir VI lygmens pagalbinus lokalius centrus. Siekiama labiau integruoti pietvakarinę ir pietinę savivaldybės dalį, kuriant joje VI lygmens savivaldybės lokalinio aptarnavimo centrus: Žemaitkiemio, Matiešionių, Siponių – Šaltinėnų, Nemajūnų. Lokalinės reikšmės urbanistinės integracijos ašių tinklas papildomas antraeilių (rekreacinių) integracijos ašių tinklu, kurios pasiekia gamtiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingiausias Nemuno ir

Verknės upių pakrančių teritorijas, sukurdamas prielaidas vandens turizmui ir sportui bei poilsiui prie ir ant vandens plėtotis. Vystomi vietiniai rekreaciniai Puzonių, Siponių – Vanagų, Nemajūnų, Babronių, Paverknių centrai.

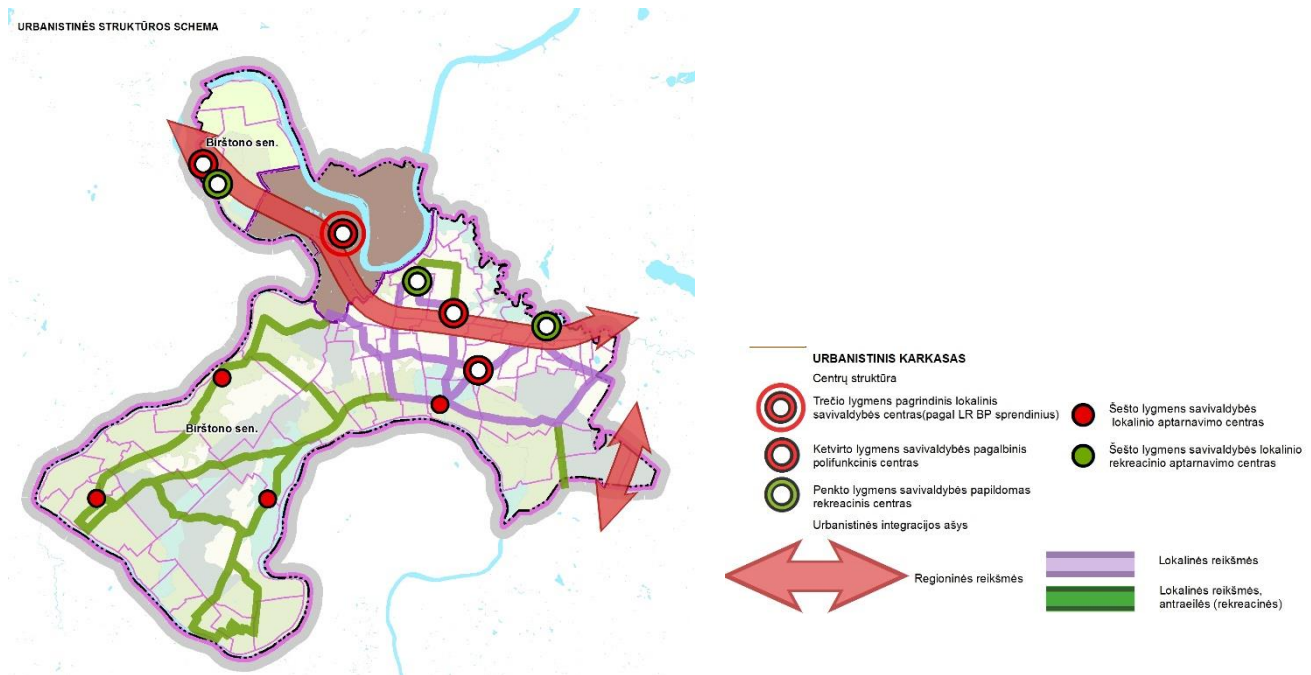
Stacionari socialinė infrastruktūra siūloma vystyti pagrindiniuose - III ir IV lygmens centruose, ir stambesnėse kaimo (VI lygmens) gyvenvietėse. Rekreaciniuose (V lygmens) centruose socialinė infrastruktūra vystytina sezoninė, derinantis prie rekreacijos sezoniško pulsavimo. Likusių kaimo gyvenviečių aptarnavimui siūloma mobili socialinės infrastruktūros sistema.

Savivaldybės urbanistinėje erdvinėje struktūroje išskirti pagrindiniai dviejų kategorijų gyvenamųjų vietovių centrus jungiantys linijiniai koridoriai – urbanistinės integracijos ašys – II lygmens regioninė ir III lygmens lokalinės. Antroje alternatyvoje lokalinių ašių tinklas plėtojamas siekiant daugiau integruoti savivaldybės pietinėje dalyje esančias kaimo gyvenvietes. Siūloma vietinės reikšmės kelio tarp Puzonių k. ir Siponių k. rekonstrukcija.

Urbanistinio karkaso centrai ir integracijos ašys, kaip įvairios veiklos ir gyventojų traukos židiniai, veikia ir perspektyvoje įvairiai veiks Birštono savivaldybės teritorijų raidos pobūdį pritraukdami komercinę ūkinę veiklą ir didesnę poreikį kaimo gyvenviečių plėtrai, ypač šalies II lygmens urbanistinio karkaso ašyje. Antroje alternatyvoje numatoma būtinybė maksimaliai sumažinti II lygmens regioninės urbanistinės integracijos ašies (tarptautinio transporto koridoriaus A16) neigiamą poveikį aplinkai iš vienos pusės, o iš kitos maksimaliai išnaudoti jį savivaldybės ekonominiam vystymui.

Savivaldybės teritorijos ekologiškai pusiausvyrai palaikyti svarbiose saugomose gamtinėse, gamtinio karkaso teritorijose komercinę ūkinę veiklą siūloma riboti, numatant apsaugos bei gamtinio karkaso ir ekotinklo rišlumą užtikrinančias priemones. Urbanistinio karkaso gyvenviečių teritorijų konkretizuoti sprendiniai rengiami įvertinus gamtinio pamato erdvinės struktūros (Nemuno geosistemos gamtinio karkaso, kraštovaizdžio) reglamentuojančias nuostatas, Nemuno kilpų regioninio parko reglamentą, perspektyvinio žemės naudojimo zonavimo nuostatas, gyvenamosios vietovės vietą ir funkciją gyvenamųjų vietovių tinkle, kompleksiskai įvertinus aukščiau pateiktą erdvinę sistemą.

Trečioje alternatyvoje, labiau nei pirmoje, išplėtotas lokalinės reikšmės urbanistinės integracijos ašių tinklas aplink šalies II lygio regioninės integracijos vakarų - rytų krypties ašį Prienai – Birštonas - Jieznas. Šis tinklas apimtų platesnę savivaldybės teritorijos dalį piečiau automagistralės A16, integraciniais urbanistiniais ryšiais sujungtų lokalinės reikšmės savivaldybės integracinių ašių tinklą su antrąja regioninės reikšmės urbanistinės integracijos ašimi Jiezno, Alytaus kryptimi. Likusi pietinė ir pietvakarinė savivaldybės teritorijos dalis kaip ir pirmojoje alternatyvoje vėlgi liktų mažiau urbanizuota, susieta antraeilium (rekreaciniu) lokalinės reikšmės tinklu. Plėtojami IV ir V lygmens lokaliniai savivaldybės centrai, papildomai šioje teritorijos dalyje siūlomi keli šešto lygmens savivaldybės lokalinio aptarnavimo centrai: Žemaitkiemio – Puzonių, Siponių – Šaltinėnų, Nemajūnų. Siūloma vietinės reikšmės kelio tarp Puzonių k. ir Siponių k. rekonstrukcija.

9 VERTINIMO SUNKUMAI

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliekamas panaudojant statistinę medžiagą apibūdinančią įvairius socialinius, ekonominius veiksnius ir atsižvelgiant į teisės aktų, reglamentuojančių saugomų teritorijų, kultūros paveldo apsaugą ir naudojimą bei aplinkos apsaugą, nuostatas, analizuojant ankstesnių metų teritorijų planavimo bei kitus su plano rengimu susijusius dokumentus.

Rengiant Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių vertinimo ataskaitą, nebuvo susidurta su reikšmingos informacijos stoka, kas galėtų turėti reikšmingos įtakos SPAV ataskaitoje pateikiamai analizei.

Pagrindinė vertinimo problema yra susijusi su aiškių metodikų, tam tikriems aspektams vertinti, trūkumu. Kai kurie reiškiniai, kurių aspektu buvo atliekamas vertinimas, yra labai kompleksiški, kintantys laiko atžvilgiu, priklausantys nuo daug netiesioginių poveikių. Dėl šių priežasčių jų pasekmės yra sunku tiksliai įvertinti net ir taikant modernias geoinformacines sistemas, dėl skirtingų poveikių matavimo dimensijų. Konkrečius poveikius atskirose savivaldybės teritorijose lemia (arba lems) konkrečios vykdomos ūkinės veiklos bei jų mastas, kurių įvertinimas nėra strateginio pasekmių aplinkai vertinimo objektas.

Bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliktas remiantis Nekilnojamojo kultūros paveldo registro duomenimis, nacionaliniais ir Lietuvos priimtais tarptautiniais kultūros

paveldo apsaugos teisės aktais, Lietuvos teritorijos bendrojo planu, kultūros paveldo objektų tyrimais.

10 NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo urbanistinių sprendinių stebėsenai numatomos priemonės:

1. Išduotų statybos leidimų skaičius, statinių paskirtys, bendrasis plotas (vnt., aprašymas, m²);
2. Prašymų keisti žemės naudojimo paskirtį, būdą ar pobūdį skaičius ir teritorijos plotas (vnt., ha);
3. Parengtų vietinio lygmens teritorijų planavimo dokumentų skaičius ir teritorijos plotas (vnt., ha).

Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus bendrojo plano koncepcijos sprendinius, turi būti stebimos remiantis Valstybine aplinkos monitoringo 2011 – 2017 metų programa, patvirtinta 2011-03-02 LR Vyriausybės nutarimu Nr. 315. Poreikis vykdyti monitoringą, ir tuo atveju, jei jis vykdomas, jo apimtis turi būti numatyta atitinkamuose dokumentuose.

Koncepcijos sprendinių įgyvendinimo įtakos aplinkos kokybei stebėjimą turėtų organizuoti ir vykdyti vietos aplinkos apsaugos agentūra. Pagrindinis dėmesys vykdant monitoringą turėtų būti kreipiamas į dirvožemio, požeminio bei paviršinio vandens, ir dalinai į oro kokybinius pokyčius. Taip pat turėtų būti vykdomas ir kraštovaizdžio struktūros bei vizualinės kokybės monitoringas, užtikrinama, jog sprendinių įgyvendinimo metu nenukentės kultūros paveldas.

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisyklės (Žin., 2005, Nr.86-3242). Stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma periodiškai ir pagal reikalavimus, nustatytus atsižvelgiant į objektų tipologijos ypatumus, fizinę būklę, teisinę priklausomybę. Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turi būti teikiami už Birštono savivaldybės kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms. Rengiant Birštono savivaldybės kultūros paveldo apsaugos dokumentus, savivaldybės istorinio centro specialųjį apsaugos ir detaliuosius planus turi būti remiamasi kultūros paveldo stebėsenos duomenimis.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcinių inžinerinės infrastruktūros sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai monitoringo rodikliai:

- 1) Vandens sunaudojimas, tūkst.m³/m;

- 2) Nuotekų (bendras ir išvalytų iki normatyvų) išleidimas į aplinką, tūkst.m³/m;
- 3) Nuotekų tvarkymo sistemomis besinaudojančių abonentų (gyventojų) dalis, %;
- 4) Gyventojų, besinaudojančių centralizuotomis geriamojo vandens sistemomis, dalis, %;
- 5) Paviršinio vandens monitoringo stočių, kuriose vandens kokybė atitinka gerą vandens būklę, dalis nuo bendro matavimo vietų skaičiaus pagal BDS7 ir bendrąjį azotą (Nb), %;
- 6) Geros ekologinės būklės vandens telkinių skaičiaus pokytis, vnt.;
- 7) Teršalų išmetimų į aplinkos orą iš stacionarių šaltinių, pokytis t/m;
- 8) Buities ir komunalinių atliekų surinkimas ir tvarkymas, t/m.

Atliekant inžinerinės infrastruktūros sprendimų įgyvendinimo monitoringą, turi būti skatinamas duomenų apie besikeičiančią būklę rinkimas ir kaupimas, nes tai padėtų ateityje išvengti duomenų trūkumo problemos.

11 SANTRAUKA

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas pradėtas rengti nuo 2017 m. Bendrojo plano keitimo rengimo pagrindas yra Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. TS-216 „Dėl Birštono miesto, savivaldybės bendrųjų planų keitimo ir planavimo tikslų patvirtinimo“.

Planavimo objektas yra Birštono savivaldybės teritorija, kurią sudaro Birštono miestas ir Birštono seniūnija. Birštono seniūnijoje yra 48 kaimai ir 1 viensėdis. Miestelių teritorijoje nėra. Didžioji dalis gyventojų (virš 60 proc. - apie 3 200 gyv.) gyvena Birštono mieste, likusi dalis 48-iose Birštono seniūnijos kaimuose (apie 2 100 gyv.). Birštono miesto teritorijos plotas (13 kv.km.) sudaro šiek tiek daugiau, kaip 10 proc. visos savivaldybės teritorijos. Birštono seniūnijos kaimų teritorijos plotas yra 111 kv.km. Gyventojų tankumas savivaldybės miesto ir kaimo teritorijose skiriasi beveik 13 kartų. Birštono miesto gyventojų tankis yra 246 gyv./kv.km., o Birštono seniūnijos - 19 gyv./kv.km. Šios teritorijos skiriasi savo urbanizacijos lygiu bei socialiniu ekonominiu išvystymu.

Patvirtintame Birštono savivaldybės 2013-2020 m. strateginiame plėtros plane suformuluota Birštono savivaldybės vizija – Birštonas 2030 metais – tarptautinio turizmo ir unikalių sveikatos paslaugų karališkasis kurortas. Nustatyti Birštono savivaldybės plėtros plano prioritetai:

- Savivaldybės bendruomenės poreikių tenkinimas
- Turistinio potencialo plėtojimas

Birštono savivaldybės trys ketvirtadaliai net (83%) jos teritorijos, patenka į Nemuno kilpų regioninio parko teritoriją, ir yra jo rytinėje dalyje. Įskaitant regioninio parko apsaugos buferinę zoną ir kurorto 3 sanitarinės apsaugos zoną beveik visa Birštono savivaldybės teritorija turi apsaugos režimą.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių būtų neįvykdytas prioritetas teikiamas intensyvios rekreacijos ir turizmo plėtrai intensyvios rekreacijos zonose, nebūtų palaikoma panaši į natūralią miško struktūrą, gerinamos rekreacinės savybės ekstensyvaus naudojimo miško parkų zonose, nebūtų užtikrinta gamtos išteklių tausojimo ir naudojimo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės, aplinkos apsauga.

Visa Birštono savivaldybės teritorija patenka į LR teritorijos bendrojo plano nustatytą archeologijos vertybių prioritetinę ir dalinę statinių prioritetinę zoną, bei į Valstybės istorijos paveldo dominavimo šalies erdvinį stuburą. (Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154; Žin., 2002, Nr. 110-4852, 2006 Nr. 111-4198).

Siūloma skatinti išlikusių autentiškų, etnine kultūrine verte pasižyminčių bei vertingame kultūriniame kraštovaizdyje įsikūrusių kaimo gyvenviečių ir pavienių sodybų pritaikymą kasdieniam naudojimui, kaimo turizmui ir rekreacijai, nepriklausomai ar šios sodybos įtrauktos į LR Kultūros vertybių registrą.

Vertinant konceptualiųjų sprendinių įtaką teritorijos vystymo darnai, socialinei, ekonominei, gamtinei aplinkai, kraštovaizdžiui pagrinde nustatomos ilgalaikės teigiamos pasekmės visiems komponentams. Galima išskirti kelias galimas trumpalaikių neigiamų pasekmių atvejus aplinkos oro kokybei, kraštovaizdžiui pėsčiųjų, dviračių takų ir gatvių ir kitų inžinerinės infrastruktūros objektų įrengimo metu galimai susidarysiančiais vienkartiniais padidintos taršos patekimo į aplinką atvejais, padidėjusiu triukšmo lygiu atliekant statybos darbus, tačiau vertinant ilgalaikėje perspektyvoje minėtų objektų įrengimo naudą įvairiems aplinkos komponentams (dirvožemiui, paviršiniam, požeminiam vandeniui, žmonių gerovei, saugumui ir sveikatai ir kitiems aplinkos komponentams), minėti neigiamų pasekmių atvejai bus nereikšmingi.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje siūlomos trys koncepcijos alternatyvos. Antroji (priimta) alternatyva siūlo tolygiau paskirstyti veiklą savivaldybės teritorijoje, aktyvinti urbanistinės integracijos ryšius platesnėje savivaldybės teritorijoje formuojant lokalinės reikšmės urbanistinės integracijos ašis. Vystomi IV ir V lygmens pagalbiniai lokaliniai centrai. Siekiama labiau integruoti pietvakarinę ir pietinę savivaldybės dalį, kuriant joje VI lygmens savivaldybės lokalinio aptarnavimo centrus: Žemaitkiemio, Matiešionių, Siponių – Šaltinėnų, Nemajūnų. Lokalinės reikšmės urbanistinės integracijos ašių tinklas papildomas antraeilių (rekreacinių) integracijos ašių tinklu, kurios pasiekia gamtiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingiausias Nemuno ir Verknės upių pakrančių teritorijas, sukurdamas prielaidas vandens turizmui ir sportui bei poilsiui prie ir ant vandens plėtotis. Vystomi vietiniai rekreaciniai Puzonių, Siponių – Vanagų, Nemajūnų, Babronių, Paverknių centrai. Siūloma vietinės reikšmės kelio tarp Puzonių k. ir Siponių k. rekonstrukcija.

Patvirtinus Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą, jo įgyvendinimo metu bus atliekamas dokumente numatytų tikslų ir priemonių įgyvendinimo stebėseną (monitoringas) pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisyklės (Žin., 2005, Nr.86-3242). Stebėsenos rezultatai - stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turi būti teikiami už kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

12 PRIEDAI

1 PRIEDAS. Birštono savivaldybės teritorijos nekilnojamosios kultūros vertybės iš LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registro.

Nr. BP planuose	Unikalus kodas (MC)	Pavadinimas	Adresas	Vertingųjų savybių pobūdis
1	22963	Birštono piliakalnis su gyvenviete	Birštono sav., Birštono m.,	Archeologinis, istorinis, kraštovaizdžio;
2	5512	Nemajūnų piliakalnis vad. Pilale	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	-
3	5514	Šilėnų piliakalnis, vad. Aštriuoju kalnu	Birštono sav., Birštono sen., Šilėnų k.,	Archeologinis, kraštovaizdžio;
4	16507	Babronių piliakalnis piliakalnis vad. Pilimi	Birštono sav., Birštono sen., Babronių k.,	-
5	22967	Paverknių piliakalnis su gyvenviete	Birštono sav., Birštono sen., Paverknių II k.,	-
6	31475	Šaltinėnų piliakalnis	Birštono sav., Birštono sen., Šaltinėnų k.,	Archeologinis, kraštovaizdžio;
7	16508	Sen. gyvenvietė	Birštono sav., Birštono sen., Vanagų k.,	-
8	38302	Matiešionių piliakalnis	Birštono sav., Birštono sen., Matiešionių k.,	-
9	38304	Matiešionių pilkapis	Birštono sav., Birštono sen., Žemaitkiemio k.,	Archeologinis;
10	13020	Šilaičių pilkapynas	Birštono sav., Birštono sen., Šilėnų k.,	Archeologinis;
11	31278	Ivoniškių pilkapynas	Birštono sav., Birštono sen., Ivoniškių k.,	Archeologinis Kraštovaizdžio;
12	32944	Siponių dvaro sodybos fragmentai	Birštono sav., Birštono sen., Siponių k.,	Architektūrinis, kraštovaizdžio, želdynų;
13	461	Jundeliškių (Paverknių, Ustronės) buv. dvaro sodybos fragmentai	Birštono sav., Birštono sen., Jundeliškių k.,	-
14	4072	Birštono miesto istorinė dalis	Birštono sav., Birštono m.,	Archeologinis architektūrinis, istorinis, kraštovaizdžio, urbanistinis, želdynų;

1 PRIEDO TĘSINYS.

Nr. BP planuose	Unikalus kodas (MC)	Pavadinimas	Adresas	Vertingųjų savybių pobūdis
15	33560	Birštono Vytauto parkas su biuvete	Birštono sav., Birštono m., B. Sruogos g. 3	Architektūrinis, kraštovaizdžio, želdynų;
16	30781	Birštono sanatorijos pastatų kompleksas	Birštono sav., Birštono m., B. Sruogos g. 2, 4	Architektūrinis;
17	8616	1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro, visuomenės veikėjo Jono Basanavičiaus paminklas	Birštono sav., Birštono m., J. Basanavičiaus a.	Dailės, memorialinis;
18	15339	Dekoratyvinė skulptūra "Mergaitė su dūdelėmis"	Birštono sav., Birštono sen., Birštono vs., Jaunimo g.	Dailės;
19	36669	Pastatas	Birštono sav., Birštono m., Vytauto g. 9	Architektūrinis;
20	31232	Nemajūnų Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių kompleksas	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	Architektūrinis, dailės, sakralinis;
21	16796	Profesoriaus, veterinarijos mokslo Lietuvos respublikoje pradininko Elijošiaus Nonevičiaus kapas	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k., Bažnyčios g. 14A	Istorinis, memorialinis;
22	12164	Poeto, publicisto, redaktoriaus Jono Mačio-Kėkšto kapas	Birštono sav., Birštono sen., Ivoniškių k.,	Istorinis, memorialinis;
23	38558	Dainavos apygardos partizanų vado Vinco Daunoro-Kelmo, Ungurio, Vinco ir Dzūkų rinktinės partizano Jurgio Palionio-Dobilo kautynių ir žūties vieta	Birštono sav., Birštono sen., Naudžiūnų k.,	Istorinis, memorialinis;
24	28262	Balbieriškio-Šaltinėnų kelio atkarpa	Prienų rajono sav., Balbieriškio sen., Balbieriškio mstl.,	-

2 PRIEDAS. Savivaldybės inicijuotų saugoti kultūros paveldo vertybių lentelė

Nr. BP planuose	Pavadinimas	Adresas	Pastaba
1	2	3	4
25	Šv. Antano Paduviečio bažnyčia	Birutės g. 14, Birštonas, Birštono sav.	
26	Birštono senosios kapinės su tvora	Vaižganto g., Birštonas, Birštono sav.	
27	Gyvenamasis namas (buvęs dail. N. Silvanavičiaus vasarnamis)	N. Silvanavičiaus g. 3, Birštonas, Birštono sav.	
28	Buvęs sanatorijos laboratorijos pastatas (buv. P. J. Krasausko namas)	Algirdo g. 32, Birštonas, Birštono sav.	
29	Vasarnamis Alksniakiemio miške (buv. I. Šablauskio vasarnamis)	Turistų g. 12, Birštonas, Birštono sav.	
30	Atminties takas (Stalinizmo aukoms atminti) Birštono miesto Alksniakiemio miško parke	Birštonas, Birštono sav.	
31	Naudžiūnų kaimo kapinės	Naudžiūnų k., Birštono sen., Birštono sav.	
32	Žemaitkiemio kaimo kapinės	Žemaitkiemio k., Birštono sen., Birštono sav.	
33	Panemunio kaimo kapinės	Panemunio k., Birštono sen., Birštono sav.	
34	Kalbininko J. Kazlauskio tėviškė	Matiešionių k., Birštono sen., Birštono sav.	
35	Gudakalnio kaimo kapinės	Gudakalnio k., Birštono sen., Birštono sav.	

3 PRIEDAS. Vertingų savybių požymių turinčių objektų Birštono miesto istorinėje dalyje lentelė.

Nr. BP planuose	Pavadinimas	Adresas	Pastaba
1	2	3	4
36	Šv. Antano Paduviečio bažnyčia	Birutės g. 14, Birštonas, Birštono sav.	
37	Šv. Antano Paduviečio bažnyčios šventoriaus tvora su vartais	Birutės g. 14, Birštonas, Birštono sav.	
38	Klebonijos pastatas	Birutės g. 10, Birštonas, Birštono sav.	
39	Purvo gydyklos pastatas	Birutės g. 31, Birštonas, Birštono sav.	
40	Birštono vonių rūmų pastatas	Birutės g. 29, Birštonas, Birštono sav.	
41	Kunigų sanatorijos pastatas	Birutės g. 21, Birštonas, Birštono sav.	
42	Vila	J. Basanavičiaus a. 14, Birštonas, Birštono sav.	
43	Birštono senosios kapinės su tvora	Vaižganto g., Birštonas, Birštono sav.	

SPAV apimties nustatymo dokumento vertinimo išvados

Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Gautas

2017-11-29 Nr. 0394-83-02

**NACIONALINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRO
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
KAUNO DEPARTAMENTO
PRIENŲ SKYRIUS**

Būstinė įstaiga, Kalvėjų g. 153, LT-08221 Vilnius.

Daomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 291349070.

Departamento daomenys: K. Petrausko g. 24, LT-44136 Kaunas.

Skyliaus daomenys: J. Brundos g. 12a, LT-59127 Prienai, tel. / faks. (8 319) 51 162, el. p. prienai@nvsc.lt

Vilniaus Gedimino Technikos universiteto
Aplinkos inžinerijos fakulteto
Teritorijų planavimo mokslo instituto
Direktorei Marijai Burinskienei

2017-11-29 Nr. 2.2.24.390 (17.5.4. 2.24)

Saulėtekio al. 11, 10223 Vilnius

**DĖL BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO STRATEGINIO
PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO**

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Kauno departamento Prienų skyrius įvertinęs pateiktą Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimtį nustatymo dokumentą jam pritaria papildomų pastabų bei pasiūlymų neturi.

Kauno departamento Prienų skyriaus vedėjas

Almiras Skiauteris

Almiras Skiauteris, tel. (8 319) 5 11 62, el. p. almiras.skiauteris@nvsc.lt

100 Atkurtai
Lietuvai

Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Gamtos mokslų fakultetas
2017-11-14 Nr. 0317-11.96-16/176

**VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA
PRIE APLINKOS MINISTERIJOS**

Valstybės biudžetinė įstaiga, Antakalnis g. 25, LT-10012 Vilnius,
tel. (8 5) 272 3284, faks. (8 5) 272 2972, el. p. vsm@vstt.lt, <http://www.vstt.lt>.
Domeno kaupiamoji ir saugomoji juridinių asmenų registras, kodas 188724281

Vilniaus Gedimino technikos universiteto
Aplinkos inžinerijos fakulteto
Teritorijų planavimo mokslo institutui

2017-11-14
2017-11-14

Nr.(3)-V3-11.96-16/176
Nr. 2005

**DĖL BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMO
STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO
DOKUMENTO**

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos informuoja, kad saugomų teritorijų ir jose saugomų gamtinių vertybių bei Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų aspektu išnagrinėjo Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentą (toliau – Dokumentas) ir jam pritaria su pastabomis:

1. Prašome papildyti Dokumento 12 psl. esančią 2.1. lentelę „Valstybės saugomos teritorijos Birštono savivaldybėje“, nurodant visas saugomas teritorijas, patenkančias į planuojamą teritoriją, tame tarpe ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas;
2. Vadovaujantis LR Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (LR Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1467 redakcija) 2 priedo „Privaloma strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitos sudėtis“ 8 p. rengiant strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą prašome įvertinti galimas reikšmingas pasekmes aplinkai, įskaitant ir saugomas teritorijas, gamtos paveldo objektus bei Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas.

Direktoriaus pavaduotoja

Rūta Lapinskienė

J. Vaškevičienė, 8 659 62910, el. p. j.vaskeviciene@vstt.lt

100 Atkurtai
Lietuvai

Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Gauta

2017-11-04 Nr. 0657-2156-10211

Originalas nebus siunčiamas

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Dukartai įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 8, LT-09101 Vilnius,
tel. 8 708 62 895, faks. 8 708 62 890, el. p. ma@aaa.am.lt, http://aaa.am.lt
Draudžiama kopijuoti ir naudoti Juridinių asmenų registre, kodas 180180398

Vilniaus Gedimino technikos universiteto
Aplinkos inžinerijos fakulteto
Teritorijų planavimo mokslo institutui
el. paštas: rastine@vgtu.lt
simona.zapolskyte@vgtu.lt

2017-12-01
[2017-11-14

Nr. (28.8)-A4- 12430
Nr. 2003

DĖL BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMO STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO

Aplinkos apsaugos agentūra išnagrinėjo Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1467 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimo Nr. 967 „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ 7.2.2.1 punktu ir 8.2 punktu apimties nustatymo dokumentui pritarame.

Direktorius įgaliota Poveikio aplinkai vertinimo
departamento direktorė

Justina Černienė

Diana Kuzabavičienė, tel. (8 315) 56755, el. p. diana.kuzabaviciene@aaa.am.lt

100 Atkurtai
Lietuvai

BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Vilniaus Gedimino technikos universiteto
Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų
planavimo mokslo institutui
Saulėtekio al. 11
10223 Vilnius

2017-12-22 Nr. (6.10.)-SR-1668
| 2017-11-14 Nr. 2002

**DĖL BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMO
STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO
DOKUMENTO**

Informuojame, kad vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130-4650; TAR, 2014-12-30, Nr. 2014-20928), pritariame Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentui.

Šis raštas gali būti skundžiamas Kauno apygardos administraciniam teismui (A. Mickevičiaus g. 8A, Kaunas) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo jo gavimo dienos.

Administracijos direktorius

Valentinas Vincas Revuckas

Mantas Michalijunjo, tel. (8 319) 62 007, el. p. mantas.michalijunjo@birstonas.lt

Biudžetinė įstaiga
Juonaitės g. 2, 59206 Birštonas

Tel. (8 319) 65 555
Faks. (8 319) 65 555
El. p. sekretaro@birstonas.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188793166

100 Atkurtai
Lietuvai

Originalas pašt.
siunčiamas neb

**KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
KAUNO SKYRIUS**

Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Teritorijų planavimo institutas
Saulėtekio al. 11, LT-10223, Vilnius
tel. 8 5 2370576

2017-12-29 Nr. (1.29.-K)2K-1560
2017-12-20 Nr. 2006

**DĖL BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMO
PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTO**

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Kauno skyrius išnagrinėjo ir pritaria parengtai Birštono savivaldybės bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentui.

Papildomai informuojame, kad rengiant projektus būtina nenumatyti darbų galinčių pakenkti kultūros paveldo objektų autentiškumui, jų vertingosioms savybėms bei neigiamai įtakoti saugomų objektų kraštovaizdį ar apžvalgas galimybes.

Šis sprendimas gali būti skundžiamas LR Viešojo administravimo įstatymo (Žin., 1999, Nr. 60-1945; Žin., 2006, Nr. 77-2975) 36 str. nustatyta tvarka.

Vedėjas

Svaigėdas Stoškus

100 Atkurta
Lietuvai

vyr. specialistas Mindaugas Norkus, tel. 8 37 20 58 83, el. paštas: mindaugas.norkus@kpd.lt.

Prašymus, susijusius su kultūros paveldu ir jo apsauga (informacijos pateikimo, leidimų išdavimo ir kt.), siūlome teikti internetu, naudojantis Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacine sistema (KPEPIS). Prisijungimo adresas <https://www.kpepis.lt>

GAUTA

2018-03-13 Nr. G-18/128

PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, Laisvės a. 12, LT-59126 Prienai.
tel. (8 319) 61 103, faks. (8 319) 61 199, el. p. administracija@prienai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288742590

✓ UAB „Atamis“ 2018-03-06 Nr. (241) R3-858
Žirmūnų g. 139-321, 09120 Vilnius Į 2018-02-19 Nr. S-18/197

VšĮ Vilniaus Gedimino technikos universiteto Į 2018-02-14 Nr. 2046 ir Nr. 2048
Aplinkos inžinerijos fakulteto
Teritorijų planavimo institutui
Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius

**DĖL BIRŠTONO KURORTO TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMO IR
BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMO
STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO APIMTIES NUSTATYMO
DOKUMENTŲ**

Vadovaudamiesi Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, išnagrinėjome UAB „Atamis“ ir VšĮ Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo instituto 2017 m. parengtus Birštono kurorto teritorijos bendrojo plano keitimo ir Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentus (planavimo organizatorius - Birštono savivaldybės administracija) (toliau – Dokumentai). Pastabų neturime, Dokumentams pritariame.

PRIDEDAMA:

1. VšĮ Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo instituto 2018-02-14 rašto Nr. 2046 su spaudu „Gauta“ kopija, 1 lapas;
2. VšĮ Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo instituto 2018-02-14 rašto Nr. 2048 su spaudu „Gauta“ kopija, 1 lapas.

Administracijos direktorius

Egidijus Visockas

Dalia Joneliūnienė, tel. (8 319) 61125, el. p. dalia.joneliuniene@prienai.lt

100 Atkurta
Lietuvai

Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Gauta
2018-03-16 Nr. 0357-21.56-4016

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Aplinkos inžinerijos fakultetas
Teritorijų planavimo institutas
Saulėtekio al. 11
10223 Vilnius

2018-03-14 Nr. (3.19) K26-862
I 2018-02-21 Nr. 2047
2018-03-13 Nr. 2049
2018-02-15 Nr. 2056
2018-02-20 Nr. 2063

DĖL DOKUMENTŲ DERINIMO

Informuojame, kad Alytaus rajono savivaldybės administracija susipažino su parengtais Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo ir Birštono kurorto teritorijos bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentais ir pritaria jų sprendiniams.

Taip pat informuojame, kad Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo instituto 2018-02-15 raštas Nr. 2056 ir 2018-02-20 raštas Nr. 2063 nebus nagrinėjami, projektų temos vadovei Simonai Zapolskytei telefonu mus informavus, kad kartu su raštais pateiktų dokumentų sprendiniai keičiami ir bus teikiami derinimui pakartotinai.

Administracijos direktoriaus pavaduotojas,
pavaduojantis administracijos direktorių

Virgilijus Pranskevičius

Edvardas Minkevičius, tel. (8 315) 55 994, el. paštas edvardas.minkevicius@arsa.lt

Budžetinė įstaiga
Pulko g. 21, 62135 Alytus
Tel. (8 315) 55 530
Faks. (8 315) 74 716
El. p. info@arsa.lt

A. s. Nr.
LT657300010129461585
„Swedbank“, AB
Kodas 73000

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188718528

Atkurtai
Lietuvai

13 BRĖŽINIAI